

KASR-1

1
Yaşında

ISSN 1307-7902

9 771307 790000

Arifan

Kasr-ı Hinduvân'dan Kasr-ı Ârifân'a...

*“Ey insanlar! Yeryüzünde bulunan (rızik)lardan
helâl ve temiz olanları yiyin...”*

(Bakara: 168)

Röportaj: Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER

Yediklerimiz İçtiklerimiz Helâl mi, Haram mı?

Ramazan Bitti Ama, Vazifelerimiz, Bitmedi
Helâl Lokmanın Önemi
İslâm Hukûkuna Göre Seferîlik (Misâfirlik)

*“Ey İman edenler!
Allah'dan sakınılması gerektiği şekilde,
hakkıyla sakının”* (Âl-i İmrân: 102)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
(Cübbeli Ahmet Hoca)

Editörden

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) 16 Ekim'i Dünya Gıda Günü olarak kabul etmiştir. Dünya Gıda Günü'nde, gıda üretimi ve tüketimi gibi konular incelenir. Açlık, yetersiz beslenme, bedenin gerekli miktar ve türde besin alması üzerinde durulur. Ülkemizde de her yıl 16 Ekim günü yazılı medyada bu konuyla alakalı yazılar ve makaleler yayınlanır, çeşitli radyo ve televizyon programlarında dengeli beslenmenin önem ve gereği anlatılır.

Bir taraftan böylesi faydalı toplantılar yapılarak bildiriler dağıtılırken, diğer taraftan gıda sanayi patronlarının para kazanma hırsları uğruna, insan vücuduna zararlı pek çok katkı maddeleri, gıdalara katılmak üzere üretilmektedir.

Araştırmalar neticesinde tesbit edilmiştir ki; bugün toplam 3500 cins katkı maddesi, dünya piyasasında gıdalarımıza katılmak üzere pazarlanmaktadır. Bu maddelerin pek çoğunun kanserden tutun da, beyin hücrelerinin tahribatına varıncaya kadar çeşitli zararları tespit edildiği halde, sırf gıda sanayi baronlarının o korkunç servetleri daha da artsın diye, insanlığın midesine bu zehirler akıtılmaya devam etmektedir. Ve bu sağlık terörüne maalesef seyirci kalınmaktadır.

Tabi bizler Müslüman olduğumuz için yediğimiz yiyeceklerin, aldığımız gıdaların maddi zararlarından korunmak amacıyla hijyen durumuna dikkat ettiğimiz gibi, o gıdaların ruh dünyamıza da zarar vermemesi için, mânevî yönden de hijyenik olup olmadığına, helâl ve haram noktasında dikkat etmemiz gerekiyor.

Çünkü; yenilen şeylerin ve alınan gıdaların, insanın maddî vücut yapısında etkisi olduğu gibi, mânevî terakkisinde ve rûhî yapısında da çok büyük tesiri vardır. Nitekim İbrahim bin Ethem hazretleri bu konuda: "Kemâle erenler, ancak midelerine girenlere dikkat etmekle kemâle ermişlerdir." demiştir.

İslâm büyüklerine baktığımızda hemen hepsinin ortak noktasının, yediklerinin haram ve şüpheli olmaması için azami derecede gayret göstermeleri olduğunu görüyoruz. Hatta bırakın haram ve şüpheli yiyeceklerin boğazlarından geçmesini, bir yemek gaflet ve öfkeyle hazırlanmışsa, ibâdetin lezzetine, huşû' ve feyzine

mani olur diye, onu bile yemekten sakınmışlardır.

Şâh-ı Nakşibend hazretleri buyurmuşlardır ki: "İnsanların hâlis ve sâlih ameller işlemeye muvaffak olamamalarının sebebi; yemek ve içmek husûsunda dikkat etmemeleridir."

Şayet bizler de ibâdetlerimizden zevk alamıyorsak, namazlarımızı huşu içinde kılamıyorsak, Kur'an okurken veya dinlerken gönlümüz ferahlamıyor, camilerde - sohbetlerde balığın suda olduğu gibi rahat ve huzur içinde olamıyorsak, bilelim ki yediklerimiz helâl olmayışındadır.

Bu sayımızda, helâl lokma konusuna dikkatinizi çekmek istedik. Ve yıllarını bu konudaki çalışmalarına adanmış, geçtiğimiz şubat ayında Feshane Kültür Merkezi'nde, "Uluslararası Helâl Gıda Konferansı-2008" ismiyle Türkiye'nin ilk helâl gıda konferansının gerçekleşmesine vesile olan ve **GİMDES** (Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Denetleme ve Sertifikalandırma Derneği)'nin kurucusu **Hüseyin Kâmi Büyükközer** Beyle bir röportaj yaptık ve bu konuları enine boyuna konuştuk.

Rabbim helâl haram noktasında şuurlanmamıza vesile eylesin, alış verişlerimizi, helâl haram dairesini ölçü alarak yapabilmeye muvaffak eylesin. Amin!

Bu arada önemli bir hususu da sizlere arzetmek istiyorum.

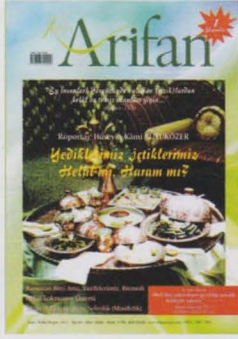
Siz kıymetli okurlarımızdan, finans kurumlarındaki hesap no.larımıza abonelik ücretini yatırdıklarında, zaman zaman yüksek havale masrafı istendiği haberini alıyoruz. Henüz abonelik ücretini yatırmamış okurlarımız, internet bankacılığını kullanarak dergimizin 2. sayfasında, finans kuruluşlarındaki hesap no.larımızdan birine ya da herhangi bir postaneden 1,5 YTL havale masrafı karşılığında **Bekir ÇALI** adına **5436163** no.lu posta çeki hesabımıza ödeme yapabilirler. (Lütfen, dekonta -ödeme kağıdına-abone olan kişinin ismini - soyismini yazdırınız)

Mevlâ Teâlâ malımızla, canımızla, ilmimizle sa'y-u gayret etmeyi cümlemize nasip eylesin.

M. Özsimşekler

mustafaozsimssekler@arifandergisi.com

Ekim - 2008

Sayı: 13

Yıl: 2

ISSN NO: 1307-7902

İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu

Yazı İşleri Müdürü

Bekir ÇALI

Genel Yayın Yönetmeni

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

Pazarlama - Dağıtım

Nusret TEZCAN

Grafik Uygulama

Selçuk ESER

Haber - Araştırma

Nurullah SADIK

Reklam

Hakan SELÇUK

Abone Sorumlusu

Fatih CAN

Yurtiçi Abonelik Bedeli (yıllık)

50.- YTL.

Yurtdışı Abonelik Bedeli (yıllık)

60 Euro / 85 \$

Abonelik için Banka Hesap No

Kuveyt Türk (Bahçelievler Şubesi) 734218-2 No. Hes.

Albaraka Türk (Bağcılar Şubesi) 465001-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-1 No. Hes.

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-101 (\$) No. Hes.

Iban No: TR08 0020 6000 6000 5321 0501 01

Türkiye Finans (Bağcılar Şubesi) 532105-102 (Euro) No. Hes.

Iban No: TR78 0020 6000 6000 5321 0501 02

Posta Çeki

Posta Çeki 5496163 Bekir ÇALI

Adres

Fevzi Çakmak Mahallesi Dağyolu Caddesi

2/1 Sokak Yılmaz İŞ Merkezi No: 1/5

Bağcılar / İSTANBUL

Telefon: 0212 634 01 71

Faks: 0212 634 01 90

www.arifandergisi.com

bilgi@arifandergisi.com

Yayın Türü

Yerel, Süreli, Aylık

Basım Yeri

MİLSAN

Cemal Ulusoy Cd. No: 38/A

Bahçelievler / İSTANBUL

Tel: 0212 471 71 50

* Dergimizde yayınlanan yazı, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam verenine aittir.

Ramazan Bitti, Ama

Vazifelerimiz Bitmedi

Mehmet TALÜ

08

Helâl Lokmanın Önemi

H

Şevval Ayı

Orucunun Fazileti

Adem ŞENER

16

İslâm Hukûkuna Göre

Seferlik (Misâfirlik)

B

Avrupalıların Kaleminden

Osmanlı'nın Yemek Kültürü

Ahmet BOZDOĞANLI

22

İsa (Aleyhisselâm)ın İnişi

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ey iman edenler! Allah'dan sakınılması gerektiği şekilde, hakkıyla sakının"

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

04

Ramazan Bitti, Ama

Vazifelerimiz Bitmedi

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Mehmet TALÜ

Helâl Lokmanın Önemi

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

12

ŞEVVAL AYI

ORUCUNUN FAZİLETİ

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

O

İsâm Hukûkuna Göre

Seferlik (Misâfirlik)

Fatih KALENDER

18

Avrupalıların Kaleminden

Osmanlı'nın Yemek Kültürü

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

Ahmet BOZDOĞANLI

İsa (Aleyhisselâm)ın İnişi

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

Ahmet Mahmut ÜNLÜ

(Cübbeli Ahmet Hoca)

28

Röportaj: H. Kâmi BÜYÜKÖZER

Arifan Araştırma

32

Yediklerimiz İhtiklerimiz
Helal mi Haram mı?

Her şeyden önce Allah'ın emriyle yaşamalıyız. Allah'ın emriyle yaşamak, Allah'ın emriyle yaşamak, Allah'ın emriyle yaşamak...

Bir Peygamber
Hz. Nuh (Aleyhisselâm)
Nurullah SADIK

40

Merkezî Sistemle Ezan Va'z ve
Namaz

Ali EREN

42

Merkezî Sistemle Ezan
Va'z ve Namaz...

Merkezî sistemle ezan va'z ve namaz, toplumun birliği ve huzuru için önemlidir. Bu sistem, ezan va'z ve namazın daha etkin ve etkili yapılmasını sağlar.

Bir Sahabi...

Ömer Bin Hattab (Radiyallâhu Anh)

Ahmet MEDENİ

46

Ömer Bin Hattab
Ömer Bin Hattab

Ömer Bin Hattab, İslam dininin ikinci halifesi ve bir sahabi'dir. O, Allah'ın emriyle yaşamak ve Allah'ın emriyle yaşamak...

Anne'den Çocuklara
Yansıyan Şiddet
Hamdi KALYONCU

48

Anne'den çocuklara
Yansıyan Şiddet

Anne'den çocuklara yansıyan şiddet, çocukların psikolojik ve fiziksel sağlığını etkiler. Bu şiddet, çocukların gelecekteki davranışlarını da etkiler.

Çocukta Duyusal Zekâyı

Arttırmak için Öneriler

Şerife TORTOP

50

Çocukta Duyusal Zekâyı
Arttırmak için Öneriler

Çocukta duysal zekâyı arttırmak için öneriler, çocukların duysal zekâyını geliştirmeye yardımcı olur. Bu öneriler, çocukların duysal zekâyını geliştirmeye yardımcı olur.

Şifa Kaynağı BAL
Yunus ERSİN

56

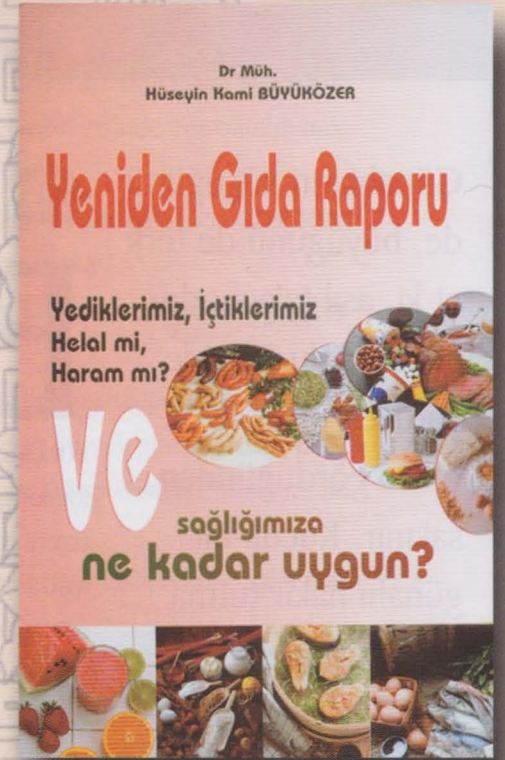
Şifa Kaynağı BAL

Bal, doğal şifa kaynağıdır. Bal, insan sağlığı için birçok fayda sağlar. Bal, insan sağlığı için birçok fayda sağlar.

**Yediklerimiz,
İhtiklerimiz
Helal mi Haram mı?
Ve Sağlığımıza Ne kadar
Uygun?**

**Merak ettiklerinize Cevap
Bulacağınız Gıdalar
Hakkında Bilmeniz Gereken
Çok Önemli Bilgiler**

**Helal ve Sağlıklı
Beslenme Rehberiniz**

Dr. Muh.
Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER

Yeniden Gıda Raporu

Yediklerimiz, İhtiklerimiz
Helal mi,
Haram mı?

Ve sağlığımıza
ne kadar uygun?

www.gidaraporu.com veya

kitap@gidaraporu.com

mail adresine mesaj
atabilirsiniz.

GSM: 0535 298 08 96

hbuyukozer@hotmail.com

“Ey İman edenler! Allah’dan sakınılması gerektiği şekilde, hakkıyla sakının”

(Âl-i İmrân: 102)

Günahların küçüğünü de, büyüğünü de terket ki, asıl takva odur. Diken dolu arazide yürüyen gibi ol ki, o her gördüğünden sakınır. Küçük bir günahı hakir tutma (küçümseme), zira dağlar küçük taşlardandır.

Takva; Mevlâ'nın seni yasak ettiği yerde görmemesi ve emrettiği yerde seni kaybetmemesidir

Ahmet Mahmut ÜNLÜ
bilgi@arifandergisi.com

Bu âyet-i kerime nâzil olduğu zaman sahâbe-i kirâm, takvanın hakikatine ulaşmak maksadıyla çok ibâdet etmekten ayakları şişmiş, neredeyse alınlarının derileri soyulmuştur. Bunun üzerine: “**O halde gücünüz yettiği kadar Allah’dan korkun.**” (Teğabün: 16) âyet-i celilesi nâzil olmuştur.

Rabbimiz Kur’an-ı Kerim’in birçok yerinde müttakîlerden övgüyle bahsetmiştir. Onları sevdiğini, onlarla beraber olduğunu, onların dostu olup, onların felaha ereceklerini bildirmiş, hatta: “Ancak müttakîlerin amellerini kabul edeceğini” beyan etmiştir. (Maide: 27’den)

Peki takva nedir? Müttakî kimdir?

Takva, “vikaye” kelimesinden gelmektedir. Vikaye lûgat manası olarak; mutlak manada kendini korumaktır. İstilah ma-

nası ise; kişinin, kendisine âhirette zarar verecek şeylerden korunmasıdır.

Ruhu'l-Beyan tefsirinde zikrolunduğu üzere **takva**: Kişinin kendisine âhirette zarar verecek şeylerden, son derece sakınmasından ibarettir. Bunu yapanlara da “**müttakî**” denilir.

Takvanın üç mertebesi vardır, bu üç mertebe şu şekilde sıralanmaktadır:

1- Küfrü gerektiren inançlardan, sözlerden ve işlerden berî olarak, ebedî cehennem azabından sakınmaktır. “(Allâh-ü Teâlâ) **onlara takva kelimesini** (kelime-i şehadeti) **lâzım kıldı.**” (Fetih: 26) meâlindeki âyet-i celile bu mertebeye işaret etmektedir.

Bir insan takva kelimesi olan “kelime-i şehâdeti” diliyle ikrar edip, kalbiyle tasdik ederek yaşar ve bu hâli muhafaza ederek ölebilirse, emirleri tutmayıp yasaklardan kaçmasa da, bu birinci basamaktaki takvaya sahip olur. Bu durumda, her ne ka-

dar cehenneme girip geçici olarak azap görmekten kurtulmasa da, ebedî olarak sonsuza kadar orada kalıp azap görmekten kurtulmuş olur. Fakat şunu da belirtmek gerekirse, emirleri tutmayıp yasaklardan kaçmadan son nefese kadar bu takva kelimesini muhafaza etmek çok zordur.

Rabbim cümlemizi kötü akıbetten muhafaza buyursun! Âmin!

2- İnsanı günahkâr eden şeylerden sakınmak: Bu da emirleri tutup yasaklardan, hatta küçük günahlardan bile kaçınmakla olur. İslâm Dininde bilinen takva budur. **“Eğer karyeler ahalisi (şehirliler, köylüler) iman edip (emirleri tutup, yasaklardan kaçmak suretiyle) takva sahibi olsalardı, elbette biz üzerlerine gökten (yağdırmakla) ve yerden (bitirmekle) nice bereket (hazine)leri açardık.”** (Araf: 96'dan) meâlindeki âyet-i celileden kast olunan takva budur. Bu da ikinci mertebedeki takvaya işaret etmektedir.

Burada yeri gelmişken bir iki hususa temas etmek yerinde olur:

Bu âyet-i celilede; şehirliler, köylüler ahalisi, şayet **iman edip takva sahibi olurlarsa**, Mevlâ gökten faydalı, bereketli yağmurlar yağdırmakla, yerden de her türü otlar, meyveler, hubûbat, nebâtat ve sâir erzak bitirmekle, yeryüzünde hâsıl olan envâ-i çeşit hayırlar, emniyet ve selâmetle, her cihetten onlara hayır ve bereket nasip edileceği beyan ediliyor. Zaten bizim de istediğimiz bolluk ve bereket, emniyet ve saadet değil mi?..

Fakat burada Rabbimiz iki şart öne sürüyor. Birinci şart “iman etmek” ki elhamdülillah imanımız olduğundan hiçbir şüphemiz yoktur. Bu şart tamam.

İkinci şart ise “takva sahibi olmak”tır. Eğer bu âyeti celilenin işaret ettiği üzere takvanın ikinci mertebesine sahip olduğumuz takdirde, refah ve saadete, emniyet ve selâmete nâil olacağımız bu âyetten anlaşılmalıdır. Aynı şekilde **“Her kim Allah'dan korkarsa, ona bir çıkış yolu ihsan eder ve hiç ummadığı yerden onu rızıklandırır.”** meâlindeki âyet-i celilede de, kurtuluşun ve saadetin “Allah'dan korkmak ve takva sahibi olmak”la gerçekleşeceği beyan edilmiştir.

3- Yukarıda anlatılan iki mertebeyi elde ettikten

sonra, kalbini Mevlâ Teâlâ'dan meşgul edecek (alıyacak) her şeyden sakınmaktadır. Yani her şeyden kesilip tamamıyla Mevlâ'ya yönelmektir. **“Ey iman etmiş kullar! (Allâh-ü Teâlâ'nın gayrisini gönülden atarak) Allah'dan hakkıyla sakının.”** (Âl-i İmrân: 102'den) âyet-i celilesinde emrolunan hakiki (gerçek) takva budur.

Cenâb-ı Hak cümlemizi bu en yüksek mertebedeki takvaya ulaştırın. Âmin!

Alusî Tefsirinde de takvanın mertebeleri şu şekilde sıralanmıştır.

1- Şirk'ten (Allah'a ortak koşmaktan) uzak durmaktır.

2- Günahı kebâir'den (büyük günahlardan) uzaklaşmaktır ki, küçük günahlara devam etmek de, büyük günahlardan sayılır.

3- Şüpheli olmayan şeylerden de sakınmaktır. Atıyyetü's-Sa'dî (*Radıyallahü Anh*)'ın, Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)den rivâyet etmiş olduğu şu hadîsi şerif, takvanın bu basamağına işaret etmektedir: **“Kul, zararlı şeylerden korkusundan dolayı, zararsızları terk etmedikçe, müttakîlerden olamaz.”** Yani şüphelilerden sakındığı gibi, şüphelilere düşmek korkusuyla şüphesizlerden sakınmadıkça, müttakîlerin derecesine ulaşamaz. (Tirmizî, Kiyamet:19, İbn-i Mâce, Zühd:24, Beyhekî: 5/335)

İşte bu mertebede küçük günahların tamamen terk edilmesi hatta fuzulî mubahların bile bırakılması lâzımdır. Bundan dolayı buyrulmuştur ki:

“Günahların küçüğünü de, büyüğünü de terk et ki, asıl takva odur. Diken dolu arazide yürüyen gibi ol ki, o her gördüğünden sakınır. Küçük bir günahı hakir tutma (küçümseme), zira dağlar küçük taşlardandır.”

Takvanın bu üçüncü mertebesi hususunda, büyüklerin değişik ifadeleri vardır. Meselenin daha iyi anlaşılması bakımından bu büyüklerin bazı sözlerini sizlere nakledelim.

Şeyh Nasrabadî buyurmuştur ki, müttakî'nin alâmeti dördtür:

- 1- Şeriatın sınırlarını korumak,
- 2- Allâh-ü Teâlâ'ya itaatla son gücünü harcamak,
- 3- Sözde durmak,
- 4- Elde olanla kanaat etmektir.

İmam-ı Kuşeyri buyurmuştur ki; “Hakiki takva, kişinin kendi nefsi tarafından hiçbir şey artırıp eksiltmeden Mevlâ Tealâ'nın emri üzere bulunmasıdır.”

Gerçek takva; evvela zelle'den, yani ufak ayak kaymalarından sakınmak, sonra fuzûli işlerden kaçınmak, daha sonra Mevlâ Tealâ'dan gayri bütün dostluklardan korunmak, sonunda da bütün ayıplardan arınmaktır. İşte sen bu şekilde takvayı elde ettikten sonra, takva olduğunu görmekten de sakınırsan, o zaman hakiki takva sahibi olmuş olursun.

Sehl (*Radyallâhü Anh*) buyurmuştur ki; “Kulun ancak Mevlâ'sı vardır. Kulun en güzel hâli, günaha düştüğünde Mevlâ'sına yönelerek: **“Ya Rabbi! Bu suçumu ört.”** demesi, Rabbisi suçunu örttüğün-

de: “Ya Rabbi tövbemi kabul et.” demesi, tövbelerini kabul ettiğinde: ‘Ya Rabbi beni amele muvaffak et.’ demesi, amele muvaffak olduğunda; ‘Ya Rabbi bana ihlâs nasib et.’ demesidir.”

Takvanın üçüncü mertebesi hususunda bazı büyükler şöyle buyurmuşlardır: **“Takva; Mevlâ'nın seni yasak ettiği yerde görmemesi ve emrettiği yerde seni kaybetmemesidir.”** Yani emrettiği yerde seni bulmasıdır.

İmam-ı Begavî (*Rahimehullah*) **“Meâlimü't-tenzil”** isimli kıymetli tefsirinde zikretmiştir ki: Bir kere Ömer İbni'l-Hattab (*Radyallâhü Anh*), Kâbu'l-Ehbar (*Radyallâhü Anh*)'a “Bana takvadan haber ver.” dedi. O da: “Sen hiç dikenli yola girdin mi?” diye sordu. O: “Evet.” buyurunca, Kabu'l-Ehbar hazretleri: “Peki o yolda nasıl yürüdün?” diye sorunca, Hz. Ömer: “Çok dikkatli yürüdüm ve gördüğüm her şeyden sakındım.” dedi. Bunun üzerine Kâb hazretleri: “İşte takva odur.” buyurdu.

İbn-i Mübarek (*Rahimehullah*) diyor ki: “Haram olan bir tek akçeden kaçınmak, yüz bin akçe sadaka vermekten daha hayırlıdır.”

Alusî Tefsirinde beyan edilen takvanın üçüncü derecesi olan **“şüphelilerden sakındığı gibi, şüphesizlerden sakınmak.”** ise, gerçek manada müttakî olan büyük zatların derecesidir.

Bu meyanda Hz. Ömer (*Radyallâhü Anh*) şöyle buyurmuştur: “Bizler şüpheli şeylere veya harama düşeriz korkusu ile, helâllerin onda dokuzundan uzak dururduk.”

Sahabe-i Kirâm bu konuda son derece dikkatli ve ihtiyatlı hareket ederler, takvada birbirleriyle adeta yarışlardı. Bu konuda onlara yetişmek mümkün değildi. Onlar, bizzat Müttakîlerin İmamı olan Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in tedrisinden geçmiş ve Onun her halini örnek alarak yaşamışlardı. Daha sonra gelen nice ulemâ ve sülehâ da, bu üçüncü derece takvaya göre hareket ederek, Allah'ın seçkin kullarından olmuşlardır.

Risâle-i Kuşeyriye'de şöyle yazılıdır. Müttakî; İbni Sîrîn (*Kuddise Sirruhu*) gibi kimselerdir. Zira onun kırk küp yağ vardı. Kölesi o küplerin birinden bir fare çıkardı, bunun üzerine İbni Sîrîn hazretleri kölesine, fareyi hangi küpten çıkarttıysa o küpü dökmesi-

ni söyledi. Fakat o, hangi küp olduğunu bilmediğini söyleyince, bunun üzerine bütün küpleri döktü.

Ve müttakî Beyazid-ı Bistâmî (*Kuddise Sirruhû*) gibi kişilerdir. Bir arkadaşıyla beraber sahrada elbisesini yıkadı. Arkadaşı ona dedi ki: "Elbiselerimizi duvara asalım da kurusun." O: "İnsanların duvarına çivi çakamayız." dedi. Arkadaşı: "Öyleyse ağaca takalım." dedi. O: "Dalları kırar." deyince, arkadaşı da: "o zaman yere yayalım." dedi. Beyazid-ı Bistâmî buna da razı olmayarak dedi ki: "Yerde hayvanların yiyeceği var onları örtemeyiz." sonra elbiseyi sırtına koydu, bir tarafı kuruyunca öbür tarafını çevirdi, o tarafını da kuruttu. (Takva bahsi: 1/348-349)

Nakledildiğine göre İmam-ı A'zam Efendimiz'in bir kişiden alacağı vardı ve ondan alacağını tahsile gitmişti. Kapıda beklerken, onun ağacının gölgesinde durmayıp, güneşte duruyordu. Kendisine bunun sebebi sorulduğunda buyurdu ki: Hazreti Ali (*Radiyallahü Anh*)'dan rivâyet edilen bir hadîsi şerifte: "**Fayda getiren her ödünç bir faizdir.**" buyrulmuştur. Yani "Ben bu kişiden alacaklı olduğum için, onun hiçbir şeyinden istifade edemem." buyurmak istediler. (Suyutî, el-Fethu'l-Kebir: 2/327)

Üstadımız Hacı Mahmud Efendi (*Kuddise Sirruhû*) da, daha çocuk denecek yaşlarda ineklerini olatırken, nasıl olmuşsa olmuş, ineğe mani olamadığı için hayvan başkasının tarlasına girip oranın otundan yemiş. Akşam eve geldiğinde üstadımız annesine, o yaşlardaki bir çocuk için taaccübe şâyan olan şu sözleri söylemiş: "Anneciğim bu ineğin sütünden sakın bana içirme, çünkü az da olsa, o başkasının tarlasından otladı."

İşte gerçek manada müttakî bu büyük insanlardır. Rabbimiz bizleri onların şefaatine nail eylesin. Âmin!

Tefsir-i Teshil'de zikredildiğine göre takvanın Kur'an-ı Kerim'den çıkarılan on beş fazileti (üstünlüğü) vardır.

1- Hidâyet (doğru yola kavuşturmak): "(Kur'an) müttakîler için bir hidâyettir." (Bakara: 3)

2- Nusret (yardım) "Şüphesiz Allah takva sahibi olan kullarıyla beraberdir." (Nahl: 128)

3- Velâyet (dostluk) "Şüphesiz Allah müttakîlerin velisi (dostu)dur." (Casiye: 19)

4- Muhabbet (sevgi) "Şüphesiz Allah müttakîleri sever." (Tevbe: 7)

5- Mağfiret (bağışlama) "Eğer Allah'dan korkarsanız, (Allah) sizin için furkan kılar, bütün çirkinliklerinizi mahveder (siler) ve sizi affeder." (Enfal: 29)

6 - 7- Bütün dertlerden kurtulmak ve beklenmedik taraftan rızıklanmak. "Ve her kim Allah'tan sakınırsa onun için (bütün sıkıntılardan) çıkış kapısı yaratır ve beklemediği taraftan onu rızıklandırır." (Talak: 2-3)

8- İşlerde kolaylık. "Ve her kim Allah'tan sakınırsa onun için işlerini kolay eder." (Talak: 4)

9 - 10- Günahların affi ve büyük ecirlere kavuşturulmak. "Ve her kim Allah'tan sakınırsa, onun bütün çirkin işlerini siler ve onun ecrini büyük eder." (Talak: 5)

11- Amellerin kabulü. "Allah ancak müttakîlerden (amellerini) kabul eder." (Maide: 27)

12- Kurtuluşa ermek. "Allah'tan sakının umurlur ki, felâha erersiniz." (Âl-i İmrân: 130)

13- Müjdeye nail olmak. "Dünya hayatında da âhirette de onlar (takva sahipleri) için müjde vardır." (Yunus: 64)

14- Cennette husûsi bir makam sahibi olmak. "Şüphesiz müttakîler için Rablerinin indinde 'Naim' cennetleri vardır." (Kalem: 34)

15- Cehennemden kurtuluş. "Sonra biz takva olanları kurtarıyoruz." (Meryem: 72)

Takvanın kişiye sağladığı tüm bu üstünlükleri ve faziletleri öğrendikten sonra, bu müjdelere nail olmak için mümkün mertebe gayret göstererek, takva sahibi olmaya azmetmesi gerekir. Zira, **âhiret azıklarının en hayırlısı takvadır.** Dinin temeli de takvadır. Takvaya riâyet etmeyen mü'min, Dîni Mübîni İslâm'ı hayatında kâmil olarak temsil edemez.

İbrahim b. Edhem (*Rahimehullah*) diyor ki:

"Zühd; biri farz, ikincisi fazilet ve üçüncüsü selâmet olmak üzere üçe ayrılır. Farz olan zühd; haramdan kaçınmak. Fazilet olan zühd; helâlden fedakârlık etmek. Selâmet olan zühd ise; şüpheli şeylerden kaçınmaktır.

Takva; biri farz olan, diğeri de ihtiyat gereği olan takva olmak üzere iki kısma ayrılır. Allah'ın yasaklarından uzak durmak farz olan takva, şüpheli şeylerden uzak durmak da ihtiyat gereği olan takvadır."

Ramazan Bitti, Ama Vazifelerimiz Bitmedi.

Gerçek Müslümanın İbâdet ve taati

Ramazan'da ne ise, Ramazan ayının dışında da aynıdır.

Ramazan ayı ibâdet mevsimi de, diğer aylar isyan mevsimi mi? Müslümanlık, mevsimlik bir elbise değildir ki, belli bir ay gelince giyilsin, o ay çıkınca da çıkarılsın.

Müslüman, yaşadığı sürece dinin emir ve yasaklarına uymak mecburiyetindedir.

Mehmet TALÛ
bilgi@arifandergisi.com

Kur'an-ı Kerim'in inmeye başladığı, orucun tutulup Mü'minlerin ibâdet ve taatta yoğunlaştığı bir mânevî iklim, kültür ve geleneğimizde on bir ayın sultanı olarak anılan rahmet, mağfîret-bereket mevsimi ve dînî hayatımızda çok önemli bir yeri olan, orucuyla, namazıyla, zekât ve sadakasıyla ibâdet ve rahmet ayı Ramazan-ı Şerifi geride bırakmış bulunuyoruz.

"Ey şanlı Ramazan doymadık sana, Elveda diyerek gidiyor musun? Kadrini bilenler oldu ak ü pak. Sendeki o nurun yoktur bir eşi, Mü'minin kalbinde yanar ateşi. Hasretle kalbimiz bir yıl yanacak, Neylesem bilmem ki, neler söylesem, Unutma bizleri olmaz mı desem, Ey şanlı Ramazan ardından, ancak."

Ebu Hureyre (Radiyallahü Anh)den

rivâyete göre Resûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz:

"Kim, imân ederek ve mükâfatını sadece Allâh-ü Teâlâ'dan bekleyerek Ramazan orucunu tutarsa, onun geçmiş günahları mağfîret olunur." buyurmuşlardır.¹ Neticede felaha erdik, elhamdülillah. Cenâb-ı Hak şöyle buyuruyor:

"Batıl inançlardan, kötü ahlâklardan iyice temizlenen, arınan ve Rabbisinin adını zikredip de namaz kılan kimse muhakkak felaha ermiş, korktuğundan emin, umduğuna nail olmuştur."²

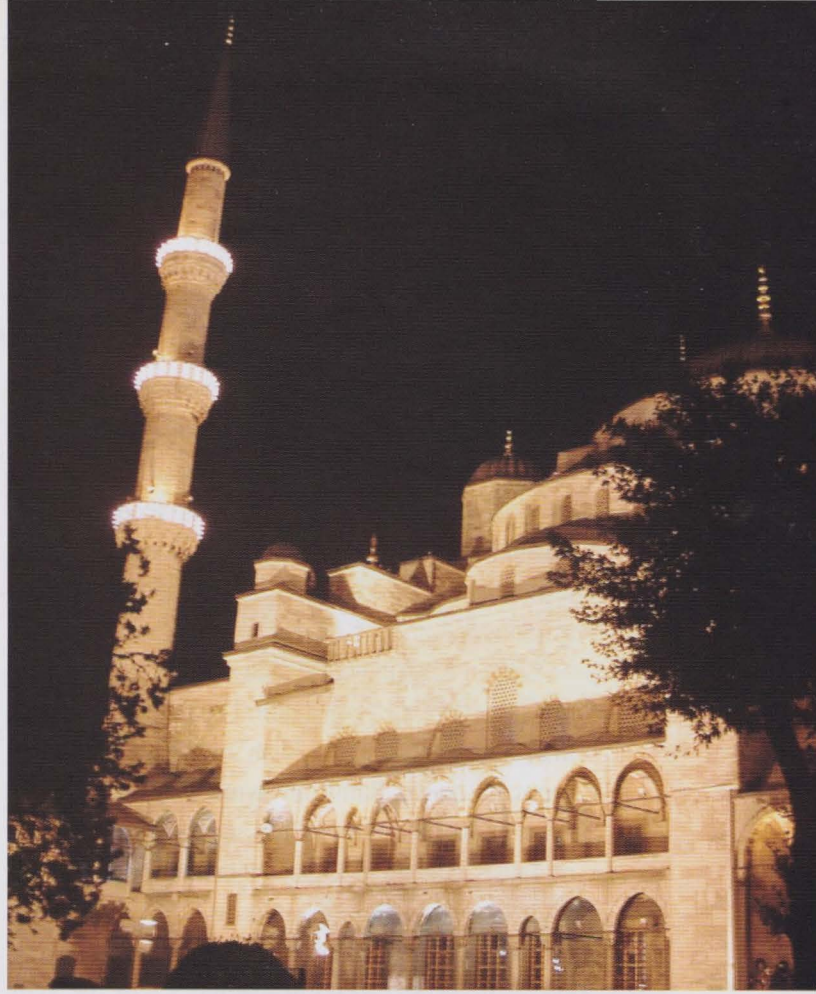
Şimdi bize düşen vazife, bu temizliğimizi muhafaza etmek ve kirlenmemeye çalışmaktır. Farzları yapmak, haramlardan uzaklaşmaktır. Kirlenirsek, yine yıkanırız, demeyelim. Çünkü ya nasib olmazsa!.. Sonra kirlenmemeye çalışmak, kirlenip temizlenmekten ve temizken tekrar yıkanmak da kirlendikten sonra yıkanmaktan daha faziletlidir ve daha

kolaydır. Rabbimizin emirlerini muntazaman yerine getirip yasaklarından devamlı kaçınan Müslümanlar, daima bu şekilde tertemiz kalırlar. Aksine hareket edenler yani farzları terk edenler ve haramları işleyenler mânen ve maddeten kirlenirler.

Ramazan-ı Şerif ayında kazanılan güzellikler, yapılan ibâdetler bir kenara atılmamalıdır. Çünkü yukarıdan beri izah etmeye çalıştığımız tezekki yani arınmak ve Ramazan ayında ıslah edilen ruhlarımızın hastaliksız devam etmesi, Ramazan ayından sonra da bizim kulluk yolunda bulunmamıza bağlıdır. Biz ibâdet etmeye devam ettikçe ruhlarımız hastalık yüzü görmez. Bu ne gibidir bilir misiniz? Hastanın birisi bir hekime başvurur, hekim muayene eder ve der ki: **“Sen şunu yer, bunu yemezsen, şöyle yatar böyle kalkarsan, şu ilaçlara da devam edersen hastalık geçer, rahat edersin. Fakat ne vakit bunları bırakırsan, hastalık yine gelir.”** Şimdi, doktordan bu nasihati dinleyen adamın hastalığı geçer geçmez, bu ilacı bırakması, perhizi bozması uygun mudur? Bunu akli başında olan bir kimse yapar mı? İşte Ramazan ayında ibâdetle nefsini ıslah eden bir kimse de böyledir. Cenâb-ı Hakk'ın Kur'an-ı Kerîm'de buyurduğu gibi onun kendisine ölüm gelinceye kadar ibâdet etmesi lazımdır. Cenâb-ı Hakk'a belirli bir zaman için itaat etmek kâfi değildir.

Bir ay boyunca, Allâh-ü Teâlâ'nın emir ve yasaklarına uyarak, olanca gücümüzle ibâdet ve taatte bulunmaya çalıştık. Tabir caiz ise, akülerimizi şarj ettik, iyice doldurduk. Şimdi bize düşen, akülerimizin deşarj olmaması yani boşalmaması için vazifelerimizi, ibâdetlerimizi muntazaman yapmaya çalışmaya devam etmektir. Tıpkı bir araba gibi. Çalıştığı sürece aküsü deşarj olmaz, yani boşalmaz. Ama çalışmaz, bir kenarda durursa, günün birinde mutlaka boşalır.

Bu bakımdan şu hususu iyice tesbit etmemiz ve bilmemiz şarttır: Gerçek Müslüman'ın hâli, işi, gücü, ibâdeti, taati, nefsi ile olan mücadelesi Ramazan ayı içinde ne ise; Ramazan ayının dışında da bunlar yine aynıdır. Ramazan ayı, ibâdet mevsimidir de, diğer aylar isyan mevsimi mi? Bu sebeple Ramazan ayından sonra bunları terk etme veya ihmal etme diye bir şey yoktur. Bunun için, Ramazan ayındaki ibâdet ve taata devam edişimizde bir eksilme olmasın. Her zaman Allâh-ü Teâlâ'nın emirle-

rini yerine getirmek lazımdır. Çünkü Müslümanlık, mevsimlik bir elbise değildir ki, belli bir ay gelince giyilsin, o ay çıkınca da çıkarılsın. Müslüman, yaşadığı sürece dinin emir ve yasaklarına uymak mecburiyetindedir. Bu hususta Cenâb-ı Hakk:

“Sana ölüm gelinceye kadar Rabbine ibâdet et”³ buyurmaktadır.

Hz. Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz de bir çok hadîsi şeriflerinde ibâdete devamı teşvik etmiştir. Hz. Aişe (Radiyallâhü Anha) validemizden rivâyete göre, Hz. Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimize: Amellerin hangisi Allâh-ü Teâlâ'ya daha sevimlidir? diye sorulunca, (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz:

“Az da olsa, en devamlı yapılandır.”⁴ buyurmuştur.

Anlaşıyor ki, daimi surette yapılan az ibâdet, bir müddet sonra kesilen çok ibâdetten daha hayırlıdır. Çünkü daimi surette yapılan ibâdet, az bile olsa Allâh-ü Teâlâ'ya itaat, zikir, murakabe, niyet ve ihlası devam ettiriyor demektir. Bu devam sayesinde az amel, devam etmeyen çok ameli kat kat geçer ve daha etkili, daha tesirli olur. Bir varil suyu, bir beton üzerine birden boşaltsanız, o beton üzerinde kalıcı bir etkisi, tesiri olmaz. En fazla tozunu-toprağını giderebilir. Fakat o varil suyu iki

metre yukarıya asıp, altından bir delik delseniz, o delikten beton üzerine düşen damlalar, düştüğü yerde mutlaka kalıcı bir etki, kalıcı bir tesir yapar. İşte ibâdetler de aynen böyledir. Az da olsa devamlı yapılan ibâdetler mânevîyatımız, ruhumuz üzerinde daha etkili, daha tesirli olurlar.

Binaenaleyh, yalnız Ramazan ayı gelince camilere koşmakla iş bitmez. Buna bayramdan sonra da devam etmeli ki, yüreklerimiz parlaklığını, ruhumuz yüksekliğini muhafaza etsin. Sadece Ramazan Müslümanlığı yapan, kulluğunu Ramazan ayına tahsis eden, Ramazan ayı çıktıktan sonra: "Allah'a ısmarladık namaz, Kur'an-ı Kerim, cami. Ben tam on bir ay istirahatlıyım. Arada sırada Cuma ve bayramlarda seni ziyarete gelirim!" kabilinden Müslüman olanlara derim ki: Allah'a karşı vazifelerimizi yapmak sadece Ramazan ayına mahsus değildir. Allah ve Resûlü'nün emirleri sadece Ramazan ayına tahsis edilemez. Onlar hayatımız boyunca tatbik edeceğimiz ilâhî düsturlardır.

O halde ibâdetlerimizi Ramazan ayı çıktı diye kesivermeyelim. Allah'ın verdiği sağlık ve rızık gibi sayısız nimetlerinden her an ve her zaman yararlandığımıza göre, O'na olan şükür ve kulluk borcumuzu da her zaman yerine getirmek zorundayız. Esasen kul olduğumuza göre ve ölünce O'nun huzuruna varıp rahmetini ve cennetini isteyeceğimize göre ibâdetlerimize devam etmekten daha normal bir şey olamaz.

Şevval ayındaki altı gün orucu sakın ihmal etmeyelim. Ramazan-ı şerif ayından sonraki Şevval ayında altı gün oruç tutmak müstehabtır.⁵ Çünkü Ebû Eyyüb el-Ensârî (Radiyallahü Anh)den rivâyete göre Hz. Peygamber (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz:

"Her kim Ramazan orucunu tutar, sonra peşinden Şevval ayından da altı gün oruç tutarsa, bütün sene oruç tutmuş gibi olur." buyurdu.⁶

Hadîsi şerif, Ramazan orucundan sonra Şevval ayında altı gün daha nafîle oruç tutmayı teşvik etmektedir. Böylece, bir yıllık oruç tutmanın sevabı vaad edilmektedir. Bunu her sene yapan da, ömür boyu oruç tutmuş sevabı kazanmış olur. Ramazan orucundan sonra Şevval ayında da altı gün oruç tutmakla, bütün sene oruç tutmuş gibi mükâfat verilmesi, yapılan ibâdet ve taatler on misli katlandığı içindir. Çünkü Cenâb-ı Hak:

"Her kim hayırlı bir işle gelirse, kendisine

onun on misli sevab vardır." buyurmaktadır.⁷

Öyle ise, Ramazan ayında tutulan oruç, on ay yerine geçer. Altı günün on misli de altmış gün, yani iki ay olur. Neticede bu şekilde oruç tutan kimse, bütün sene oruç tutmuş gibi sevab kazanır. Nitekim Sevban (Radiyallahü Anh)den rivâyete göre Resûlüllah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Efendimiz, bu durumu şöylece ifade buyurdu:

"Ramazan ayı orucu, on aya karşılıktır. Şevval'in altı günü de iki ay oruca karşılıktır. Bunların tamamı bir yıl eder."⁸

Bu orucun meşru kılınmasındaki sır şudur: Ramazan ayının peşindeki bu oruç, farz namazların peşinden kılınan sünnet namazları gibidir. Nasıl ki bu sünnetler, farzlarda olması muhtemel kurları telâfi ediyorsa, Şevval ayında tutulan oruç da Ramazan orucunda bulunması muhtemel kurları telâfi eder. Ayrıca oruç ibâdetinden usanılmadığı da ifade edilmiş olur.

Şevval ayında tutulacak olan bu oruç, ara vermeden peş peşe tutulabilir. Fakat haftada iki gün, meselâ pazartesi-perşembe olmak üzere ayrı ayrı tutmak müstehabtır.⁹

Yapmış olduğumuz ibâdet ve taatlerimizin kabulünü şu geri kalan ömrümüzü kâmil imân ve o imânın gereği olan sâlih amelle birlikte sıhhat, afiyet ve ferahlık içerisinde geçirilmesini ve daha birçok Ramazan'lara, bayramlara kavuşmamızı Cenâb-ı Hakk'tan duâ ve niyaz ederiz.

- DİPNOT -

1 - Buhârî, İman: 28, Leyletü'l-Kadr: 1, Savm: 6; Müslim, Sıyam: 3, 20, Müsafirin:175; Ebu Davud, Ramazan: 1, Savm: 57; Tirmizî, Savm I, Cennet: 4; Nesaî, Sıyam: 39; İbn-i Mace, İkame:173; Sıyam:2, 33; Darimi, Savm:44, A.b.Hanbel, 2/232

2 - A'la Sûresi: 14-15

3 - Hicr Sûresi:99

4 - Buhârî, Rikak:18; Müslim, Müsafirin:216-218; Ebu Davud, Tatavvu:27; Neseî, Kıyamü'l-leyl:19; İbn-i Mace, Zühd:28; A.b.Hanbel:2/250

5 - Alemgir, el-Fetavai-Hindiyye, 1/201

6 - Müslim, Sıyam: 204; Ebu Dâvud; Sıyam: 58; Tirmizî, Savm: 52; İbn-i Mâce; Sıyam: 33; A.b.Hanbel, 3/308, 324, 344, 5/417,419; Darimî, Savm: 44

7 - En'am Sûresi: 160

8 - Beyhekî, Şuabu'l-İman; 3/349; No:3735

9 - Alemgir, el-Fetavai-Hindiyye, 1/201

Helâl Lokmanın Önemi

Mide, yenilen şeylerin toplandığı yerdir.

Oraya helâl lokma koyarsan, azalardan sâlih ameller meydana gelir. Şüpheli lokma koyarsan, azalar Allah yolunda amel etmekte şüpheye düşerler.

Eğer haram lokma koyarsan, o lokma seninle Allâh-ü Teâlâ arasında bir perde olur da, bu yolda yürümen mümkün olmaz...

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER
mozsimssekler@hotmail.com

Hayatımızı idame ettirebilmemiz için, her canlı gibi bizim de yemeye içmeye ihtiyacımız var. Malum atalarımız "Can boğazdan gelir" demişler. Yaşamak için elbette yenilecek-içilecek fakat, helâle ve harama da dikkat edilecek...

Bu konuda Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in pek çok hakikati ihtiva eden bir hadîsi şerifi vardır. Buyuruyor ki: "**Helâl de bellidir, haram da bellidir. Bu ikisi arasında şüpheli şeyler vardır. İnsanların çoğu bunların helâl mi, haram mı olduğunu bilmez. Bu şüpheli şeylerden sakınan, şerefini ve dinini korumuş olur. Şüpheli şeylere giren harama da düşer. Böyle kimselerin durumu, tıpkı koruluğun**

etrafında koyunlarını otlatan çoban gibidir. Her an o koruya dabilir. Dikkat edin. Her melikin bir korusu vardır. Allah'ın yeryüzündeki korusu da haram kıldığı şeylerdir... Dikkat edin! Bedende bir et parçası vardır ki, o iyi olduğunda bütün beden iyi olur. O bozulduğunda da bütün beden bozulur. İşte o, kalptir!"

Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'in buyurduğu üzere, haramlardan kaçınmaya îtina göstermek icabettiği gibi, şüpheli şeylerden de kaçınmak gerekiyor. Her ne kadar günümüzde şüpheli diyebileceğimiz pek çok gıdalar olsa da, bu konuda mümkün merteye hassas davranmalı, gerek yediklerimiz, gerekse yiyecek için yaptığımız alış verişler hususunda dikkatli olmalıyız. Çünkü yaptığımız ibâdetlerin aşkla-şevkle, lezzetle yapılabilmesinin, ağzımızdan giren

ve midemize inen yiyeceklerle çok yakından alakası vardır.

Mesela benzinle çalışan arabanın deposuna, benzin yerine mazot veya su konulsa, nasıl ki o arabanın motorunu fesada uğratarak çalışmasını aksatırsa, aynı şekilde midesi helâl lokmaya endekslenmiş olan insanoğlunun da midesine, haram veya şüpheli lokma girince, insanın mânevîyatı fesada uğrar, feyiz ve fuyûzâtı kesilir, huşu kaybolur ve ibâdetlerini yapmakta zorlanır.

İnsanın yediği şeyler bir nevi yaptığı amelîlerinin tohumu gibidir. Nasıl ki; toprağa atılan tohum tatlı bir meyve ağacının tohumu ise, vereceği mahsulün de meyvesi tatlı ve güzel olur. Şayet o tohum acı veya zehirli bir ağacın tohumuysa, onun mahsulü de zehirli olur. İşte aynı şekilde mideye atılan tohum da helâl olursa, yani kişi helâl ve temiz gıdayla beslenirse; o kimsenin azalarından da hayırlar ve güzellikler zuhur eder. Şayet mideye girenler haram ise; haram gıda ile beslenen uzuvlar birer günah ve fesat makinesi gibi çalışır.

Nitekim Ebu Bekr-i Dükkî hazretleri şöyle buyurmuştur: **“Mide, yenilen şeylerin toplandığı yerdur. Oraya helâl lokma koyarsan, azalardan sâlih ameller meydana gelir. Şüpheli lokma koyarsan, azalar Allah yolunda amel etmekte şüpheye düşerler. Eğer haram lokma koyarsan, o lokma seninle Allâh-ü Teâlâ arasında bir perde olur da, bu yolda yürümen mümkün olmaz”** buyurmuştur.

Yukarıda arz ettiğimiz hadîsi şerifin sonunda Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) helâle ve harama, şüpheli şeylere dikkat çektikten sonra, kalbe de dikkat çekiyor: **“Dikkat edin. Bedende bir et parçası vardır ki o iyi olduğunda bütün beden iyi olur. O bozulduğunda da bütün beden bozulur. İşte o kalptir.”** buyuruyor. Buradan ne anlıyoruz? Demek ki, yediğimiz ve içtiğimiz şeylerin, helâl, haram veya şüpheli olmasının kalbe de etkisi var. Zahirî olarak da yediğimiz bir gıda midede hazmedildikten sonra gerekli yerlere gönderilir, kalbe de kan olarak gönderiliyor ve bu kan, kalp vasıtasıyla bütün vü-

cuda pompalanıyor. Eğer bu kan helâl rızkın ürünü ise, onunla hem kalb mânen sağlıklı olacak, hem de o selim kalbin pompaladığı temiz kanla bütün bedenin mânen sıhhati temin edilecek, şayet bu kan haram gıda ürünü ise, kalp mânen fesada uğrayacak ve bu kanın deveran ettiği bedeni de fesada uğratacaktır. Kalp; bir nevi beden memleketinin başkentidir. Nasıl ki, başkent iyi yönetirse memleket sulh ve huzur içinde olur. Ama yönetimde zafiyet ve bozukluk olursa bütün memleketi anarşi, terör sarar. İşte aynı şekilde kalp ifsad olursa bütün organlar ifsad olur, kalp ıslah olursa bütün organlar ıslah olur. O zaman göz harama bakmaz, ağız haram yemez, dil yalan demez, el çalıp çırpamaz...

Demek dön dolaş, iş helâl lokmada düğümleniyor. Yani yenilen şeylerin ve alınan gıdaların, insanın maddî vücut yapısında etkisi olduğu gibi, mânevî yapısında ve terakkisinde de çok büyük tesiri vardır. Bizler madem bu dünyaya kulluk için, Allah'ı bilmek için geldik, öyleyse yaratılış gayemize uygun yaşamak ve bu dünya imtihanı-

nı kazanmak için, yediklerimize azamî derecede dikkat etmeliyiz.

Hem beden, hem de ruh sağlığımız için yediklerimizi araştırıp sormalı, helâl ve haram konusunda hassasiyet göstermeliyiz. Tâbiri caizse boğazımızda bir kırmızı ışık olmalı, yani her gelen lokmaya geç dememeliyiz. Önce **“bir dur bakalım”** demeli, bu lokma haram mı, helâl mi; faydalı mı, zararlı mı? Şayet onay alırsa, o zaman yeşil ışık yakıp mideye geçişine müsaade etmeliyiz.

Afegersiniz de, hayvanlar bile her önüne gelen otu yemiyor. Önce yiyeceği ota bakıyor, kokluyor sonra yiyor. Peki, eşrefi mahluk olan insanoğlu, sormadan araştırmadan her önüne geleni yiyebilir mi? Birçoğunun ağızında adeta sakız gibi çiğnediği **“üzümünü ye bağını sorma”** gibi harama teşvik eden felsefeler, asla bir Müslüman'ın literatüründe yoktur. Elbette sorulacak ve araş-

tırılacak...

Büyükler bu konularda çok titiz ve dikkatliydi. Hz. Ebu Bekir (*Radiyallâhü Anh*) yemeğini getiren hizmetçisine, her defasında onu nereden getirdiğini ve bu yiyeceği hangi yolla tedarik ettiğini sordu. Bir defasında hizmetçisi süt getirmişti. Hz. Ebu Bekir (*Radiyallâhü Anh*) nasıl olduysa, bu sütün nereden temin edildiğini sormadan bir miktar içmişti ki, aklına geldi ve hemen sordu:

- Bunu nereden aldın? Hizmetçisi cevap verdi:

- Cahiliye devrinde kâhinlikten para kazanıyordum. O dönemde bir kavme kehanette bulunduğum için alacağım vardı. Şimdi o alacağıma karşılık olarak bu sütü aldım.

Bunu duyan Hz. Ebu Bekir'in beti benzi attı, ani bir refleksle hemen parmaklarını mübarek ağzına soktu ve içtiği sütü midesinden çıkarmak için zorla istifra etmeye çalıştı. Ve neticede midesinde ne var ne yok hepsini dışarı çıkardı. Sonra ellerini açıp: **“Allah'ım! Midemde kalıp damarlarıma karışan kısımdan da Sana sığırım.”** diye duâ etti.

Onun haram helâl konusundaki bu hassasiyetini görenler sordular:

- Ya Eba Bekir! Bu kadarı da fazla değil mi, ne diye kendine böylesine ızdırıp veriyorsun?

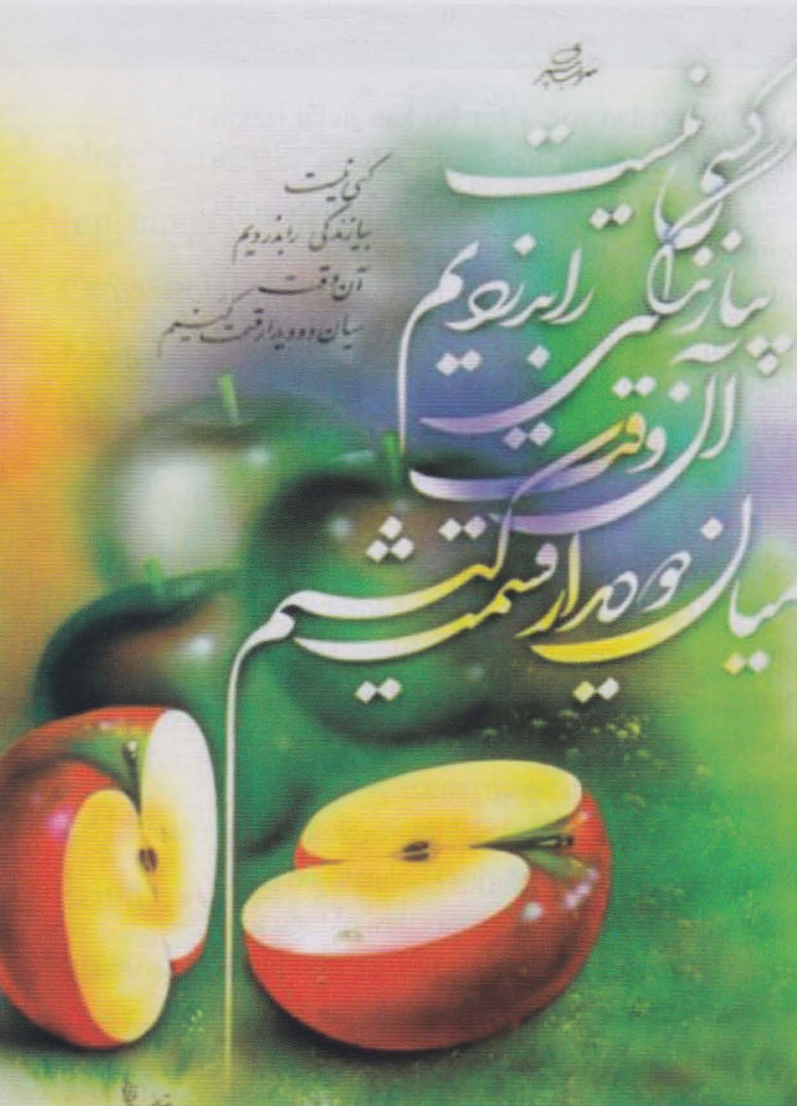
Ebu Bekir (*Radiyallâhü Anh*) şöyle cevap verdi:

- Ben Rasûlullah (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*)'den bizzat dinledim, O: **“Vücudunda haram lokma bulunan kimsenin ancak cehennemle temizleneceğini”** söyledi.

Haram Lokma duâların kabulüne manidir.

Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) buyurdu ki: **“Bir kimse uzun bir yolculuğa çıkar. Saçları dağılmış, toza torağa bulanmış bir halde ellerini semaya uzatarak; Ya Rabbi! Ya Rabbi! Ya Rabbi! diye duâ eder. Halbuki yediği haram, içtiği haram, giydiği haram, hâsılı kendisi haramla beslenmiş olursa böylesinin duâsı nasıl kabul edilir.”**

Sad bin Ebi Vakkas (*Radiyallâhü Anh*) bir gün Efendimize dedi ki: “Ya Resûlellah! Duâ buyurun da, Allâh-ü Teâlâ, beni duâsı makbul olanlardan eylesin.” Efendimiz (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*) ona şöyle buyurdu: **“Ey Sa'd! Helâl ve temiz rızık ka-**

zan ki, duân makbul olsun.”

Rivâyet edilir ki: Kûfe’de duâsı çok makbul kimseler vardı, şayet başa zalim bir vali gelse, onlar hemen bedduâ ederler ve zalim vali helak olur giderdi. Tabi gün geldi, zulmüyle şöhrat bulmuş olan Haccac-ı Zalim Kûfe’ye vali oldu. Zalim Haccac bu kıymetli zatların, bu konudaki şöhratlerini evvelce duymuştu, o da zalim olduğu için, bu zatlar kendisine mutlaka bedduâ edeceklerinden ve helak olacağından korkuyordu. İşte bu tehlikeyi bertaraf etmek için bir hile düşündü.

Kûfe’de göreve başlayacağı zaman, vali konağında büyük bir ziyafet verdi. Ve güya istişare etmek ve kıymetli tavsiyeleriyle hareket etmek maksadıyla, şehirdeki bütün ulema ve sulehayı yemeğe davet etti. Onlara yedir-di, içirdi. Sonra Haccac rahat bir nefes alıp dedi ki: **“Artık rahatım. Çünkü bunların karınlarına haram lokma girdi ya, artık bedduâları tutmaz.”**

Haram lokma duâların kabul edilmesine, Mevlâ’ya yükselmesine perde oluyor. Yahya bin Muaz hazretleri: **“Taât (kulluk vazifelerini îfâ) bir hazinedir. Anahtarı, duâ; anahtarın dişleri ise helâl lokmadır.”** buyurmuştur.

İslâm büyüklerinin hemen hepsi, yedikleri ve içtikleri şeylerin helâl ve temiz olması hususunda çok hassas davranmışlardır.

Şah-ı Nakşibend (*Kuddise Sirruhü*) hazretleri maîşet ve geçimine bir çekirdek bile haram karıştırmazdı. Kendisinin ve âile efrâdının helâl yemesine çok dikkat ederdi. Şüphelendiği herhangi bir şey olursa ondan da uzak dururdu. Ve: **“İbâdet on kısımdır. Dokuzu helâl rızık aramaktır. Diğer kısmı sâlih ameller ve ibâdetlerdir.”** hadîsi şerifini okurlardı. Nafakasını çalışarak temin eder, bunun için eker, biçerdi.

Bir keresinde müridlerinden bir tanesi Şah-ı Nakşibend hazretlerine, **“mânevî hâllerinin kaybolduğu”** konusunda şikâyette bulundu. Nakşibend hazretleri ona: **“Yediğin lokmaların helâlden olup olmadığını araştır”** buyurdu. Bu mürid düşündü, araştırdı ve bir de baktı ki, yemeği pişirirken, ocakta helâl olup olmadığı şüpheli bir odun yakmış. Me-

ğer mânevî halleri bundan sebep kaybolmuş. Derhal tövbe istiğfar edip o mânevî hallere tekrar kavuştu.

Şah-ı Nakşibend hazretleri yediği yemeğin haram veya şüpheli olması bir kenara, şayet bir yemek gafletle veya gazap halinde pişirilse dahi o yemekten ne kendisi yer, ne de müridlerine yedirirdi.

Bir keresinde Şâh-ı Nakşibend hazretleri Gaz-yut denilen bir beldeye gitti. Orada sevenlerinden birisi onlara yemek ikram etti. Nakşibend hazretleri o yemekten yemedi ve şöyle buyurdu: **“Bu yemekleri pişiren kimse, gadab hâlinde pişirmiş. Onun için biz bu yemeği yiyemeyiz.”**

Sonra şöyle devam etti: **“Bir yiyecek şayet gaflet içinde, öfkeyle veya kerâhatle hazırlansa, onda hayır ve bereket yoktur. Zîrâ ona nefis ve şeytan karışmıştır. Böyle bir yemeği yiyen kimsede mutlaka bunun tesiri meydana gelir. İnsanların hâlis ve sâlih ameller işlemeye muvaffak olamamalarının sebebi; yemek ve içmek husûsunda dikkat etmemeleridir. Özellikle namazda huşû’ ve hudû’ hâlinde bulunmak, lezzetle, göz yaşı dökerek ibâdet edebilmek, helâl lokma yemeye ve yemeği Allâh-ü Teâlâ’nın huzûrunda imiş gibi yemeğe bağlıdır. Vücûduna haram lokma karışmış bir kimse, namazından da, ibâdetinden de tad alamaz.”**

Ebu Bekir Verrak hazretleri’nin sözüyle bitirelim. Diyor ki:

- Sabahları kalkınca insanlara bakarım; kimin helâl, kimin haram yediğini anlarım. Kendisine sordular:

- Bunu nasıl anlıyorsun? Cevap verdi:
- Her kim sabahleyin kalkar kalkmaz dilini boş laf, gıybet ve sövüp saymakla meşgul ediyorsa, bilirim ki bu hal yediği gıdadan kaynaklanmaktadır. Her kim de sabahleyin kalktığında dilini Allâh-ü Teâlâ’nın zikri, kelime-i tevhid ve istiğfarla meşgul ediyorsa, onun aldığı gıda da helâl yoldandır.

Fi Emanillh!

ŞEVAL AYI ORUCUNUN FAZİLETİ

Ramazan-ı Şerif ayının peşindeki bu oruç, farz namazların peşinden kılınan sünnet namazları gibidir. Nasıl ki bu sünnetler, farzlarda olması muhtemel kusurları telafi ediyorsa, Şevval ayında tutulan oruç da Ramazan-ı Şerif orucunda bulunması muhtemel kusurları telafi eder. Ayrıca oruç ibâdetinden usanılmadığı da ifade edilmiş olur.

Adem ŞENER
bilgi@arifandergisi.com

On bir ayın sultanı olan Ramazan-ı Şerif ayını en güzel bir şekilde geçirip Şevval ayına kavuşmuş bulunuyoruz. Şevval ayı; orucu ile, teravih namazı ile, zekâtı, fitır sadakası, hayır ve hasenatı ile dolu dolu geçirilen Ramazan-ı Şerif ayının ardından ihmal edilen, ibâdetle gevşekliğe düşülen bir ay konumunda kalmaktadır. Oysa Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) bu aya da tâzim ve hürmet göstermiş, bu ayda da ibâdet ve tâate teşvik etmiştir.

Hazreti Ebu Eyyub (Radiyallâhü Anh)'dan rivâyet edildiğine göre Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmaktadır: “Bir kimse Ramazan-ı Şerif ayını oruçlu olarak geçirip, arkasından Şevval ayında da altı gün oruç tutarsa, bütün seneyi oruçlu geçirmiş gibi olur.”¹

Allâh-ü Teâlâ (Celle Celâlihü) yapılmış olan iyi amellere en az on misli ile mukabele edeceğini, âyet-i kerime ile beyan

etmekte ve şöyle buyurmaktadır: “Her kim hayırlı bir iş ile gelirse kendisine onun (yapmış olduğu iyiliğin) on misli sevap vardır.”²

Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in azatlı kölesi Hazreti Sevban (Radiyallâhü Anh)'dan rivâyet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: “Allâh-ü Teâlâ (Celle Celâlihü) bir iyiliğe karşılık on mislini vermiştir. Buna göre Ramazan-ı Şerif ayı orucu on aya, Ramazan-ı Şerif'ten sonra tutulan altı gün oruç ise iki aya mukabildir ki, böylece bir sene oruç tutulmuş olur.”³

Zira böylece o kimsenin tuttuğu orucun hepsi otuz altı gün olur. Yukarıda beyan edilen âyet-i kerime ve Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in “Bir kimse bir iyilik yaparsa, ona o iyiliğin on misli verilir.” hadîsi şerifleri mucibince, otuz altı günün her bir gününe karşılık on gün hesap edilirse, toplam üç yüz altmış gün eder.

Ümmet-i Muhammed'in yaptığı iyiliklerin karşılığında on kat mükâfat alması

nın hikmeti şu üç sebebe dayanmaktadır.

1- Geçmiş ümmetlerin ömürleri uzun oluyordu. Dolayısıyla Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*)'ya karşı çok ibâdet ve taat etmiş oluyorlardı. Hâlbuki Ümmet-i Muhammed'in ömrü çok kısadır, dolayısıyla ibâdet ve taatleri de azdır. İşte bu yüzden Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*) Ümmet-i Muhammed'in ibâdet ve taatte diğer geçmiş ümmetlerden ilerde olsunlar diye işledikleri iyi amelleri on katıyla mükâfatlandırarak, bazı zaman ve mekânları (Kadir Gecesi, Kâbe, vs.) faziletli kılarak geçmiş ümmetlerden daha üstün bir dereceye erdirmişdir.

2- Cennete girmeye eksiksiz ve samimi ibâdet ve taat edenler hak kazanırlar. Ümmet-i Muhammed'in ibâdet ve taatleri ise eksik ve kusurludur. İşte bu yüzden ki, Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*) geniş lütfuyla, Ümmet-i Muhammed'in yaptığı ibâdetleri on katıyla mükâfatlandırarak olgunluğa erdirmişdir. Mü'minler, ancak Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*)'nün bire on verdiği mükâfatlarla Cennete kavuşabileceklerdir.

3- Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*), bir iyiliğe karşı on mükâfat vereceğini vaatmiştir. Çünkü kıyâmet gününde her mü'minin düşmanı, kendisine yakasından asılacaktır. Geriye Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*)'nün vaat ettiği kat kat sevabı kalacaktır. Mü'minin düşmanı bu defa da; "Ey Rabbim! O katları da bana ver." deyince, Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*) şöyle cevap verecektir: "Onlar kulumun işlediği iyiliğin karşılığı değil, benim sonsuz rahmetimden verdiğim mükâfatlardır. Ben sana kulumun işlediği iyiliklerin mükâfatını verebilirim, kendi rahmetimden verdiğim mükâfatı veremem."

Ramazan-ı Şerif ayında oruç tutan, namaz kılan ve iyilik eden kimse meyvesini vermek üzere dikilen bir ağaca benzer. Nasıl ki ağacın tutup tutmadığının belli olması için dal ve budak salması ve üzerinden uzun bir müddet geçmesi gerekirse, kişinin de ibâdetlerinin kabul olması için Ramazan-ı Şerif ayından sonra da ibâdeti bırakması değil, tersine daha da derin bir istekle ibâdet ve taate devam etmesi gerekir. İbâdetlerin kabul olunmasının alâmetlerinden birisi ve başlıcası, onun sürekliliğidir.

Altı günlük Şevval orucunun sır ve hikmeti şudur: Ramazan-ı Şerif orucunu bitirip de bayrama çıkan kimse-lerin nefisleri, çoğu zaman şehvî arzu ve istekleri tatmin etmeye yönelir. O yüzden de yine gönülleri bir gaflet ve kasvet perdesi örter. Ama altı günlük Şevval orucu tutulursa, bir yandan gönülleri örtmek isteyen gaflet perdesi kaldırılır, bir yandan da Ramazan-ı Şerif ayı boyunca yapılan eksiklik ve bozukluklar giderilmiş olur. Tıpkı farzların ardından kılınan sünnet namazlar ve namazda işlenen bir hatada yapılan "sehiv secdesi" gibi.

Bu orucun meşrû kılınmasındaki bir diğer sır da şudur:

Ramazan-ı Şerif ayının peşindeki bu oruç, farz namazların peşinden kılınan sünnet namazları gibidir. Nasıl ki bu sünnetler, farzlarda olması muhtemel kusurları telafi ediyorsa, Şevval ayında tutulan oruç da Ramazan-ı Şerif orucunda bulunması muhtemel kusurları telafi eder. Ayrıca oruç ibâdetinden usanılmadığı da ifade edilmiş olur.

Süfyanı Sevrî (*Kuddise Sirruhü*) anlatıyor:

Ben Mekke-i Mükerreme'de üç sene oturdum. Mekkelilerden bir kimse her gün Harem-i Şerif'e gelir, tavaf eder, namaz kılar ve sonra bana selâm verip giderdi. Ben bu kimse ile tanıştım. Bir gün o kimse beni yanına çağırdı. Bana dedi ki:

"Ben öldüğüm vakitte kendi elinle beni yıka, namazımı kıl ve defneyle. O gece beni terk etmeyip kabrimde gecele. Münker ve Nekir meleklerinin suâli anında bana Kelime-i Tevhid'i telkin et." dedi.

Ben de o kimsenin istediklerini yapmayı kabul ettim. Bana emrettiğinin aynısını yaptım. Kabrinde geceledim. O gece uyku ile uyanıklık arasında iken:

"Ya Süfyan! Beni korumaya ve senin telkinine ihtiyaç kalmadı." diye bir ses işittim.

O zaman:

"Ne sebeple bu lütfâ erdirdin?" diye sordum. Bana cevap olarak:

"Ramazan-ı Şerif ayının orucunu tutup, Şevval ayından altı gün daha eklemem sebebiyle." dedi.

O zaman ben uyandım. Yanımda kimseyi göremedim. Abdest aldım, namaz kıldım, uyudum; böylece üç kere gördüm. Bildim ki bu rüya rahmanîdir; şeytandan değildir. O zaman kabrin yanından ayrıldım ve "Ya Rabbi! Beni Ramazan-ı Şerif ayının orucuna ve Şevval'den altı gün orucuna muvaffak kıl" diye duâ ettim. Allâh-ü Teâlâ (*Celle Celâlihü*) beni de muvaffak kıldı.

Bu altı günün orucu, Ramazan Bayramı'nın ilk günü hariç Şevval ayı içerisinde herhangi bir zamanda peş peşe tutulabileceği gibi ayrı ayrı da tutulabilir. Ancak ard arda tutulması daha faziletli görülmüştür. Çünkü ard arda tutmak, iç dünyamızı ve gönüllerimizi temizleme bakımından, parça parça tutmaktan daha üstün derecedir. Bu yüzden Şevval orucunu da Ramazan ayının orucu gibi ard arda tutmalı, hatta bu hususta daha fazla titizlik göstermeye gayret etmelidir. Çünkü Şevval orucu, Ramazan-ı Şerif orucunun eksik ve bozukluklarını giderir.

- DİPNOT -

1 - Müslim, Sıyam:204; Ebu Davud, Sıyam:58; Tirmizî, Savm:52; İbn-i Mace, Sıyam:33; Ahmed b. Hanbel:3/308, 324, 344, 5/417, 419; Darimî, Savm:44

2 - En'am Süresi: 160

3 - Neseî; İbn-i Huzeyme, Sahih

İslâm Hukûkuna Göre Seferîlik (Misâfirlik)

Misâfirlik sebebiyle değişikliğe uğrayan hükümleri beş başlık altında incelememiz mümkündür. İslâm hukukçuları, fıkıh kitaplarımızda bunları müstakil başlıklar altında ele alıp uzunca izah etmişlerdir. Biz bunların detayına girmeden “misâfirlik nasıl tahakkuk eder, şartları nelerdir?” gibi meselelere temas edeceğiz.

Fatih KALENDER
bilgi@arifandergisi.com

Bizleri yoktan var edip sayısızca nimetlerle donatan Allâh-ü Teâlâ Hazretlerine hamd eder, dünya ve âhiret saadetine kavuşmamız için bizlere gönderilen Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)e, Âl ve Ashâbına salât ve selâm ederiz.

Bu ayki köşemizde hayatımızın birçok bölümlerinde karşımıza çıkan, hakkında bilgi sahibi olduğumuzu zannettiğimiz, bununla beraber birçok meselede sıkıntıya düşüp hocalarımıza müracaat ettiğimiz seferîlik (misafirlik) konusunu ele alıp, gücümüz nispetince incelemeye ve siz okuyucularımızla paylaşmaya gayret edeceğiz. Muvaffakiyet Mevlâ'dandır.

İslâmiyet'in prensiplerinden bir tanesi de, geçen ayki yazımızda da ifade ettiğimiz gibi “zorluğu kaldırma ve kolaylaştırma” prensibidir. Bu ve bunun gibi sebeplerden dolayı misafir olan kimse

için İslâmiyet birçok hükümlerde farklılığı gözetmiştir. Misafirlik sebebiyle değişikliğe uğrayan hükümleri beş başlık altında incelememiz mümkündür.

Seferîlik ile değişikliğe uğrayan hükümler;

1- Dört rekâtlı farz namazların iki rekâta kasr edilmesinin (indirilmesinin), Hanefilere göre vâcip, Şâfiîlere göre câiz, Mâlikîlere göre ise sünnet olması.¹

2- Ramazan ayında ramazan orucunun tutulmamasının (daha sonradan kaza edilmek kaydıyla) mubah olması.

3- Mest üzerine mesh'in; bir gün-bir gecelik müddetinin, üç gün-üç geceye çıkması.

4- Kurban kesmenin, iki bayram (Ramazan ve Kurban Bayramları) namazlarının, bir de Cuma namazının vucûbiyetlerinin düşmesi.

5- Hür olan kadının mahremsiz olarak seferî mesafeye gitmesinin haram olması.²

İslâm hukukçuları, fıkıh kitaplarımızda

yukarıdaki meseleleri müstakil başlıklar altında ele alıp uzunca izahlarını yapmışlardır. Köşemizde, yukarıdaki fûrû'î meselelerin detayına değinmeksizin, "misafirlik nasıl tahakkuk eder, şartları nelerdir?" gibi meselelerin incelenmesine gayret edeceğiz.

İslâm Hukukuna göre misafirlik hükmünün başlaması için gerekli olan şartlara geçmeden önce birçok insanımızın; **"Allâh-ü Teâlâ Hazretleri misafir kimse için farz olan dört rekâtlı namazları iki rekâta indiriyor, acaba sünnet namazlarının durumu nedir?"** diyerek zihinlerini meşgul eden, revâtip sünnetleri dediğimiz beş vakit farz olan namazlarımızın başında ve sonunda kılınan sünnetlerin, misafir için hükmü konusunda ulemânın görüşlerini incelemeyi uygun gördük.

Revâtip sünnetlerinin seferdeki durumu hakkında, Vehbe Zuhayli'nin, Neylû'l-Evtar adlı eserden yapmış olduğu nakle göre İmam Nevevî şöyle buyuruyor: "Seferde mutlak nâfile namazlarının müstehaplığı hakkında fukaha ittifak etmişlerdir. Lakin revâtip sünnetlerinin seferde müstehaplığı hakkında ise ihtilaf etmişlerdir. İmam Şâfiî ve ashabı ve cumhur ulema da revâtip sünnetlerin seferde müstehaplığı ile hükmetmişlerdir."

Zuhayli ifadesine, Hanefî Fukahasından olan İbn-i Abidin'den naklen şöyle devam ediyor: "Misafir olan kimseler eğer emniyet halindeyse ve karar etmişse yani yerleşmişse, seferde revâtip sünnetlerini kırlar. Şayet korku ve firar halinde ise (yani filvaki yolculuk halindeyse) revâtip sünnetlerini kılmazlar." (Yani kılmamalarında ruhsat vardır.)

Ulemadan bazısı da bu konuyu şu şekilde değerlendirmiştir: Revâtip sünnetlerini seferde kılmak câizdir, dileyen kılar, dileyen terk eder. Burada İmamların ittifakı vardır. İnsanın buna ihtiyacı olması hasebiyle bazı kere bunları kılmak efdal iken, bazı kere de insanın bu revâtip sünnetlerinden daha evla bir işle meşgul olmasından dolayı da revâtip sünnetlerini terk etmesi efdal olur.³ Bu ifadelerle baktığımızda sonuç olarak revâtip sünnetlerinin seferde kılınması câizdir, hatta aksi bir durum olmadığı müddetçe fazilettir. Bazı kimselerin dediği gibi; **"Allâh-ü Teâlâ Hazretleri misafir olan kimse için farz olan dört rekâtlı namazları iki rekâta indiriyor ve bunu vacip kılıyor, bundan dolayı seferde sünnetler kılınmaz."** demek ve bu görüşü savunmak, İslâm Fikhi açısından doğru değildir. Burada şunu da

ifade etmek isterim ki, sabah namazının sünnetini diğer revâtip sünnetlerden hüküm itibarıyla ayırmamız gerekir. Zira fıkıh kitaplarımızın ifadesi doğrultusunda, diğer revâtip sünnetlerin keyfe keder oturularak kılınmasına izin verilirken, sabah namazının sünnetini fikhın kabul ettiği bir gerekçe olmaksızın oturularak kılınmasına izin verilmiyor. Yukarıdaki bu ifadeler bizleri nâfile dediğimiz sünnet, müstahap olan namazlara karşı gevşekliliğe sevketmemelidir. Zira dünya fâni, âhîret ise ebedidir. Yani fani olan bir âlemden ebedi olan bir âlem için hazırlık yapmak zorundayız. Bundan dolayı en ufak bir fazileti dahi göz ardı yapmamayı azıcık akıl dahi hükmetmektedir.

İslâm Hukûkuna göre kişinin misafir olabilmesi, yani namazlarını kasr etmesi gibi seferlik hükümlerinin tahakkuku için 7 şart vardır.

Misafirlik hükümlerinin oluşabilmesi için gerekli şartlar:

1- Sefere gideceği yerin uzak olması. Bunun miktarını fıkıh kitaplarımız orta bir seyirle (deve veya ayak yürüyüşü ile) mutedil bir beldede, senenin en kısa günlerinde üç günlük mesafe olarak kaydetmişlerdir.⁴ Ebû Yusuf'tan gelen bir rivâyete göre ise bunun miktarı iki gün, üçüncü günün de ekserisi kadar olan mesafedir.⁵ Hanefîlerde itibar edilen görüş birinci görüştür, bu da günümüzde takriben 90 km'lik bir mesafeye taalluk etmektedir. İmam Şâfi'ye göre ise bunun miktarı iki günlük mesafedir, bunu da Şâfiî Fukahası 16 fersah olarak beyan etmişlerdir.⁶ Şâfiî olan kardeşlerimize, 16 fersah'ın günümüzde kaç km. ye taalluk ettiği konusunda, Şâfiî mezhebine mensup âlimlere müracaat etmelerini tavsiye ederiz. Zira bu konuda farklı mütealalarla karşılaştığımdan, okuyucularımızı yanlış bir şekilde yönlendirmekten korkarım.

Yukarıda beyan ettiğimiz mesafe kara yoluna göredir, denizdeki mesafeye gelince; Zâhir rivâyete dediğimiz İmam Muhammed'in 6 esas kitaplarında bu miktar beyan olunmamıştır, dolayısıyla Hanefî fikhında farklı görüşler mevcuttur. Lâkin kitaplarımızın ifadesine göre bu konuda fetva için seçilen görüş, normal bir rüzgârda yelkenli geminin üç gün üç gecede kat edeceği mesafe olarak değerlendirilmiştir.⁷ Yelkenli geminin normal rüzgârda üç gün üç gecelik bir zamanda ne kadar mesafe kat edeceğini Halil Günenç Hocamız, "Günümüz Meselelerine Fetvalar" adlı eserinde şu

şekilde ifade etmiştir: Yelkenli gemi saatte beş altı mil kat ettiğine göre, denizde kasr mesafesi doksan mil'dir.⁸

Şayet kişinin gitmek istediği yere iki yol varsa; bir tanesi üç günlük yol, diğeri daha kısa ise (dağ yolu ile normal yol gibi) bu kimse için hüküm, gitmiş olduğu yola göredir, yani uzun yoldan giderse misafir, kısa yoldan giderse mukimdir.⁹ Aynı bu hüküm gibi, gideceği yere iki yol varsa, biri su yolu ve bunun miktarı üç günlük yol, diğeri de kara yolu bunun miktarı da daha azsa, bu kimse eğer su yoluyla gidecek olursa misafir, yok eğer kara yoluyla gidecek olursa mukimdir.¹⁰ Yani gideceği yola göre hüküm değişmektedir.

2- İkâmet ettiği yerden çıkması. Seferlik hükmünün başlaması için sefere mübâşeret etmeden ve bulunduğu beldenin sınırını geçmeden mücerret niyet etmek kâfi değildir.¹¹ Bilakis kişinin ikamet ettiği beldenin, çıkmış olduğu cihetteki evlerini geçmesi lazımdır. Her ne kadar o beldenin diğer taraftaki evlerini hizalamak suretiyle geçmiş olmasa bile seferlik başlar.¹² Zira itibar çıktığı cihete göredir. Bu itibarla baktığımız zaman mesela kişi İstanbul'dan Adapazarı'na sefere çıksa, E-5' den gitmesi ile otobandan gitmesi arasında seferliğin başlaması açısından fark vardır. İstanbul için boğazdaki köprülerin bağlayıcılık özelliği oldu-

ğundan dolayı, seferlik boğazdan itibaren başlar demek doğru değildir. Bilakis karşıya geçip evlerin bittiği yerden başlar. Nitekim Hanefî fıkıh kitaplarından olan Mecmeu'l-Enhur' un ifadesine göre Ebû Yusuf, kadılığı zamanında cumanın her iki yerde câiz olabilmesi için, Bağdat'ı ayıran nehir üzerindeki köprü'nün cuma namazı saatinde kaldırılmasını emredermiş.¹³ Bu da seyyar olan yani kaldırılması mümkün olan bir köprü'nün bağlayıcılık özelliği olduğunu gösterir. Nerde kaldı ki boğaz köprüsü gibi daimi bir köprü'nün bağlayıcılık özelliği olmasın.

3- Sefere gitmiş olduğu beldede 15 günden az kalmaya niyetli olması. Zira bir misafir, bulunmuş olduğu beldede 15 gün veya daha fazla kalmaya niyet ederse, Hanefî mezhebine göre mukim olur. Şâfiîye göre ise, misafir olan kimse girdiği ve çıktığı gün hariç 4 gün orada ikamete niyet etse, namazlarını tamam kılar yani mukim olur. Mâlikîlerse, mukimlik için zikrolunan müddeti 20 namaz ile takdir etmişlerdir. Dolayısıyla kişi 20 namazdan noksan ikame ederse misafir sayılır. Hanbelîlere göre de 4 günden daha fazlaya veya 20 namazdan daha fazlaya niyet ederse mukim sayılır.¹⁴

4- Seferin başlangıcında muayyen bir yeri kast etmesi. "Hâim" dediğimiz, nereye yöneleceğini bilmeksizin yola çıkan kimse için seferlik hükmü yoktur.¹⁵

5- Müstekillün bi'r-rey olması. Yani kocasıyla beraber olup da kocasının nereye gideceğini bilmeyen kadın, komutanıyla beraber olan asker, efendisizle beraber olan hizmetçi, hocasıyla beraber olan talebe üzerine kasr yoktur. Yani misafir kabul edilmez.

6- Seferî olan kimsenin dört rekâtlı farz namazları iki rekât kılması için gerekli olan şartlardan bir diğeri de; mukim bir imama veya dört rekât kılan misafir imama uymamasıdır. Şunu da ifade etmek isterim ki, Hanefîlere göre misafir olan kimsenin mukim imama uyması, ancak vakit içinde câizdir ve namazını da tam olarak (kasretmeden) kılar. Zira misafirin namazı, vakit içinde mukime uymasıyla dörde teğayyur etmiştir. Lakin vakit çıktıktan sonra misafirin mukime uyması câiz değildir. Zira misafirin farzı iki rekât olarak zimmetine yerleşmiştir, vakit çıktıktan sonra namazı dört rekâta teğayyür etmez. Böyle olduğu halde muhalefet edip mukime uysa namaz bâtil olur.¹⁶

7- Namazın evvelinden sonuna kadar seferliğin

devam etmesi.

Şâfiî ve Hanbelîlere göre bir şart daha vardır ki, o da namaza başlarken kasra niyet etmektir. Lakin Hanefîler için böyle bir niyet yoktur.¹⁷

Seferîlik konusunda önem arz eden meselelerden biri de vatan meselesidir.

Üç türlü vatan vardır: Aslî Vatan, İkâme Vatan, Süknâ Vatan.

Aslî Vatan: Kişinin doğduğu veya evlendiği (yani vatan edindiği) veyahut da evlenmeyip orada yaşamayı kast edip, oradan dönmeye niyeti olmadığı yerdir.

İkâme Vatanı: Bu da kendisinde on beş gün veya daha fazla kalmaya niyet ettiği yerdir. Aslî ve ikâme vatanında duran kişi mukim sayılır. Yani misafirlik hükümleri, üzerine terettüp etmez.

Süknâ Vatanı: Bu ise kendisinde on beş günden daha az kalmaya niyet ettiği yerdir.¹⁸

Vatanı aslî, vatanı aslî ile bozulur. (Eğer birinci vatanında hanım, çocuk ve ziraat gibi bir taalluku kalmamışsa.¹⁹) Şayet ehliyle intikal etmeyip başka bir ehil edinirse, bu durumda birinci vatanı bâtil olmaz, yani her iki vatan da mukim olur. Aslî vatan sefere çıkmakla veya vatanı ikame ile batıl olmaz. Vatanı ikame ise; vatanı ikame, vatanı aslî ve bir de sefere çıkmakla bâtil olur²⁰. Sefere çıkmaya niyet etmek, sefere bizzat çıkmadığı müddetçe yukarıda da ifade ettiğimiz gibi vatanı ikâmeyi bozmaz.²¹ Mesela sefere gitmiş olduğu yerde 15 gün kalmaya niyetli olan kimse mukimdir. Şayet bu kişi bu yerde beş gün kaldıktan sonra niyetini değiştirip iki gün sonra dönmeyi kast etse bile mukimliliği bozulmaz. Zira vatanı ikame seferle bozulur sefere çıkmaya niyet etmekle değil.

Yazımızı bitirirken bu konuyla alakalı sıkça sorulan bazı meselelere fıkıh kitaplarımızın ışığında değinmenin uygun olacağı kanaatindeyim.

Şayet kişi, ehli (hanımı) ve eşyasıyla bir beldeden göç etse, lâkin o beldede evleri, arsaları kalsa, bu kişi için o birinci yer vatan olarak kalıp kalmama konusunda ihtilaf olursa da, El-Fetâva'l-Hindiyye'nin ifadesine göre, o birinci yer vatan olarak kalır denmiştir. Aynı zamanda bu kitap, İmam Muhammed'in de kitabında buna işaret ettiğinden bahsetmiştir.²²

Şayet kişinin evi ile yani ikame ettiği yer ile, çalıştığı işyeri arasında seferî miktar olsa, bu kimse işyerinde seferî sayılır, her gün oraya gidip gelmesi onun

için seferîlik hükmünü kaldırmaz, zira kişinin mukim olmağı gecelediği yere izafe edilir.²³ Gündüz vakitini geçirdiği yere değil.

Şayet birinin yazlık ve kışlık olarak iki evi olsa, bu kimse her iki yerde de mukimdir. Nitekim "Kenz" şârihi İbn-i Nüceyîm de bu konuyu bu şekilde izah etmiştir.²⁴ Allâh-ü Teâlâ Hazretleri cümlemizi doğru yolda sabit kılsın. Günah batağına girmekten, yanlış fikirlere kapılmaktan, kibir ve riyadan cümlemizi muhafaza eylesin.

Selam ve Muhabbetlerimle...

- DİPNOT -

1 - El-Mevsuatu'l-Fıkhiyye el-Müeyssere c:1 s:592

2 - El-Fetava'l-Hindiyye c:1 s:138

3 - El-Bahru'r-Raik c:2 s:141 - El-Fıkhu'l-İslâm ve Edilletühü c:2 s:1372 - Fetevayı Ali Efendi c:1 s:12

4 - Halebi Kebir s:535 - Reddü'l-Muhtar c:2 s:724 - El-Fıkhu'l-İslâm ve Edilletühü c:2 s:1342

5 - En-Nihaye "Fethü'l-Kadir"le beraber" c:2 s:29

6 - Şerhu'l-Kenz li'l-Ayni c:1 s:55- Mecmuü'l-Enhur c:1 s:141- Tebyinü'l-Hakaik c:1 s:508 - Muğni'l-Muhtac c:1 s:364

7 - Tebyinü'l-Hakaik c:1 s:509 - Bahru'r-Raik c:1 s:140

8 - Günümüz Meselelerine Fetvalar c:1 s:172

9 - El- Velvaliciyye c:1 s:134

10 - El-Fetava'l-Hindiyye c:1 s:138 - El-Fıkhu'l-İslâm ve Edilletühü c:2 s:1346

11 - El-Kuhustani c:1 s:154

12 - Şerhu'l-Kenz li'l-Ayni c:1 s:55 - Tebyinü'l-Hakaik c:1 s:507- El-Fetava'l-Hindiyye c:1 s:139- Halebi Kebir s:536-537 - El-Mevsuatu'l-Fıkhiyye c:1 s:593

13 - Mecmeu'l-Enhur c:1 s:167

14 - El-Fıkhu'l-İslâm ve Edilletühü c:2 s:1347-1348

15 - Dürer c:1 s:132 - El-Mevsuatu'l-Fıkhiyye c:1 s:594 - El-Fıkhu'l-İslâm c:2 s:1353

16 - El-Kuhustani c:1 s:135 - Şerhu'l-Kenz li'l-Ayni c:1 s:56 - El-Fıkhu'l-İslâm ve Edilletühü c:2 s:1354

17 - El-Muğni li ibni Kudame c:2 s:106 - El-Mevsuatu'l-Fıkhiyye c:1 s:594

18 - Tebyinü'l-Hakaik c:1 s:517 - El-Velvaliciyye c:1 s:135 - El-Fıkhu'l-İslâm ve Edilletühü c:2 s:1364

19 - Fethu Babu'l İnaye c:1 s:397

20 - El-Fetava'l-Hindiyye c:1 s:142

21 - Dürrü'l-Münteka fi Şerhi'l-Mülteka: Salatü'l-Müsafir

22 - El-fetava'l-Hindiyye c:1 s:142

23 - El-Mebsudü's-Serahsi c:1 s:237 El-Bahru'r-Raik c:2 s:143

24 - El-Bahru'r-Raik c:2 s:142 - El-Mevsuatu'l-Fıkhiyye c:1 s:595

Avrupalıların Kaleminden Osmanlı'nın Yemek Kültürü

Müslümanlar yemeğe “Bismillah” yani “Allah’ın adıyla” diyerek başlar, “Elhamdülillah” yani “Allah’a şükürler olsun” diye bitirirler. Sofraya hiçbir zaman elleri yıkamadan oturmazlar. Avrupa’da bir şey içen, başkasının sıhhatine içer. Hâlbuki Türklerde durum tam aksidir. İster sofrada olsun, ister olmasın oradakiler içene; “afiyetler ola” veya “âb-ı hayat ola” derler

Ahmet BOZDOĞANLI
bilgi@arifandergisi.com

I 555’de İstanbul’a gelen Avusturya Elçisi Ogier Ghiselin de Busbecg “Türkiye’yi Böyle Gördüm” adıyla yayınlanan hatıralarında Müslüman Türk Milletinin gıda konusundaki hassasiyetini şu cümlelerle anlatır:

“Türkler obur değildir. Gayet az yerler. Sofra zevkine pek az düşkündürler. Bir parça ekmekle beraber tuz, soğan ve yoğurt bulurlarsa yemek için başka şey aramazlar. Yoğurt bir çeşit ekşimiş süttür. ... Süte nazaran acı değildir. Türkler buna su ilâve ederek içine ekmek doğruyorlar. Harareti teskin etmek için çok iyi bir sıvıdır. Hem besleyici, hem de hazmı kolaydır. Kervansarayların hepsinde bu yoğurt mutlaka bulunur. Çünkü Türkler, yolculukları sırasında sıcak yemek aramazlar. Ekşi süt, peynir, üzüm gibi şeyler yerler. Üzüm,

vişne gibi kuru yemişleri sıcak suda kaynatıp toprak tabaklar içine koyarlar. Herkes canının istediği kadar alıp ekmeğine katık eder. Türklerin yiyecek içecek masrafları o kadar azdır ki, bizde bir adamın bir günlük yiyecek masrafının bir Türk’ün on günlük geçinme masrafına bedel olduğunu rahatça söyleyebilirim. En mükellef ziyafetlerde bile hamur işi börek ve tatlılardan başka pahalı şeyler bulunmaz. Bir de piringten yapılan yemekleri -pilavları- vardır. Üzerine koyun ve kuzu eti koyarlar. Hadım edilmiş horozu bilmedikleri gibi sülün, ardıçkuşu gibi kuşlardan haberleri bile yoktur. Bal yahut şeker şerbeti onlar için en mükemmel içkidir. Bununla beraber, içtikleri bir şerbet daha var. Yeri gelmişken nasıl yaptıklarını size anlatayım. Üzümü sıkıp suyunu size bir ağaç fiçı içine dolduruyorlar. Sonra buna bir miktar sıcak su ilâve ederek iyice karıştırıyorlar. Üzerini dikkatle örtüp iki gün dinlenmeye bırakıyorlar.

Ekşime pek yavaş meydana geliyorsa biraz toprak ilâve ediyorlar. Ekşimeye başladığında bunun tadına bakarsanız pek yavan gelir. Ama daha sonra ekşi bir lezzet alır ki, biraz tatlı bir şeyle karıştırılınca çok hoş oluyor. Türkler bu içkiye **Arap şerbeti** diyorlar. İstanbul'da pek bol bulunan bu şerbet, karla soğutunca birkaç gün müddetle içilebiliyor. Fakat daha fazla zaman geçince iyice ekşiyor. Şaraptan fazla tesir ediyor ve Türklerin dinine göre artık haram sayılıyor.”

Busbecg'in de vurguladığı gibi ecdadımızın sofrasında yemede ve içmede ölçü olduğu gibi; onların seçiminde de hassastılar. Ecdadımızın bu hassasiyeti; Busbecg'den tam bir asır sonra **1655 – 1656 yıllarında İstanbul'a gelen Fransız Seyyah Jean Thévenot** tarafından da tekrarlanmaktadır:

“Türkler masraflı ziyafetler vermezler, bir Türkün kendi yıkımına yol açacak güzel yemekler yaptığı hiç işitilmemiştir. Onlar az şeyden memnun olurlar, iyi bir aşçı da olsa bu memlekette pek iş yapamaz. Çünkü orada herkes kendi yemeğini pişirir.

Onların en sık yedikleri, pilav adını verdikleri yemektir. Pilav, piliç, koyun, sığır eti yahut sadece bunlardan birisi veya et olmadığı takdirde tereyağı ile pişirdikleri pirinçtir; piriç pişince onu ocaktan alırlar ve düz bir tabağa koyarlar, üzerine bir miktar biber konur, bazen de sarı renk vermek için safran koyarlar. Yemek zamanı gelince; yere sofrası adı verilen deriden yuvarlak bir masa örtüsü yayarlar, onun üzerine pilav ve eti koyarlar ve ekmeği parçalara bölerek çepeçevre dağıtırlar, sonra da sofranın etrafına ayaklarını altlarına alarak otururlar ve hepsi sofranın etrafında dolanacak kadar uzunlukta mavi bir peçeteyi kullanırlar, sonra “Bismillah” yani **“Allah'ın adıyla”** diyerek yemeğe başlarlar, ne altın ve ne de gümüş kap aramaksızın kaşıklarla pilavlarını yerler...

Onlar normal olarak yemek esnasında içmezler, fakat kâfi derecede yedikleri zaman kalkarlar ve aynı kaptan su içmeğe giderler, sonra “Elhamdülillah” yani **“Allah'a şükürler olsun”** derler. Yemek böylece bittikten sonra, ellerini yıkarlar. Her zaman içtikleri şey sudur...

Türklerin son derece lezzetli olan ve şeker, limon suyu, misk, gri amber ve gül suyu ile yapılan şerbetleri de vardır. Kendilerini ziyarete gelen birisine bir fincan kahve, sonra şerbet, en sonra da koku ikram ederler. Bir köle veya hizmetçi başı üzerin-

de ipekten bir peşkir ile gelir, diğeri ise yüzü ve sakalı altına yerleştirdiği büyük bir buhurdanlık taşır, birincisi peşkir içinde duman tutar. Kendisine ikram edilen kimseye istediği kadar verilir. Bu üç şey ikram edilince büyük bir nezaket gösterildiğine inanılır.”

Ecdadımızın yiyecek ve içeceklerde dinin emrini ne derece önemsediklerini, Sultan IV. Mehmed döneminde **İstanbul'da İngiltere Krallığı Elçilik Kâtibi olarak bulunan Paul Ricault**; 1686'da Amsterdam'da basılan **“Türklerin Siyasi Düsturları”** adlı notlarında şöyle anlatır:

“... Daha önce bahsettiğimiz beş nokta, Müslüman olmak için mutlaka şart olan temel noktadır. Diğer hususlar imanlı olmak için uyulması gereken irade güçlendirici işaretlerdi... Bütün bunlar arasında şiddetle yasaklanan iki şey vardır, bunlar domuz eti ve şaraptır. Özellikle domuz etinden büyük bir iğrenme duyarlar ve domuz eti yiyen insanları da hor görürler.”

Ecdadımızın özellikle domuz konusundaki bu dikkati asırlarca devam etmiştir. Nitekim 23 Ekim 1890'da Beyoğlu'ndaki çok miktarda domuz pas-

tırması ve salamura bağırsak bulunduran Fransız Kasabın dükkânı “**halkın sıhhatine zarar verdiği**nden” Osmanlı Dâhiliye Nezareti tarafından kapatılmıştı. (DH. MKT, 1783/ 56) 3 Ocak 1891’de ise Feriköy’de Covanni, Aleksandri ve Abdullah Efendi’nin mezbahanelerinde kesilen domuz kanı ve pisliklerinin Çiftecevizler isimli mahalden içme suyuna karıştığı bildirildiğinden; Osmanlı Dâhiliye Nezareti; İstanbul Belediye Başkanlığına “gerekeni yapma” emri vermişti. (DH. MKT, 1804/ 91)

XVIII. Yüzyıl’da Osmanlı Tarihi hakkında 7 ciltlik mühim bir eser yazan İsvaç’in İstanbul Elçiliğinde vazifeli, Ermeni asıllı Diplomat **Ignatius Mourad-gea d’Ohsson**; 1787’de yayınlanan “**Tableau General de l’Empire Ottoman**” adlı bu kitabında, ecdadımızın yiyecek, içecek ve gıda hususundaki titizliklerini anlatıyor:

“Şarap ve genellikle sarhoş edici bütün içkiler, mü’minlere mutlak surette yasak edilmiştir. Bu yasak, Kur’ân-ı Kerim’in çeşitli yerlerinde belirtildiğinden, ilâhî bir emirle konulmuş olmaktadır...

Müslümanlar sade yaşarlar ve aza kanaat ederler, yaşayış şeklini şeriat kaidelerine göre tanzim ederler. Bu hâl, asırlar boyunca fazlaca bir değişikliğe uğramadan devam edip gelmiştir. Umumiyetle, yiyecekleri maddelerin mahiyetini kâle alarak, yenilebilir olup olmadığını tayin ettikleri için, yemeklerin ve bütün yiyecek maddelerinin kalitesi üzerinde, dinin emirlerini göz önünde tutarak titizlikle durmayanlar asla Müslüman sayılamazlar. Hayvanların kesilmesi ve avlanması hususuna da aynı titizlikle riayet ederler... Türkler, kasaplık hayvanlar arasında sadece koyun ve kuzu eti yerler. Sığır, sofralarında nadiren görülür; kümes hayvanları ise pek bol yenir, en orta halli ailenin sofrasında bile bulunur. Osmanlı Türkleri, av hayvanları gibi balıktan da pek hoşlanmıyor. Pek az balık yerler, hele midye, istakoz, karides vs. asla sofralarında görülmez. Domuz etine gelince, bütün Müslümanlar Kur’an tarafından haram edildiğini bildikleri için, asla ağızlarına koymazlar...

Doğu ülkelerinde pek lezzetli ve bol olan sebze, meyve, hamur işleri ve süt mamulleri ve şekerlemeleri pek bol yerler. Sonra mutfakları da gerçekten iyidir: Sağlığa uygun ve son derece iştah açıcı çok çeşitli yemekleri vardır. Umumiyetle kuzu etinden yapılan kızartmalar bile küçük parçalar hâlinde gelir: Bıçak ve çatal kullanmaya asla ihtiyaçları yoktur.

Kümes hayvanlarını o kadar güzel pişirirler ki, insan rahatça parmaklarıyla koparıp yiyebilir. Sonra millet olarak kıymalı sebze yemeklerini severler; lahan, enginar, kereviz, kabak, salatalık, asma yaprağı gibi. Bu sonuncusundan dolma da yaparlar.

Bir hamur işi olan börek, Türklerin çok sevdiği bir yemektir. Sebzeli, etli, meyveli ve reçelli olarak muazzam büyüklükte yaparlar. Bu yemek, güzellik ve hafifliği bakımından Avrupa’da yapılan kat kat yapraklı pastalara benzer. Çoğu Arap olan aşçılar bu gibi yemeklerin ustasıdır. Doğrusunu söylemek gerekirse Müslümanların sofrasında, Avrupalıların hoşlanmayacağı bir tek şey vardır; zeytinyağı veya tereyağı ile yapılan, bastılar. Çünkü bu iki madde memlekette biraz ihmal edilmiştir. Ve nihayet her çeşit yemeğin hazırlanışı oldukça basittir. Müslümanlar baharata da fazla düşkün değildir: Acılı salçalar, hardal vs. sofralarında pek görülmez.

...Sofralar daima dört yahut en fazla beş veya altı kişiliktir. Avrupa’daki sofralarla asla kıyaslanamaz. Çünkü hiçbir Müslüman’ın evinde yemek odası yoktur. Yemek vakti gelince herkesin bulunduğu dairede veya odada sofralar kurulur. Münasip havalarda; çoğu evlerinin daha ferah yerlerinde, hatta bahçelerindeki köşklere yemeklerini yerler. Bu iş onlar için çok da kolay olur. Çünkü sofralar servisi fazlaca teklif ve tekellüfe ihtiyaç göstermez. Yemek vakti geldiği zaman uşaklar başlarının üstünde taşıdıkları tepsilerde, sıralanmış yemekleri getirir ve o gün yemek odası vazifesini görecek odanın kapısına bırakırlar. Bunlarda sekiz, on, on iki kap yemek bulunur. Üzerinde yemek yenen tablalar kalaylı bakırdan yapılmıştır, küçük ve yuvarlaktır. Bunlara “sini” denir. Siniler, küçük sehpanın üzerine konur. Sininin ve sehpanın altına, temizliği korumak için beyaz yahut desenli büyük bir örtü serilir. Evin efendisiyle birlikte bir veya iki dostu, diz çökerek sofraya otururlar; bazen de bir ayaklarını sofranın altına uzatırlar; diğerleri de iskemle vazifesi gören yastıklara oturarak sofranın etrafında sıralanırlar. Eğer davetliler çoksa o zaman ayrı bir veya iki sofraya daha kurulur, hatta gerekiyorsa, yine aynı yerde olmak üzere üçüncü bir sofraya da kurulabilir.

Bu yemeklerde büyük bir sadelik hâkimdir. Ne örtü, ne tabak, ne çatal, ne de bıçak vardır. İki yahut üç çeşit olmak üzere ekmek dilimleri bu masalara serpiştirilmiştir; ayrıca basit bir tuzluk, ağaç veya bakır kaşıklar ve beş altı tane de küçük tabak

vardır. Bunlarda salata, zeytin, reçel ve “turşu” denen, sirke içinde dinlendirilmiş salatalık, kereviz veya diğer sebzeler bulunur. Diğer yemeklere gelince; yemekler sofraya teker teker getirilir ve sofranın ortasına konurlar. O sırada sofraya hizmet eden kişi; evin efendisine ve misafirlere iki ucu işlemeli birer peçete verir. Sofraya oturanlar bunun bir ucunu omuzlarına alır, diğer ucunu da göğüs ve dizlerine örterler. Ayrıca herkese birer tane de alelade peçete verilir, bu da parmakları kurulamak içindir ve sık sık da kullanılır; çünkü elin parmakları çatal vazifesi görür.

Yemek gelir gelmez, başta ev sahibi olmak üzere herkes elini tabağa uzatır. Servis süratlidir; yemekler büyük bir bollukla birbirini takip eder. Öyle ki, sofradakiler her yemekten ancak iki, üç, dört lokma alabilirler. Zengin konaklarında her öğünde yirmi, yirmi beş çeşit yemek bulunur. Sofraya en önce çorba, en sonra da pilav gelir. Bu millî yemek -pilav- haşlanmış pirinçle yapılır, bazı defa pilava kuzu, koyun veya tavuk eti de katılır. Kaşık, sadece bu iki yemekte kullanılır. Pilavdan sonra ince ince dilinerek hoşaf kâsesinin etrafına sıralanan küçük tabaklara konmuş çeşitli peynirler gelir. Müslümanların yemek üstüne yedikleri başlıca soğukluk budur; yemek üstüne asla meyve yemezler. Yazın, üzüm, incir ve kavun sofralarda görülür, bir de sirke, sarımsak ve zeytinyağıyla yapılan hıyar salatası. Ancak bunlar da küçük tabaklar içinde, çorbayla beraber gelir, karışık salata yerini tutar. Yemek sırasında da canı isteyen yer. Diğer bütün meyveler öğle yemeğinde ve ikinci vakti yenir.

Bütün yemeklerin sonunda gelen “hoşaf”, sulu, tatlı, bir içecektir. Elma, armut, erik, kiraz, kayısı, kuru üzüm, çam fıstığı ve daha başka meyveleri, bol şekerli su içinde pişirmekle yapılır. Varlıklı evlerde, hoşafa bazen gül suyu, portakal çiçeği suyu, misk esansı da katılır. Hoşaf geldiği zaman, sırf hoşaf için kullanılan fildişi kaşıklar gelir. Herkes, aynı kâseden birkaç kaşık hoşaf içer. Bu, yemekte kullanılan tek içkidir. Zaten sofrada su içmek isteyenler pek azdır, hele kışın. Su, kristal sürahiler içinde sofraya getirilir. Yazın sürahinin içine buz atarlar; bazıları birkaç damla gül suyu damlatır. Avrupa’da bir şey içen, başkasının sıhhatine içer. Hâlbuki Türklerde durum tam aksidir. -İster sofrada olsun, ister olmasın- içenin yanındakiler sağ ellerini göğüslerine veya başlarına götürerek içene “afiyetler ola” veya “âb-

hayat ola” der. Bu âdet bütün millette ve bilhassa seçkin şahıslar arasında yaygındır.

Yemeklerin başında ve sonunda dinin emrettiği şekilde kısa bir duâ okunur. Sofraya hiçbir zaman eller yıkanmadan oturulmaz. Sofradan kalkınca da sakal ve bıyık mutlaka sabun köpüğüyle temizlenir. Bu bir çeşit abdest almaktır ki, buna bütün Müslümanlar sadece şeriat bakımından değil, temizlik bakımından da buna uyarlar. Bunun için yemeklerden önce ve sonra, hizmetçiler, ev sahibinin ve bütün misafirlerinin ellerini yıkamasına yardım eder. Biri “peşkir” verir, bunu elini yıkayacak olan dizlerine örter, bir başkası sol elinde gümüş yahut kalaylı bakırdan bir “leğen” getirir ve sağ eliyle de aynı metalden yapılmış olan “ibrik” ten su döker. Bir üçüncüsü her tarafı işlemeli bir havlu tutar. Bütün misafirlere aynı şekilde hizmet edilir, misafirler uzun bir koridor boyunca dizilerek, büyük bir ciddiyet içinde sıralarının gelmesini beklerler. El yıkamaya önce gençlerin başlaması, yaşlıları sofrada bekletmemek için hürmet icabıdır. Yemekten sonra çubuk ve kahve ikram edilir. Böylece yemek tamamlanmış olur.

Bu kaideler bütün imparatorlukta câridir. En aşağı tabakadan, saray adamlarına kadar herkes bunu tatbik eder. Bu kaideler erkeklere mahsus olan “selâmlık” ve kadınlara mahsus olan “harem”de de aynıdır. Ramazanların haricinde muhteşem sofralara, büyük öğle ve akşam yemeklerine rastlanmaz. Kısacası ziyafet nedir bilmez-

ler. Ramazanda ebeveynler en yakın dostlarıyla bir araya toplanır. Sadrazam, devletin muhtelif kademelerindeki ileri gelenlere debdebeli yemekler verir. Yılın bütün geri kalan kısmında, sarayda olsun, ileri gelenlerde olsun, özel evlerde olsun evlenme ve sünnet düğünleri dışında bu toplu yemek ve ziyafetlere rastlanmaz. Ama buna rağmen hayırseverlik ve misafirperverlik vazifelerini asla unutmazlar. Onlar için, yemek sırasında gelen insanlara sofralarını açmak kadar tabii bir şey olamaz. Ama gelen ister iş için, ister vazife icabı, isterse sırf ziyaret için gelmiş olsun...

Büyük evlerde, öğlede kaç çeşit yemek varsa, akşam yemeğinde de o kadar yemek olur. Halkın çoğu da güneşin doğacağı saatlerde bir fasıl yemek yer. Bu yemek umumiyetle çorba, peynir ve ekmekten ibarettir. Sonunda da çubukla birlikte bir kahve içerler. Müslümanlarda üç çeşit yemek vardır: Gündüzün, güneşin doğuşundan batışına kadar, hangi saatte olursa olsun, yenen yemek **"gıda yemeği"**; güneşin batışından gece yarısına kadar olan süre içinde yenen yemek **"akşam yemeği"**; ve nihayet gece yarısından sonra, güneşin doğuşuna kadar yenen yemek **"sahur yemeği"**. Bu ayırmaların ramazan orucuyla ve başka zamanlarda tutulan oruçlarla da ilgisi vardır.

Müslümanlar umumiyetle az yemek yer, ama insanoğlunun ana gıdası olan ekmeğe karşı sonsuz hürmetleri vardır. İlâhî nimetlerin en değerlisi gibi kabul ettikleri için, ekmekten daima özel bir hürmetle bahsederler. En küçük bir ekmek parçasını, evde bir yerde veya sokakta gören bir Müslüman, isterse en yüksek rütbeli bir kimse bile olsun, mutlaka alıp öper sonra cebine koyar yahut ayaklar altında kalmayacak bir köşeye bırakır. Hatta birçokları, sofrada, yemeğe başlamadan önce, ekmeği öpüp

başlarına koyarlar... En fazla beğenilen ekmek, yuvarlak ve yassı olan **"pide"** yahut **"fodla"**dır. Diğer bir ekmek çeşidi **"somun"**dur... Bu ekmek yassı değildir; ama siyahtır ve çok ağırdır. Pide, evin efendisi içindir, somunu ise hizmetçiler ve daha yoksullar yer. Ayrıca evlerde haftada iki üç defa ailenin ihtiyacını karşılayacak kadar ekmek yapılır; bu işi cariyeler yahut hizmetçi kadınlar yapar. Çarşı ekmeğinden son derece daha iyidir... Hükümet, ekmek de dâhil olmak üzere her türlü yiyecek maddesinin fiyatını tanzim etmekle mükelleftir; bunlar İstanbul'da ve imparatorluk şehirlerinin çoğunda vergiden de muaftır. Ekmek, et, yağ gibi birinci derecedeki ihtiyaç maddelerinin daima az bir fiyatla satılmasına dikkat edilir. İstanbul'da zabitanın bir kısmı, payitahtın normal hâkimi olan **"İstanbul Kadısı"**na bağlıdır, İstanbul Kadısının yardımcılardan **"Muhtesib"** yahut **"Ayak Naibi"** haftada iki üç defa şehri dolaşarak çeşitli dükkânları teftiş eder. Bu teftişlerde yiyecek fiyatlarının sabit olup olmadığını, ekmeklerin ağırlık ve kalitesini, et ve başka maddeleri tarttıkları terazileri kontrol eder. Bu teftiş özel bir düzenle yapılır. Kendisi atın üstünde yalnızdır. Önde büyük üniformalarını giymiş dört yeniçeri yürür; ardında birçok küçük rütbeli zabıt gelir, falakacılar da bunlar arasındadır.

Umumiyetle halkın ihtiyaç maddeleri, padişahın ülkesinde pek pahalı değildir. Yiyecek maddelerine ayrılacak para, hizmetçi aylığı, ev kirası ve bir ailenin diğer bütün ihtiyaçları, eyaletlere göre çok daha pahalı olan hükümet merkezinde bile, Avrupa'daki büyük şehirlerle kıyaslanamayacak kadar ucuzdur. Kırk yıldan beri yiyecek maddeleri son derece ucuz fiyata satılmaktadır. Sultan I. Mahmud'un hükümdarlığı ve meşhur Vezir-i Âzamı Hekimoğlu Ali Paşa zamanında, yüz dirhemlik ekmeğin fiyatı bir metelik; sığır etinin okkası dört para, koyun etinin okkası da altı paraydı. Ama lüks başkentin gittikçe artan nüfusu ve nihayet para değerindeki değişiklikler, geçim için gerekli gıda maddeleri fiyatına hissedilir derecede tesir etti. Öyle ki, birkaç seneden beri yüz dirhemlik ekmek üç metelik, sığır etinin okkası sekiz para, koyun etinin okkası ise on altı para hatta bazen yirmi paraya kadar satılmaktadır. Bununla beraber şu andaki durumda, İstanbul'da sekiz on hizmetçili iyi bir evin masrafı yılda asla on, on iki bin kuruşu geçmemektedir."

özlü sözler...

“Ey insanlar! Yeryüzünde bulunan (rızik)lardan helâl ve temiz olanları yiyin...”

(Bakara: 168)

“Kırk gün helâl yiyenin kalbini Allah nurlandırır ve hikmet sözlerini kalbinden lisanına akıtır.”

(Hadîs-i Şerif)

“Haksızlık karşısında eğilmeyin, çünkü hakkınızla beraber şerefınızı de kaybedersiniz.”

(Hz. Ali (Radıyallâhu Anhı))

“Cahiller susarsa ihtilaflar biter.”

(İmâm-ı Şâfiî (Rahimehüllah))

“Sen nefisini hak ile meşgul etmezsen, nefis seni bâtil ile meşgul eder.”

(Mahmut USTAOSMANOĞLU (Kuddise Sirruhû))

“Zenginlerle sohbet ederken aziz, fakirlerle sohbet ederken zelil ol. Zira zenginlere karşı izzetli davranman tevâzû, fakirlere karşı zilletli davranman şereftir.”

(Ebû Osman Hîrî (Kuddise Sirruhû))

İsa (Aleyhisselâm)ın İnişi

❦ Ahmet Mahmut ÜNLÜ ❦
bilgi@arifandergisi.com

İSA (Aleyhisselâm)IN GÖKLERE KALDIRILMASINDAKİ HİKMET:

Şu bilinsin ki, Allâh-ü Teâlâ'nın yarattığı ilk akıl ve ilk ruh Muhammed Mustafa (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in akli ve ruhudur.

Ruhlar âlemindeki bütün saflar Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'den alınmışlarsa da, Mevlâ Teâlâ'nın nurundan hayran olmuş mukaddes ruhlar birinci saftadırlar.

Birinci saftaki ruhların, Rûh-i evvel ve Akl-ı evvel olan Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e en yakın olanı İsa (Aleyhisselâm)'ın ruhu olduğundan, peygamberlik zamanları birbirine yakın olmuş ve İsa (Aleyhisselâm), semaya mîrâc-ı cismânî yapmakta (bedeni ile yükselmekte) Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e ortak olmuştur.

Dolayısıyla peygamberimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem), Mevlâ Teâlâ'nın bütün isimlerini toplayan ismi-âzamî'nin asaleten mazharı, İsa (Aleyhisselâm) ise bu ismi-şerifin Resûlüllah (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'e ilk vârisi olarak mazharı olmuştur.

Sonra şu da bilinsin ki, bir kısım insanlar Meryem validemize zina iftirası atarak, diğerleri de onun oğluna, "Allahın oğlu" deyip, tazimde haddi aşarak sapıklığa düşmüşlerdir.

Yine böylece, Allah'ın dostlarını inkâr ederek onlara hürmeti terk edip eziyet yapmak isteyenler bedbaht oldukları gibi, onlara son derece tazim ederek Allah'a mahsus olan, yaratmak ve yaşatmak gibi sıfatları, peygamberlere mahsus olan ismet (günahlardan korunmuşluk) ve vahye mazhariyet gibi, hak etmedikleri vasıfları velilere yakıştıranlar da dalâlete düşmüşlerdir.

Mevlâ Teâlâ âyet-i celilenin sonunda; "Allah Azîz ve Hakîm'dir" buyurarak izzetinin ve hikmetinin kemalini açıklamıştır.

Buradaki izzetten maksat kudretinin, hikmetten maksat da ilminin mükemmelliğidir.

Böylece Mevlâ Teâlâ, İsa (Aleyhisselâm)'ın dünyadan göklere yükseltilmesinin insanlara göre imkânsız gibi görünse dahi, bunun kendi kudretine ve hikmetine nisbetle hiç de zor bir iş olmadığına tenbih etmiş (dik-kat çekmiş)tir.

Mevlâ Teâlâ'nın:

"Bir gece kulunu (Muhammed Mustafa (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'i) Mescid-i Haram'dan, Mescid-i Aksa'ya kadar götüren Zâtı tesbih ederim." (İsra Sûresi: 1'den) kavli-şerifi de bunun bir benzeridir.

Çünkü İsra (Mirac) her ne kadar Muhammed (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in kudretine nisbetle imkânsız ise de, Allâh-ü Teâlâ'nın kudretine göre çok kolaydır.

Kurtubî Tefsirinde zikredildiğine göre, Mevlâ Teâlâ bu âyet-i celilenin sonunda "Azîz" ismi-şerifini zikretmekle, İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürmeye kalkan Yahudilerden intikam almaya güçlü olduğuna işaret etmiştir.

Şöyle ki, Mevlâ Teâlâ, İsa (Aleyhisselâm)'ın ardından Bitris ibni Esteysanus er Rumî isimli bir Hıristiyan komutanını Yahudilere musallat ederek onlardan birçoğunu öldürtmüştür.

Hakîm sıfatını zikrederek de, Yahudilere lânet ve gazabla hükmettiğine ve bu hükmünde de hikmet (isabet)li olduğuna işaret etmiştir.

EHLİ KİTAPTAN HER BİRİNİN, ÖLÜMÜNDEN EVVEL MUTLAKA İSA (Aleyhisselâm) A İNANACAĞI

Mevlâ Teâlâ, bundan önceki, Nisa Sûresinin: 158. âyet-i kerimesinde İsa (Aleyhisselâm)'ı semaya kaldırdığını beyandan sonra, ehli kitaptan her birinin ölmeden evvel mutlaka ona inanacağını açıklamak üzere şöyle buyuruyor.

"Ehli kitaptan her biri ölümden evvel, andolsun ki ona (İsa (Aleyhisselâm)'a) mutlaka imân edecektir. Kıyamet gününde de (O), onların aleyhine tam bir şahit olacaktır." (Nisa Sûresi: 159'dan)

Fahrurrazi tefsirinde zikredildiğine göre, Mevlâ Teâlâ, Yahudilerin rüsvaylıklarını ve çirkin işlerini zikredip, İsa (Aleyhisselâm)'ı öldürmeyi kastettiklerini, fakat bu maksatlarına erişemediklerini, İsa (Aleyhisselâm)'ın ise en büyük makam ve en yüce mertebeye ulaştığını açıkladıktan sonra, İsa (Aleyhisselâm)'a son derece düşman olan o Yahudilerden hiç birinin, ona inanmadan dünyadan çıkamayacağını açıklamak üzere bu âyet-i celileyi indirmiştir.

Beğavî, Kurtubî, Âlûsi ve Hâzin tefsirlerinde zikredildiğine göre, âyet-i celilede geçen (leyü'minenne bihi) kavli-şerifindeki (bihi) zamiri İsa (Aleyhisselâm)'a aittir. Buna göre mana: "Ehli kitaptan her biri mutlaka İsa (Aleyhisselâm) a inanacaktır." demek oluyor.

Müfessirlerden ve ilim ehlerinden ekserisinin görüşü budur. Bu zamirin Allâh-ü Teâlâ'ya veya Muhammed (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)e ait olduğu söylenmişse de, bu görüşler uzaktır.

Çünkü geriden beri mevzu İsa (Aleyhisselâm) hakkında devam ettiği için, zamirin ona irca edilmesi (döndürülmesi) daha uygundur.

“Ölümünden evvel” kavli-i şerifindeki zamirin kime ait olduğu hususunda ise, ulema başlıca iki görüş üzere ihtilâf etmişlerdir.

1 – İkrime, Mücahid, Dahhak ve Süddî (Radyallâhu Anhum) hazeratına göre, bu zamir, Kitabî (Yahudi ve Hıristiyanlardan olan herhangi bir kimse)ye aittir.

Buna göre mana: “Ehli kitaptan olan her bir fert, ölmeden evvel, ölüm meleğini gördüğünde mutlaka İsa (Aleyhisselâm)a inanacaktır.” demektir. Lâkin bu imân, dünya hayatından ümit kesilme hâlinde vuku bulduğu için sahibine fayda vermeyecektir.

Dolayısıyla bu âyet-i celilenin mufadı (ifade ettiği) ne göre, her Yahudi ve Nasranî, ruhu çıkmadan evvel İsa (Aleyhisselâm)ın, Allah'ın kulu ve Resulü olduğuna imân edecekse de, o anda herkese hak belirip, teklif kesildiğinden o vakit, berzah (kabir) âleminden sayılarak imân kabul edilmeyecektir.

Burada: “Yahudilerden ekserisinin ölürken İsa (Aleyhisselâm)a inanmadıklarını müşahede etmekteyiz.” diye bir soru akla gelirse, ona şu şekilde cevap verilir. Şehr ibni Havşeb (Radyallâhü Anh) şöyle buyurmuştur:

Bir kere Haccac bana “Ey Şehr! Allah'ın kitabında bir âyet var ki, onu ne zaman okusam mutlaka gönlüme ondan bir şey (soru) gelir.” diyerek bu âyet-i kerimeyi okuduktan sonra şöyle devam etti: “Bana Yahudi esirler getiriliyor, ben onların boynunu vururken onlardan, inandıklarına dair bir şey duyamıyorum.” dedi.

Ben de ona: “Bu âyet-i kerime sana yanlış aktarılmış, bir Hıristiyanın ruhu çıkmaya yaklaşınca meleklerin yüzüne ve dübürüne (arkasına) vurarak:

“Ey habis (pis adam)! Senin: ‘Allah'tır, veya Allah'ın oğludur veya üçün üçüncüsüdür’ zannettiğin Mesih (İsa), Allah'ın kuludur, nurudur ve kelimesidir.” derler.

Bunun üzerine o Nasranî, kendisine imân fayda etmediği zamanda imân edecektir.

Yahudinin de ruhu çıkarken melekler ona önünden ve arkasından vurarak: “Ey habis! Senin, öldürdüğünü zannettiğin Mesih, Allahın kulu ve ruhudur.” derler.

O da, inanmak kendisine yaramayacağı vakitte imân

eder. İsa (Aleyhisselâm) gökten indiğinde ise, ehli kitabın ölüleri ona inandığı gibi dirileri de ona imân ederler” dedim.

O zaman Haccac bana: “Sen bunu nereden aldın?” diye sorunca ben: “Muhammed ibni Ali ibni Hanefiyye'den öğrendim” diye cevap verdim. Bunun üzerine Haccac bir dal parçası ile toprağı çizmeye başlayarak: “Sen bunu kaynağından almışsın.” dedi.

Şehr (Radyallâhü Anh) buyurdu ki: Allah'a yemin ederim ki, bu manayı bana Ümmü Seleme (Radyallâhü Anha) anlatmıştı, lâkin ben Haccac'ı kızdırmak için, ona Muhammed ibni Ali'den öğrendiğimi söyledim.” (İbni Münzir, Süyûtî, Dürrül Mensur: 2/734, Tefsiri Kebir: 11/82)

Beğavî Tefsirinde zikredildiğine göre, İbni Abbas (Radyallâhu Anhum)ya “Evin üstünden düşüp ölen bir Yahudi o anda İsa (Aleyhisselâm)a nasıl imân edecek?” diye sorulduğunda: “İmân kelimesini, ölmeden hava-da söyleyecek” buyurdu.

“Peki, boynu vurulursa, nasıl imân edebilir?” denilince de, “ölmeden evvel onu düzgün söylemese de geveler” cevabını verdi.

Bu rivâyetten de anlaşıldığı üzere ehli kitaptan herhangi bir kimse, ister yansın, ister boğulsun, ister kuyuya düşsün yahut üzerine duvar düşsün veyahut yırtıcı bir hayvan tarafından parçalsın yahut ta ansızın ölsün, dünya hayatından ümit kestiği zaman ölmeden evvel mutlaka İsa (Aleyhisselâm)a imân edecek, fakat ahirette bunun bir faydasını görmeyecektir.

Allâh-ü Teâlâ'nın, ölmeden evvel ehli kitaptan her birinin İsa (Aleyhisselâm)a inanmayacaklarını bu âyet-i kerimeyle bildirmesindeki hikmeti ise, Sahib-i Keşşaf şöyle açıklamıştır:

“Mevlâ Teâlâ, ölüm anında, imân kendilerine fayda vermeyeceği bir zamanda mutlaka İsa (Aleyhisselâm)a inanacaklarını açıklayarak onları, imânın kendilerine fayda vereceği sağlık zamanlarında inanmaya teşvik etmiştir.”

2 – Âyeti Celile'de geçen iki zamirin İsa (Aleyhisselâm) ait olduğu da söylenmiştir. Buna göre mana: “İsa (Aleyhisselâm)ın inişinde, dünyada mevcut olan ehli kitaptan her biri, İsa (Aleyhisselâm) ölmeden mutlaka ona imân edecek ve neticede bütün dinler tek din olacaktır.”

Bu mananın sıhhatine (doğruluğuna) Ebu Hureyre (Radyallâhü Anh)dan rivâyet edilen şu hadîs-i şerif delâlet etmektedir.

“Nefsim (canım) elinde olan Allah'a yemin ederim ki, elbette adaletli bir hakem olarak, Meryem oğlu (İsa)nın sizin aranızda inmesi yaklaşmıştır.”

O (indiğinde) Salib'i (haçı) kıracak, hıncı (domuzu) öldürecek, cizye (kâfirlerden alınan vergi)yi kaldıracak, mal o kadar artacak ki, kimse onu kabul etmeyecek, nihayet bir tek secde dünya ve içindekilerden daha hayırlı olacaktır.

(Çünkü o dönemde mal verilerek Allah'a yaklaşmak mümkün olmadığından, Allâh-ü Teâlâ'ya ancak secde ve ibâdetlerle yaklaşmak mümkün olacaktır.)"

Sonra Ebu Hureyre (*Radyallâhü Anh*): "İsterseniz, 'Ehli Kitaptan hiç biri hariç olmamak üzere (hepsi) ölümden evvel andolsun ona (İsa (*Aleyhisselâm*))a) mutlaka imân edecek, o da kıyamet günü onların aleyhine bir şahit olacaktır.' âyet-i kerimesini okuyun." derdi. (Buhârî, Enbiya: 50, No: 3264, 3/1272, Müslim, İman: 71, No: 155, 1/135, Tirmizî, Fiten:54, No: 2233, 4/506, İbni Mace, Fiten: 33, No: 4078, 2/1363, Ahmed İbni Hanbel, Müsned, No: 7683, 3/101)

Hadîs-i şerifte geçen "Hakem", hâkim demektir. İsa (*Aleyhisselâm*)ın indiği sıralarda ilim kalkmış olacağı için, onun devrinde müftü veya hakim bulunmayacak. O, Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)in şeriatını semada iken öğrenecek, yere indikten sonra da, mü'minler bir araya toplanıp kendisini hakem seçeceklerdir.

Bazıları: "İsa (*Aleyhisselâm*) indiği zaman teklif kalkacak, aksi takdirde İsa (*Aleyhisselâm*)ın halka emir ve nehyetmesi icab ederdi ki, bu da Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)den sonra bir peygamber gelmesini gerektirir." şeklinde görüş açıklamışlarsa da, bu reddedilmiştir. Çünkü İsa (*Aleyhisselâm*) yeni bir şeriatla inmeyeceği için, Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)den sonra peygamber olması gerekmez ancak O, Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)in şeriatıyla amel edecektir.

İsa (*Aleyhisselâm*)ın haçı kırmasından maksat: Kendisinin öldürüldüğünü iddia edenlerin yalan söylediklerini ortaya koyarak Hıristiyanlığın batıl, İslâmîyet'in ise hak olduğunu açığa çıkarması demektir.

Çünkü Hıristiyanlar, Yahudilerin İsa (*Aleyhisselâm*)ı çarmıha gerdiğini iddia ettiklerinden, İsa (*Aleyhisselâm*)ın haçı kırması kendisinin Müslümanlığını ortaya koyacaktır.

Domuzu öldürmesinin manası ise, Tıybî (*Rahimehullâh*)ın beyanına göre; domuz beslemeyi ve yemeyi haram, öldürülmesini helâl kılmasıdır. Teberanî'nin bir rivâyetinde domuzla beraber maymunları da öldüreceği zikredilmiştir.

Bu hadîs-i şeriften anlaşıldığına göre, domuzu öldürmek mutlak surette caizdir, yalnız bundan zimmîlerin domuzlarını ayırmak gerekir. Çünkü domuz onlarca mal sayıldığından, onların mallarına dokunmak Müslümanlara yasaktır.

İbni Battal (*Rahimehullâh*)ın buyurduğuna göre, bu hadîs-i şerif, domuzun Hıristiyanlıkta da haram olduğuna delildir, nitekim İsa (*Aleyhisselâm*)ın domuzu öldürmesi, Hıristiyanların onu helâl saymalarını tekbiz etmektedir.

Cizyeyi kaldırmasına gelince; cizye kâfirlerden alınan vergidir. İsa (*Aleyhisselâm*) Müslümanlıktan başka bir din kabul etmeyeceğinden vergiyi de, harbi de kaldıracaktır ki, bunun manası dünyada tek bir din kalacak demektir.

Bizim, İsa (*Aleyhisselâm*) inmeden önce cizyeyi kabul etmemiz, mala ihtiyacımız olduğundandır. İsa (*Aleyhisselâm*) indikten sonra ise mal, kimsenin kabul etmeyeceği derecede çoğalacaktır.

İsa (*Aleyhisselâm*)ın adaleti yüzünden bereket o kadar çoğalacak ki, adeta mal kapıdan taşacak, fakat insanlar kıyametin çok yakın olduğunu bildikleri için mala mülke rağbet etmeyeceklerdir.

Bir tek secdenin dünya ve içindekilerden daha hayırlı kabul edilmesi de bundandır. Gerçi bir secde, daima dünya ve içindekilerden daha hayırlı ise de, bundan maksat o zaman mal ile ibâdet edilmeyeceğini anlatmaktır.

İbni Hacer-i Askânî, "Fethul Bârî"de şöyle buyurmuştur: İmam-ı Nevevî'nin buyurduğuna göre; bu ümmete cizye meşrû olduğu halde, İsa (*Aleyhisselâm*)ın onu kaldırması, Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)in şeriatının bir hükmünü değiştirmek sayılmaz.

Zira bu hadîs-i şeriften de anlaşılacağı üzere, bu ümmete cizye almanın meşruiyeti, İsa (*Aleyhisselâm*)ın inişiyile kayıtlanmıştır.

Dolayısıyla İsa (*Aleyhisselâm*) cizye hükmünü neshedici (kaldırıcı) olmayıp, bilakis Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*), bu hadîs-i şerifiyle İsa (*Aleyhisselâm*) indiğinde cizye hükmünün kendi şeriatından kaldırılacağını açıklamış bulunmaktadır. (Fethul Bârî' 6/ 567)

İSA (*Aleyhisselâm*)IN, BİZİM ŞERİATIMIZLA NASIL HÜKMEDECEĞİ :

Burada, "İsa (*Aleyhisselâm*)ın bizim şeriatımızı nereden öğreneceği" şeklinde yöneltilecek bir soruya İmam-ı Suyûtî (*Rahimehullâh*) üç türlü cevap vermiştir.

I – Bütün peygamberler kendi zamanlarında, kendilerinden önce geçen ve kendilerinden sonra gelecek olan peygamberlerin bütün şeriatlarını, Allâh-ü Teâlâ'dan Cibril vasıtasıyla öğrenirlerdi. Kendilerine indirilen kitaplarda da diğer peygamberlerin şeriatları anlatılırdı.

Nitekim birçok hadîs-i şerifler ve eserlerde Mûsa ve

İsa (*Aleyhisselâm*)ın, ümmetlerine, kendilerinden sonra Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)in geleceğini müjdeledikleri ve Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)in şeriatında bulunan hükümlerden, kendi şeriatlarına uymayan birçok meseleleri bildirdikleri zikredilmektedir.

Hatta bu ümmette vuku bulacak hâdiseler ve fitnelerin cemisini, halifelerin ve kralların bütün haberlerini, Allâh-ü Teâlâ'nın geçmiş kitaplarında beyan ettiği hakkında hadîs-i şerifler ve eserler varid olmuş (nakiller gelmiş)tir.

Özellikle, Ebu Bekir Sıddık'ın bereketi, Hazreti Ömer'in adâleti, Hazreti Osman'ın şehâdeti ve sahabe-i kiram (*Rıdvanullâhi Teâlâ Aleyhim Ecmain*) arasında vuku bulacak muharebelerin yerlerine varıncaya kadar her şey geçmiş kitaplarda bildirilmiştir.

Nitekim Vehb İbn-i Münebbih (*Radyallâhu Anh*)ın şöyle buyurduğu rivâyet edilmiştir.

"Allâh-ü Teâlâ Mûsa (*Aleyhisselâm*): "Neciy" (Kendisiyle görüşücü) olmak üzere (Kendisine manen) yaklaşıncaya O:

"Ey Rabbim! Muhakkak ki ben, Tevrat'ta insanlar için çıkartılan (insanların menfaati için yaratılan), iyiliği emreden, kötülükten nehyeden ve Allah'a imân eden en hayırlı ümmet(in bahsini) buluyorum. Onları benim ümmetim kıl." dediğinde, Mevlâ Teâlâ: "O, Ahmed'in ümmetidir." buyurdu.

O zaman Mûsa (*Aleyhisselâm*) "Ya Rabbim! Şüphesiz ki ben, Tevrat'ta kitapları göğüslerinde olan onu (ezberden) okuyan bir ümmet buluyorum, onlardan öncekiler ise kitaplarını bakarak okurlardı, ezberleyemezlerdi, onları benim ümmetim yap!" diye yalvarınca, Mevlâ: "O, Ahmed'in ümmetidir" diye cevap buyurdu.

Bunun üzerine Mûsa (*Aleyhisselâm*): "Rabbim! Ben Tevrat'ta sadaka (kurban)larını karınlarında yiyen bir ümmet buluyorum, onlardan öncekiler ise sadakasını çıkarttığına (zekâtlarını topladığına) Allâh-ü Teâlâ onlar üzerine bir ateş göndererek o ateş onları yer (yakar)dı. Eğer kabul olunmazsa ateş onu yemezdi. Onları benim ümmetim yap." diye yalvarınca, "Allâh-ü Teâlâ: "O, Ahmed'in ümmetidir." buyurdu.

Sonra Mûsa (*Aleyhisselâm*) "Ey benim Rabbim! Ben Tevrat'ta öyle bir ümmet buluyorum ki, onlardan biri kötülük yapmak istese aleyhine yazılmaz, yaparsa bir kötülük olarak yazılır.

İçlerinden biri, bir hasene (iyilik) yapmaya niyet edip, yapamasa da onun lehine bir hasene olarak yazılır.

Yaptığında ise kendisi için en az on mislinden yedi yüz kata kadar yazılır. Onları benim ümmetim yap." diye arzualde bulununca, Mevlâ Teâlâ: "O, Ahmed'in ümmeti-

tidir." buyurdu. (Beyheki, Delâilün-Nübüve, Süyûtî, El-Havî: 2/281)

İşte bu rivâyette zikredilenler, bizden öncekilerin şeriatına muhalif olarak bizim şeriatımızda bulunan bir takım hükümlerdir ki; Allâh-ü Teâlâ bunları Mûsa Peygamberine açıklamıştır. O da bunları ictihat (kendi görüşü) ve taklit (başka bir Peygambere uymak) ile değil de vahy (Allah'ın bildirmesi) ile bilmiştir.

Yine Vehb İbn-i Münebbih (*Radyallâhu Anh*) buyurduğuna göre: Allâh-ü Teâlâ, Zebur kitabında Davud (*Aleyhisselâm*)a şöyle vahyetmiştir:

Ey Davud! Şüphesiz ki senden sonra doğru bir nebi olarak bir Peygamber gelecek ki onun ismi "Ahmed" ve "Muhammed" dir. Ben ona ebediyen kızmayacağım. O da Bana ebediyen isyan etmeyecektir. Ben onun için geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamışım.

Onun ümmeti, bir ümmet-i merhûme (acınmış bir ümmet)dir. Ben onlara Peygamberlere verdiğim gibi nafileler verdim.

Onların üzerine, Nebiler ve Resullere farz ettiklerimi farz kıldım. Tâ ki kıyâmet günü bana geldiklerinde nurları Peygamberlerin nuru gibi olacaktır.

Şöyle ki ben onlara kendilerinden önceki Peygamberlere farz kıldığım gibi her namaz vakti benim için iyice temizlenmelerini (abdest almalarını) farz ettim.

Kendilerinden önceki Peygamberlere farz ettiğim gibi cünüplükten yıkanmayı emrettim. Onlardan önceki nebilere emrettiğim gibi, kendilerine haccı emrettim. Kendilerinden önceki Resullere emrettiğim gibi, onlara cihadı da emrettim.

Ey Davud! Muhakkak ki ben, Muhammed ve ümmetini bütün ümmetler üzerine üstün kıldım. Kendilerinden başka hiçbir ümmete vermediğim bir takım hasletleri onlara verdim.

Onları hata ve nisyan (yanılma unutma) yüzünden cezalandırmam. İşledikleri herhangi bir günahı af istediklerinde onları bağışlarım.

Gönül hoşnutluğuyla ahiretleri için verdikleri herhangi bir şeyi(n karşılığını) onlara peşin olarak veririm. Onlar için benim yanımda kat kat mükâfatlar vardır.

Musibet ve belalara sabrederek: "Şüphesiz biz Allah'a âitiz ve muhakkak biz ancak O'na dönücüyüz." dedikleri takdirde onlara salât, rahmet ve Naîm Cennetlerine hidayet (ulaşma nimetini) veririm. (Beyheki, Delâilün-Nübüve, Süyûtî, El-Havî: 2/28)

Yediklerimiz İçtiklerimiz Helâl mi, Haram mı?

Helâl sertifikalama; güvenilir, ehil ve tarafsız bir kurumun, söz konusu üretimi denetlemesini, helâl standartlarla uygunluk içerisinde üretimin yapıldığını teyit etmesini ve buna bağlı olarak, onaylanmış bir belge vermesini kapsayan bir yöntemdir. Gıdalarda helal olma şartı ile birlikte, sağlığa uygunluk ve safiyet de olması gereken şartlardır.

Hüseyin Kâmi Büyükozer Kimdir ?

08.05.1938 yılında Antalya'da doğdu. İTÜ Üniversitesi Makine Mühendisliği Fakültesi'nde eğitim gördü. Ankara Mühendislik ve Mimarlık Akademisi ve Gazi Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak hocalık yaptı. 1973-1979 yılları arasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında Sanayi Dairesi Reisi ve Müsteşar olarak çalıştı.

Türkiye'de tüketilen yiyecek ve içeceklerin ne derece helal olduğuna dair yaptığı araştırmalarla tanınan Yard. Doç. Hüseyin Kâmi Büyükozer, 24 Şubat Pazar 2008 tarihinde Feshane Kültür Merkezi'nde, "Uluslararası Helal Gıda Konferansı-2008" ismiyle Türkiye'nin ilk helal gıda konferansının gerçekleştirilmesine vesile oldu.

"Gıda Raporu: Yediklerimiz İçtiklerimiz Helâl mi, Haram mı?" isimli kitabıyla Müslümanları, sanayi ürünü olan gıda maddelerinin muhtevası hakkında şuurlandırmaya gayret eden Hüseyin Kâmi Büyükozer, netice de, yüreğinde kurguladığı kurumsal çatı, GİMDES (Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Denetleme ve Sertifikalandırma Derneği) ismiyle kuruldu. Dernek, faaliyetlerine hızla devam etmektedir.

Bu röportajımızda kendisine; Helal sertifika'dan, Yahudilerin Koşer (kendilerince helal) belgeli gıda ürünlerine; gıda maddelerinde kullanılan katkı maddelerinden, meşrubat ve meyve suyu türü içeceklerdeki alkol miktarına kadar pek çok konuyu sorduk, Hüseyin Kâmi Büyükozer Bey yaptığı titiz araştırmalar ışığında sorularımızı tüm samimiyetiyle cevapladı.

Ârifan: Gimdes'in kuruluş amacı ve faaliyetleri nelerdir?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: "Helal rızık, hakça kazanç, temiz beslenme, sağlıklı yaşama" ilkesinden hareketle, "yiyecek, içecek, ilaç, temizlik ve kozmetik ürünleri ile temel ihtiyaç maddelerinin ve sağlıkta kullanılan diğer maddelerin helallliğini, temizliğini (hiyenikliğini), insan sağlığına faydalılığını" sağlamayı hedef alarak, "her yiyecek gıda değildir, her madde helal olmaz, her ilaç şifa vermez, her temizlik maddesi temizleyici değildir" ana teması üzerinde çalışmalar yapmak üzere, 2005 yılında bir gurup Müslüman tarafından "Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Denetleme ve Sertifikalandırma Derneği" kısa adı ile **GİMDES** kuruldu.

Derneğin amacı, bireyin ve toplumun gıda maddeleri, kozmetik, ilaç ve temizlik ürünleri başta olmak üzere, hayatında kullanabileceği bütün ihtiyaç maddeleri hakkında bilinçlenmesini sağlamak; bu maddelerin inancı bakımından helal olup olmadığı, sağlık bakımından temizlik ve fayda taşıyıp taşımadığı, beslenme düzeni açısından yeterli ve gerekli olup olmadığı, kullanılmasının ya da kullanılmamasının neler getirip götürdüğü gibi hususlarda "bilinçli insan ve bilinçli toplum" yetiştirilmesi konusunda çalışmalar yapmak, projeler üretmek, özel ve tüzel kurum ve kuruluşlara, Hükümet ve Parlamento organlarına bu hususta üretilen projeleri sunmak, "gıda ve ihtiyaç maddeleri" hakkında duyarlılık kazandıracak, kontrol ve denetim sağlayacak, sertifikalandırılmasını gerçekleştirecek her türlü sosyal, siyasal, iktisadi, kültürel, sanatsal, düşünsel, ticari, eğitimsel ve benzeri faaliyetlerde bulunmaktadır.

Ârifan: Helal sertifika nedir? Müslümanların, ehl-i kitap olmaları hasebiyle Yahudilerin Koşer (kendilerince helal) belgeli gıda ürünlerini tüketmesi, kullanması uygun mudur?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Helal sertifikalama, güvenilir, ehil ve tarafsız bir kurumun, söz konusu üretimi denetlemesini, helal standartlarla uygunluk içerisinde üretimin yapıldığını teyit etmesini ve buna bağlı olarak, onaylanmış bir belge vermesini kapsayan bir yöntemdir. Gıdalarda helal olma şartı ile birlikte, sağlığa uygunluk ve safiyet de olması gereken şartlardır. Ayrıca Helal Sertifikalama, ülke yönetiminin kontrol birimlerine gıda emniyeti konusunda destek hizmeti de sağlar. Helal sertifikalama, Müslüman tüketici için kabul edilebilir gıdanın ve tüketilebilir ürünün üretilmesi için gereklidir. Bu husus dünyadaki 2 milyar

Müslüman'ı ve de helal ürün yemeği tercih eden diğer milyonlarca insanı kapsamaktadır.

Koşer nedir?

Helal gıda pazarına paralel olarak değerlendirilebilecek bir diğer pazar da uluslararası "koşer gıda" pazarıdır. Türkçe'de "temiz, uygun olan, gerekli kural ve standartları karşılayan" anlamına gelen "kosher / kashrut" (koşer veya kaşrut), Musevi dininin kurallarına göre yenmesine izin verilmiş yiyeceklere verilen genel addir. Koşer gıdanın hazırlanması ve paketlenmesi aşamaları bir haham gözetiminde gerçekleşmekte ve söz konusu gıdanın tüm gerekliliklere uygun olduğu aynı haham tarafından belgelenmektedir. Koşer / Kashrut belgelendirme işlemi, gıdanın "kutsanması"ni içermemektedir.

Koşer belgelendirme işlemi, söz konusu gıdanın hazırlanmasında kullanılan katkı maddelerinin incelenmesi ve koşer standartlarına uyulmasını sağlamak amacıyla, gıdanın hazırlandığı ortamın düzenli aralıklarla kontrol edilmesi süreçlerini kapsamaktadır. Yahudiler, helal gıdanın karşılığı olan "Koşer" standardını etkin biçimde kullanmaktadırlar. "Dini inanışlara göre gıda tüketimi" konusunda sertifika uygulaması, Yahudi cemaati için çok yaygın kullanılan bir yöntem olup standartları tüm dünyada geçerlilik arz etmektedir.

İslâm'da helâl ve haram kavramları hayatın bütün safhalarını içine alır. Kosher ise sadece gıda ile sınırlıdır. Gıda bağlamında, helâle benzer manası olabilir, fakat tıpatıp helâl kabul edilemez. Mesela, eti helâl ve helal kesim etin, şarapla muamele edilmesi Kosher şartına uygun olduğu halde, böyle bir et ürünü İslâma göre haramdır. Dolayısı ile Kosher damgalı bir ürün alkol ihtiva edebilir. Gelatin, gliserin ve diğer hayvani katkı

maddelerinin kökeni ne olursa olsun, Kosher damgalı ürünlerde kullanılabilir. Etlerin kesimi hahamların nezaretinde de olsa kesim esnasında Allah'ın ismi anılmamaktadır. Bunlar ve daha birçok farklılıklar Kosher ürünlerini en azından şüpheli hale getirmektedir.

Bu sebeple, ecnebi ülkelerde bulunmak durumunda olan müslümanlar Kosher damgalı ürünleri de dikkatli bir seçime tabi tutmalıdır.

Ârifan: Ehli Kitap kesmiştir diye özellikle Avrupa'dan ithal edilen büyükbaş hayvan etlerini kullanan firmalar var. Oradaki mezbaha şartlarını ve kesimi müşahede etmiş biri olarak bu konuda neler söylemek istersiniz?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Şimdi efendim, elimizdeki kaynaklarda tarif edilen Allah'ın tarif ettiği Ehli Kitapla, bugün Avrupa'da yaşayanların Ehli Kitaplığı çok farklı. Bu gün Avrupa'da yaşayan, bilhassa Hıristiyan kökenli insanlar, Hıristiyanlık itikadını da büyük ölçüde kaybetmişler ve Hıristiyanlığın akidelerine uygun olmayan bir yaşantıyı sürdürüyorlar. Dolayısıyla (hayvanların) kesim olayını da, artık dînî bir inanca dayalı değil de tamamen menfaate, ekonomik avantaja dayalı bir sistem geliştirmişler. Nedir o? Bizim müşahede ettiğimiz. Mesela ister küçükbaş hayvan olsun, ister büyükbaş hayvan olsun mezbahaneye geliyor, bir işçinin elinde tabanca gibi bir alet var. O tabancayı alnına dayıyor -şoklamayla bayıltmak için- hemen "tak.." bir darbe, hayvan yere yıkılıyor. Kancayı takıyorlar ayağına ve hareketli rayın üzerinde kesim yerine gönderiyorlar. Bu hayvan kapının ağzında darbeyi yiyor, en

az 15-20 metre uzakta boynunu kesmek için bir işçi bekliyor. Ama bizim müşahede ettiğimiz: Hoca efendilerle birlikte gittiğimiz mezbahanelerde bazı hayvanlar o kesim noktasına hareketsiz halde geldiler. Hoca efendiler: "Biz bu kesime fetva veremeyiz." dediler. Çünkü bazen hayvanlar o kesim noktasına hareketsiz geldi, ölmüş belki. Bunu da kontrol etmiyorlar. Yani ölmüş, ölmemiş onlar için önemli değil. O darbeyi yiyen hayvanlardan bir veya birkaç tanesi o kesim noktasına kadar ölmüşse ve onu ayırmamışlarsa, o bantta kesilmiş hayvanlar murdar duruma gelir. Dolayısıyla; "Hiçbirini Müslümanlar yiyemez." dediler. Yani Ehli Kitap dediğimiz adamlar, Ehli Kitabın şartlarına uymuyorlar ki biz onların kestiği eti alıp yiyelim. Kaldı ki; dinsizlik, ateistlik o kadar yaygın ki Avrupa'da. Dolayısıyla, çalışan işçilerin akidelerine dikkat edilmeden bu işlemler yapılıyor. Es kaza, ölmemiş durumdaki hayvanı dahi kesen işçinin Hıristiyan mı, yoksa ateist mi olduğunu tespit etmek mümkün değil. Yani Allah'ı inkâr eden bir adamın bıçağıyla kesilmiş bir hayvanı Müslüman'ın yemesi zaten caiz değil. Dolayısıyla Batıdan gelen hayvan etleri; "Ehli Kitap kesmiş" gerekçesine bağlanamaz. Ve oralardan ithal edilen etleri, kesinlikle Müslümanların yemesi caiz değil...

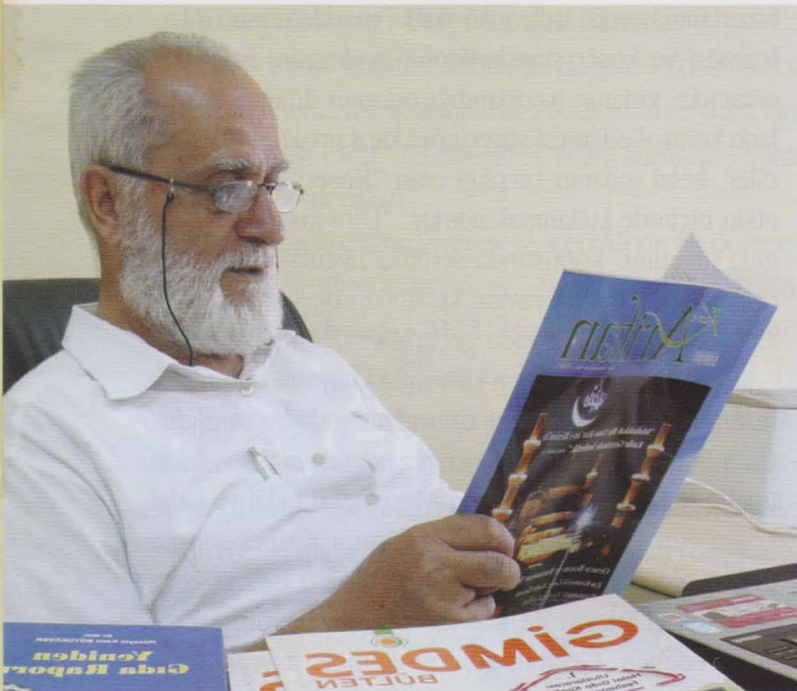
Ârifan: Gıdalarda haram katkılı maddeler nasıl anlaşılır?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: En büyük sıkıntı bu. Çünkü katkı maddeleri öyle enteresan maddeler ki; üreticinin bilgisinin dışında, onu tespit etmekte güçlükler var.

Mesela mono ve digliserid. E471 rumuzuyla piyasada çok kullanılan mono ve digliserid, hem bitki yağlarından, hem de hayvan yağlarından üretilebiliyor. Üretildikten sonra, bir laboratuara versek; "Bu, hayvan kökenli midir, yoksa bitki kökenli midir, bunu tespit eder misiniz?" desek. Tespit edecek bir laboratuvar testi yok şu anda. Yani bu katkı maddelerinin bir Müslüman için vahameti, bu verdiğim örnekle zannediyorum net anlaşılıyor. Bu bakımdan mümkün mertebe katkı maddesiz ürünlere ağırlık verilmesi gerektiği görüşündeyiz biz. Veya üretici firmanın doğru ikrarı ile amel etmemiz lazım.

Ârifan: Pasta ve bazı tatlılarda kullanılan "jel" nedir? Helal midir?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: "Jel" diye kullanılan maddenin ticari ismi jelatindir, E441 rumuzuyla belirtilmektedir. Bu jelatin, tamamen hayvan kökenli bir katkı maddesidir. İsmine "jel" dediğimize göre; koyu-

laştırıcı, kıvam verici, kıvam arttırıcı bir madde olarak kullanılmaktadır. Bugün dondurmadan, yoğurda, ilaç kapsüllerinden çeşitli şekerlemelere kadar, çok yaygın bir kullanım sahasına yükselmiş bir katkı maddesi. Maalesef... Bunu bu kadar çeşitli yerlerde kullanılmasını teşvik eden Batıdır. Çünkü onlar için haram helal diye bir keyfiyet olmadığından, mezbahanelerden çıkan her türlü hayvanın kemik ve derilerini işleme tabi tutarak, bu kemik ve derilerdeki bu özel protein maddesini çıkartıyorlar ve saflaştırdıktan sonra bunları ya partikül toz haline getiriyorlar veyahutta levhalar halinde veya çubuklar halinde paketleyip piyasaya satıyorlar.

Esasında Türk gıda kodeksinde jelatin kullanılması yasak olduğu halde, maalesef yoğurt firmalarının büyük çoğunluğu bu jelatini kullanıyor. Ne için kullanıyor; kıvam arttırıcı ve kıvamı hızlandırıcı olarak kullanıyorlar ve maalesef bu yoğurt bizim milli bir gıdamız olduğu halde, bu jelatini karıştırarak yoğurtlarımızı murdar hale getiriyorlar. Yani domuz, dinimizde haram kılınmış, bu da domuz etinin bir parçasıdır.

Jelatini şöyle tarif edeyim; mutlaka evlerimizde et haşlıyoruzdur. İster beyaz et olsun, ister kırmızı et olsun haşladığımız zaman çıkan suyu biraz soğutup bekletirsek, o su gibi gözükken et suyu pelteleşir, kıvamlaşır. İşte o, et ve derilerden, kemiklerden suya intikal eden hayvandaki jelatin proteindir. Soğuk şartlarda pelte gibi olur, ısıttığınız zaman tekrar su kıvamına gelir ve bunu evlerimizde çok kere yapmışsınız. Et suyu olarak pilav yapılır, çorba yapılır, bilmem ne yapılır. Esasında helal kesilmiş hayvanın ve eti helal hayvanın jelatini helaldir. Bizim problemimiz; bu jelatin Türkiye’de üretilmiyor ve çoğunlukla Batı kaynaklı. Türkiye geçen yıl 4.000 ton civarında ithal etti. Pakistan’da sadece helal sertifikalı bir jelatin fabrikası var, oradan da en fazla 700 ton girmiş Türkiye’ye. Demek ki 3.300 ton tamamen Batı kökenli, belki Çin’den gelme bir jelatin. Bu durumda bu jelatinin kullanıldığı ürünler bizim nazarımızda murdar duruma veya en azından şüpheli duruma giriyor. Neden? Çünkü İslâmî usul ile kesilmediği için. Sığır ve koyun, kemik ve derilerinden üretilen jelatin de bize göre helal olmaz. Çünkü helal kesilmemiş bir hayvan murdar olunca, her zerresi de murdardır. Dolayısıyla bizim bu jelatin konusuna çok dikkat etmemiz lazım ve maalesef üretici firmalar, çocuklarımızı hedef almış gibi, bu jelatini mümkün mertebe çocuklarımızın hoşuna gidecek şekerlemelerde vs.lerde kullanıyorlar.

Türkiye’de bu şekerlemelerin içerisinde kullanılan je-

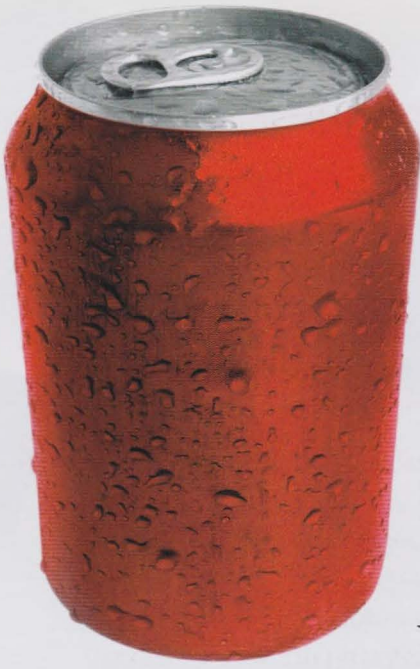

latinin hangi hayvan kökeninden elde edildiğini tespit edebilecek bir cihaz veya laboratuvar yok. Avrupa’da var. Bazen zorlandığımız zaman Avrupa’daki bu laboratuvar da tahlil ettiriyoruz ki; mesela Avrupa kökenli “haribo” şekerlemelerinin tahlilleri sonucunda (DNA testi tahlilleri sonucunda) domuz jelatini olduğunu o laboratuvar rapor olarak verdi. Dolayısıyla düşünün, küçük yaşta (üç yaşında, beş yaşında, 10 yaşında, 15 yaşında) çocuklarımız bu şekerlemeler marketlerden alınıp yediriliyor. O masum çocuğa bizim elimizle, bu şekerlerle domuz yedirilmiş oluyor. Bu çok önemli bir tehlike.

Onun için basına, medya gruplarına (ister mecmua olsun, ister gazete, ister radyo olsun, ister televizyon olsun) çok önemli görevler düşüyor. O kadar büyük ki bu bâtıl düşünce sisteminin çarkları, o kadar büyük ve o kadar gürültülü çalışıyor ki; bizim mücadelemiz adeta sinek vızıltısı gibi etki meydana getiriyor. Onun için bu sesimizi güçlendirmemiz lazım, bunun için de sizin gibi basın organlarına kesinlikle çok büyük ölçüde muhtacız...

Ârifan: Efendim! Sitenizden takip ediyoruz. Meşrubat ve meyve suyu türü içeceklere ve bazı maden sularına % 1-2 civarında alkol konuyor; “bizim” dediğimiz firmalarda üretilen böylesi içeceklere de alkol var mıdır?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Düşünebiliyor musunuz? Bir su, içine şeker koyuyorsunuz, birtakım boya maddeleri koyuyorsunuz ve bunu orada bekletiyorsunuz. Bir müddet sonra şeker ile su, havadan vs. aldığı enzimler vasıtasıyla fermantasyon dediğimiz olayı başlatıyor. Bu fermantasyon olayının sonucunda alkol meydana geliyor. Mesela üzüm suyunu sıkıyorsunuz, hemen içerseniz bir şey yok, helal. Üzüm suyu

çok faydalı bir gıda maddesi. Ama bekletirseniz hemen fermentasyon başlıyor ve alkolleşme, kükreme dediğimiz olay başlıyor. Kükreme başladığını ve yukarıya doğru kabarcıklar çıktığını gördüğünüz anda onu içemezsiniz. Neden? Çünkü alkol oluşuyor, yani şaraba dönüşüyor.

Hadi eski zamana dönelim, Peygamber Efendimiz

(Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) zamanına.

O toplumda yaş veya kuru üzüm ve hurma suyu çol şartlarında çok önemli bir serinleme ve su ihtiyacını karşılama maddesi. Kurularını da yapıyorlar. Mesela kuru üzüm, kuru hurma. O kuruları yemek yerine ıslatıyorlar ve o suyu içiyorlar. Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) buyuruyor ki; **“Akşamdan ıslattığınız zaman sabaha kadar tüketin, sabah ıslattıysanız akşama kadar tüketin.”** Tabi o gün şartlarında laboratuvar ortamı yok, cihazlar yok, teknoloji yok. Peygamber Efendimiz bu olayı ancak böyle pratik bir yolla izah ediyor ve çok mantıklı bir izah. Yani akşam ıslattıysanız sabaha kadar tüketin, sabah ıslattıysanız akşama kadar tüketin, daha fazla bekletmeyin. Neden? İşte ondan sonra alkolleşme başlar ve siz harama düşmüş olursunuz. Ki o dönemde Peygamber Efendimiz bu konuya çok hassasiyet göstermiştir. Hatta içki yasaklanınca sahabe gelmiş; “Bizim üzüm bağlarımız var. Sen bunu yasaklayınca biz bu üzümleri ne yapacağız? Kurutsak ne kadarını tüketeceğiz? ‘Suyunu sık iç’ o da çok fazla oluyor. Bir müddet sonra bekletirsek şarap oluyor.” diyor. O zaman diyor ki Peygamber efendimiz (o da çok önemli bir teknolojik buluş, o zamanda bu ancak ilâhî vahiy duygusuyla çözülebilir bir olay): **“O zaman toprak kaplarda bekletmeyin üzüm suyunuzu, deri tulumlarında bekletin.”** buyuruyor. Üzüm suyunu toprak kaplarda bekletince ne olur? Şarap olur. Ama deri tulumunda bekletirseniz oradaki üzüm suyu sirke olur. Demek ki deri ortamı, tulum ortamı üzüm suyunu şaraplaştırmıyor, sirkeleştiriyor ve neticede bugün sirke üretimi ile şarap üretiminin teknolojsi birbirinden farklıdır, farklı kap sistemleriyle çözmeleri gerekiyor.

Dolayısıyla şimdi konumuz kolalar; kolalarda bu fermentasyon olayından dolayı alkol oluşuyor, onun için dünyanın bütün gıda kodekslerinde % 0.5, % 0.8, % 1.2 gibi rakamları sınır olarak bildiriyorlar. Yani “buraya kadar eğer alkol varsa bunlar alkolsüz içecekler sınıfına girer” diyorlar. Tabi bu tarif İslâm’a göre yapılmış bir tarif değil. İslâm’a göre tarif yapılmalı, en azından etiketinde; “bu içekte % 0,3 - % 0.5 alkol olabilir” demek zorundasınız. Yani siz kendi kafanızdan “% 0.5’e kadar alkol olana biz alkolsüz içecek ismini veriyoruz” diyemezsiniz. Müslüman’a böyle bir ifadede bulunamazsınız. Bu yanlış. Alkol var ise alkol miktarını etiketinde bildireceksiniz. Haa! Müslüman içer veya içmez, ayrı bir olay. Ama etiketinde “bu alkolsüzdür” demek hakkına sahip değilsiniz, yalan söylemiş olursunuz.

Yani içinde zerre miktar alkol varsa etiketinde bildireceksiniz, biz bunu istiyoruz. Türk Tarım Bakanlığının, Türk Gıda Kodeksinde bu değişikliği yapmasını istiyoruz. Yani bu tüketicinin menfaati ile, hakkıyla alakalı bir keyfiyet. Tüketiciler olarak bu bilgilerin etiketlerde verilmesini istiyoruz. Yoğurtlarda kullanılan jelatinin etiketlerde belirtilmesini istiyoruz.

Ârifan: Kola ve gazoz cinsi içeceklerin sağlık noktasında bir zararı var mı?

Bakın kola ve gazoz cinsi içecekler, zerre miskal insanın sağlığına faydası olan maddeler değil. Bunu ben söylemiyorum, sağlık uzmanları söylüyor, hatta şu an Batıdaki okullarda kola otomatlarını vesairesini iptal ediyorlar, cips türü şeylerin satılmasını yasaklıyorlar okul kantinlerinde. Neden? Çünkü bunlar sağlığa faydasından çok zararı olan maddeler. Bakın karbonik asit var bu kolalarda ve gazozda. Karbonik asit, ucuz olduğu için kullanılıyor ama bunu çok miktarda aldığınız zaman, bu karbonik asit vücuttaki kalsiyumu alıp, affedersiniz idrarla dışarı atılmasına sebep oluyor. Bu kalsiyumun vücuttan alınması ne demektir; kemik zayıflığına uğratabilecek yolun açılması demek. Bilhassa hanımların çok dikkat etmesi lazım, çünkü ostrapoz zamanlarında bu kemik erimesi denilen rahatsızlığa dâçar olabilirler, bunu genç yaşta başlatmış olabilirler. Esasında erkek ve kadın herkesin bu kalsiyum erimesine (kendi iradesi, isteği dışında aldığı gıdadan kaynaklanan bir olaydan dolayı), kemiklerini zaafa uğratabilecek bir mekanizmaya vesile olmaması lazım ki, gerek kolalarda ve gerek gazozlarda bu sıkıntı var.

Ayrıca kolada zararlı olan, çocuklarımıza zarar getirecek şey; içindeki kafein dediğimiz madde. Bu kafein maddesi; aşağı yukarı 350 cc'lik teneke kutulardaki

gazoz veya kolalarda yaklaşık olarak 70 ila 100 mg. kafein bulunmakta. çocuklarımızın beyinlerinde, sağlıklarında büyük tahribatlar yapabilecek sonuçlar verebilen bir madde. Bir doktorumuz yazısında hakikaten çok açıkça söylüyor; “kola vücuda alınan gıdalardaki demirin vücuda intikalini engelliyor. Engellediği için bu tür kola içecekleri çok fazla kullanan çocuklarda zafiyet başlıyor, zayıflık başlıyor, sarı renkli bir görünüme meydana getiriyor. Bunun temelinde gıdalarla alınan demir vücuda intikal etmiyor, bu kola mekanizması sebebiyle dışarıya atılıyor. Eğer çocuklarımızı iyilik yapmak istiyorsak; gerek okul hayatında, gerek ev hayatında kola cinsi ve gazoz cinsi içecekleri soframızdan uzak tutmamız lazım.

Ârifan: Peki kutu ambalajlardaki meyve sularına ne diyorsunuz?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: O da ayrı bir konu. Meyve sularımızda da hem alkol olayı söz konusu, hem de gizliden gizliye jelatin kullanılıyor. Avrupa kaynakları, kendilerine yasak olmadığı için meyve suyu teknolojisini anlatırlarken; “şu kademedede jelatin kullanılmaktadır” diye belirtiyorlar. Özellikle bize gelen yazılar var bu konuda. Ama bizimkiler bunu gizliyorlar. Ama sadece jelatin değil, koruyucu maddeler sebebiyle zaten çocuklarımızdan uzak tutmamız gerekiyor.

Bugün Batıda birçok kanser araştırmacı uzmanların raporlarına baktığımız zaman; “kansere yakalanmış hastalara kesinlikle konserve meyve suları vermeyin” diyorlar, “taze sıkılmış meyve suyu verin”. Çok önemli yani. “Konserve yemekler vermeyin” diyorlar, “taze yemekler verin” diyorlar. Neden? Çünkü koruyucu katkı maddeleri kullanılıyor. Mesela; sodyum benzoat, E210 ile gösterilmiş olan sodyum benzoat, benzoik asit, potasyum benzoat bütün bunlar koruyucu madde olarak, yani ürünün kokuşmasını, çürümesini önlemek için kullanılan katkı maddeleridir. Yani bu katkı maddeleri bütün insanlığın bence baş belasıdır ve onun için de dikkat ettiyseniz dünyada organik gıda, doğal gıda kampanyası her tarafta yaygın duruma gelmiştir. Türkiye’de de esintileri başladı ama fantezi olarak şu anda yürüyor, çok daha üzücü bir şey; katkı maddeli gıdaları millete alıştıran, bu zengin, patron zümre olduğu halde, bütün orta halli fakir insanları bunlara dâçar ettikleri halde, şimdi organığı keşfettiler. Ama organığı yine kendisi yiyor. Neden? Çünkü pahalı. Orta halli veya fakir halk gidip de o organik gıdayı alma imkânına sahip değil.

Ârifan: Efendim, süt ürünleri hakkında neler

söylemek istersiniz?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Şu anda peynir olayı tam manasıyla felaket durumda. Neden? Çünkü bunun Müslümanların inancına uygun olarak üretilip üretilmediğine dair ciddi bir çalışma yok, etüt yok. Firmalar “mikrobiyel maya kullanıyoruz” diyorlar, ki en muteber Müslüman firmalara da ben yazdım, dedim ki: “Tamam mikrobiyel maya kullanıyorsunuz. Yani bakteri veya mantardan oluşan maya enzimlerini kullanıyorsunuz, tamam! Ama bu bakteri veya mantarların peynir enzimi haline gelebilmesi için bir ortama, sulu bir ortama konuluyor. Yani hayvan şirdeninden yapılmış bir ortam bunları koyuyorsunuz. Onlar o ortamdaki peynir enzim bilgilerini alıp, kendileri o enzimi üretir duruma geliyorlar. Eğer koyduğunuz bu sıvı ortam, domuz şirdeninden yapılmış bir sıvı ortamsa veyahutta helal kesim yapılmamış bir dana şirdeninden yapılmış bir ortam ise, o zaman bu mikrobiyel mayalar da o haram enzimleri almış oluyor. Bunun cevabını verin.” diye yazdım. Şu ana kadar hiçbir firma bana bu konuda net cevap vermedi. Neden? Çünkü bu mikrobiyel mayaları da dışarıdan ithal ediyorlar. Ama sorgulamaları lazım, yani siz bu mayayı oradan aldığınıza göre soracaksınız; “Bu mikrobiyel mayayı oluştururken kullandığınız ortamın durumu nedir? Hangi hayvanın şirdeninden yapılmış bir maya ortamı oluşturduğunu bize bildirin.” demeleri lazım. Bunu yapmıyorlar. Hazır geliyor, hazır olarak kullanıyorlar. İşte Müslümanların ekserisi da o mayadan yapılmış peynirleri yiyor.

Ârifan: Efendim, ekmek ve ekmek mayalarında, bu konuda bir sıkıntı var mı?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Ekmek mayalarında bir şey yok. Ama ekmekte kullanılan katkı maddeleri var. Bugün katkısız ekmek yemeye alışmamız lazım ve bilhassa kepekli ekmeğe alışmamız lazım. Çünkü beyaz ekmekte maalesef beyazlatıcı olsun diye, yani unun kalitesini yükseltmek için katkı maddeleri kullanılıyor ki, bu maddeler kanserojen etkiye sahip olduğu söylenen katkı maddeleri ve Tarım Bakanlığı tarafından yasaklanmış katkı maddeleri. Bunlar yasak olduğu halde dışarıdan getiriliyor. Yasak olduğu halde uncular, fırıncılar kullanabiliyor. Böyle enteresan bir durumu yaşıyor buradaki Müslümanlar. Dolayısıyla mümkün merteye kepekli ekmek ve mümkün merteye katkısız ekmek... Fırıncılarımızı bu bakımdan iyi seçmemiz lazım, ikaz etmemiz lazım. Zaten katkısız ekmeği gördüğümüz zaman 300 Gr. bir ekmek, bir poğaçaya büyüklüğünde gözükür. Ama katkı maddesi

kullanılan ekmeğe, katkısız ekmeğin neredeyse iki misli hacimde gözükür. Neden? Çünkü o katkı maddeleri hamuru şişiriyor, şişkin vaziyette günlerce kalmasını sağlıyor, bayatlamayı önlemeye çalışıyor, bilmem bir sürü özellikler kazandırmak için envai çeşit katkı maddeleri kullanılıyor ki, bunların bazıları haram maddeler. Mesela E920 sistein dediğimiz madde insan saçından veya domuz kılından üretiliyor bugün dünyada, Çin’de, Amerika’da vs.. Dolayısıyla bu tür üretim kaynakları İslâm’a göre haram. Biz, insan saçını da kullanamayız, domuz kılını da kullanamayız. Neticede bundan yapılmış bir maddeyi hamurlarımızda kullanıp da hamurlarımızın daha kabarık durmasını sağlamaya çalışmamızın hiçbir manası yok.

Ekmeğe hamur mayaları ise zaten standart. Maya dediğimiz nedir? Ekşimiş hamur olabilir veyahutta o ekşimeyi sağlayacak enzimler olabilir. Piyasada satılan bu enzim mayaları, kuru maya veya yaş maya şeklinde. Bundan alıyorsunuz hamura koyuyorsunuz, hamuru mayalandırıyor. Ama eskiden ne yapılıyordu; daha önceden yapılmış mayalı hamurun bir parçası alınır, unlanır bir kenarda saklanır. Ertesi gün mayalı hamur yapmak istediğimizde o maya kullanılır. Böylece devam eder. Ekmeğeçiler de öyle yapardı.

Ârifan: Pastacılıkta kullanılan renklendirilmiş kiraz ve vişneler bize çok cazip geliyor, nedir bunların durumları, helal midir?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Helal değil, onların imalat teknolojileri bakımından şarap yani alkol ihtiva etmelerinden dolayı uygun değil. Kaldı ki renklendirme boyalar da kullanılıyor ki; en çok kırmızı rengi veren boya E120 Karmin dediğimiz boya. Özel bir böcek var Meksika vs. o havalide, kaktüslerin yapraklarına yapışıyor ve orada larvalarını, yumurtalarını bırakıyor. Onlar belli bir kıvama gelince yerliler onları topluyor o kaktüs yapraklarından. Ondan sonra kurutuyor, ku-

ruttuktan sonra dövüyor toz haline getiriyor. Eskiden o ülkenin insanları kumaşlarını, elbiselerini, yünlerini boyamak için kullanıyorlar boya maddesi olarak. Daha sonra, bu gıda sektörü belası bütün insanlığa musallat olunca; “Yahu bu ne kadar güzel bir kırmızı, ben bunu gıdalarda kullanayım.” demeye başlamış. Şimdi gıdaların renklendirmesinde bu boyayı kullanıyorlar. Ama bizim fikhimize göre bu böceği yemek haram bize. Dolayısıyla böyle bir boya maddesini aldığımız zaman veyahutta bu boya maddesini ihtiva eden bir gıda maddesini aldığımız zaman, otomatikman o böceği yemiş duruma geliyoruz.

Ârifan: Yediklerimiz ve içtiklerimizin helal mi, haram mı olduğu konusunda, sizce halkımız ne kadar bilinçli?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Şöyle söyleyeyim; İslâmî çizgide bilinçlenen insanlarda, helal gıda bilinçlenmesi de aynı paralelde geliyor. Ama topluma oranla bu İslâmî bilinçlenmiş insanı orantıladığımız zaman zannediyorum benim tahminime göre % 10’u geçmiyor. % 90’ı “Müslüman’ım” diyen bir toplum şu anda bençe İslâmî yaşantının uzağında, Müslümanca yaşadığını zanneden bir toplum hayatı içerisinde. Dolayısıyla bu kitlenin helal gıda veya gıda tüketim alışkanlıkları da maalesef İslâmî kontrolden uzak bir şekilde geliyor.

Süratle toplumumuzun bilinçlendirilmesi konusunda bize, yani bu toplumun okumuş insanlarına büyük görevler düşüyor. Müslüman’ım diyen okumuş insanlarına, çeşitli görevlerde bulunan ve bilhassa basına, medyaya müthiş görevler düşüyor. Hani diyorum ya, her Allah’ın günü sayfalarında bu gıda konusunu işleseler azdır. Neden? Çünkü kursağa giren helal gıda çok önemli, bunu hepimiz biliyoruz. Yani yediğimiz gıdaların mânevî hayatımıza ne derece etki ettiğini bizim âlimlerimiz kitaplarında belirtmişler.

Ârifan: Hocam, sizce İslâm âleminin şu an bölük pörçük olmasının sebeplerinden biri de haram helal demeden yenilen içilen gıdalar olabilir mi?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Kesinlikle, kesinlikle!.. Biz bunun için bir anket yaptık. Ankette de aynı kanaat çıktı, aşağı yukarı % 90 civarında bir oran. Bunun % 70’e yakın kısmı diyor ki; “Birinci derecede önemli.” Yani, “Bizim bölük pörçük oluşumuzun ana sebeplerinin başında, helal haram demeden yediğimiz gıdalardır.” diyor. % 20’si civarında bir kısım da; “Etkilidir ama ana sebep değildir, daha önemli başka sebepler vardır.” diyor. “Etkisi olmaz” diyen % 10. Benim de kanaatim; helal haram demeden yediğimiz

lokmaların bizim mânevî hayatımıza, dolayısıyla günlük hayatımıza ve dolayısıyla İslâmi gayretimize önemli şekilde etki ettiği.

Ârifan: Suni tatlandırıcılar hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Çok önemli bir soru, ki bu işin başında aspartam var. Aspartam bugün tam manasıyla şaibeli bir tatlandırıcı. Kullanılmaması lazım. E 951 zannediyorum rumuzu. Bu aspartam kullanılan gıdalardan esasında hamilelerin, küçük çocukların ve şeker hastalarının kesinlikle uzak durması gerek. Neden? Çünkü onların metabolizmalarına zarar veren fenilalanin maddesi var bu aspartamda. Dolayısıyla bu fenilalanin hele sıcak şartlarda vücuda girerse metil alkole dönüşüyor ve vücudu zehirleyecek seviyede hastalıkların meydana gelmesine sebebiyet veriyor. Bu bakımdan aspartamı tamamen gıda teknolojisinden çıkartmaları lazım. Ama maalesef bizim güya İslâmî kesime hitab eden firmalar dahi bunu bol miktarda kullanıyorlar, yanlış yapıyorlar.

Ârifan: Neslin muhafazasıyla ilgili bir tehliktir de diyebiliriz, değil mi efendim?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Tabi, tabi. En güzel ifade odur. Bir kere Amerika yasak etmiş ama gücü yetmemiş. Neden? Bunu üreten firma bir Yahudi firması ve Amerika'da, köklerini sarmış her tarafa ve Amerika'daki FDA gıda organizasyon merkezi, aspartam kullanılan ürünlerde şu açıklamanın konması lazım şartını koymuş; "Fenilalanin bulunabilir, şu şu durumda olanlar bunun kullanımına dikkat etmelidir." Ve meşrubatlarda çok kullanılır aspartam. Dikkat ederseniz bu tür meşrubatlarda bir ifade vardır "soğuk içiniz" yazar. "Soğuk içiniz" ifadesini okuduğunuzda siz ne düşünürsünüz? Herkes "daha lezzetli olsun diye" düşünür ama hâlbuki öyle değil. İşte bu tehliktendir dolayı. 30 dereceden sonra metil alkole dönüşme olayı oluyor ve bundan dolayı da zehirlenme olayları, hastalıklar başlıyor. Bunun için soğuk içiniz deniyor. Yani "vücuda soğuk şartlarda girsin ve bu tehlike ortadan kalksın" gibi bir ifadeye dayanarak onu koyuyor

Ârifan: Hocam, helal gıda konusunda daha detaylı bilgi almak isteyen okurlarımız size nasıl ulaşabilirler?

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Biz her zaman emirlerine amadeyiz. GİMDES olarak burası sabah 09.30'dan akşam 17:30'a kadar açık tutulmaya çalışılan bir merkez. Ayrıca internet sitemiz var. Hem

GİMDES'in internet sitesi var; www.gimdes.org veya www.gimdes.com ve www.gidaraporu.com bu iki internet sitesi üzerinden zaten bize ulaşmanız mümkün. Ayrıca elektronik posta (e-mail) adreslerimiz var; hbuyukozer@hotmail.com veyahutta irtibat@gimdes.org bu kanallarla bize ulaşabilirler. Mektup yazabilirler, mesaj gönderebilirler, bizimle telefonla görüşüp irtibat kurabilirler, bir araya gelip görüşebiliriz. Yani her an bu GİMDES çerçevesi içinde bilgi alışverişi yapmaya her zaman hazır durumdayız

Ârifan: Rabbim sa'y-u gayretinizi arttırsın, her birimizi helal haram konusunda şuurlu Müslümanlardan eylesin, bu söyleşiye vakit ayırdığınız ve bizi bilgilendirdiğiniz için size çok teşekkür ederiz.

Hüseyin Kâmi BÜYÜKÖZER: Allah razı olsun. Esasında ben teşekkür ederim, çünkü bu konunun duyarlılığını gösteren insan sayısı az. Siz bu duyarlılığı gösterip zahmet edip buraya kadar geldiniz, bizimle görüştünüz. İnşâallah bu röportaj mecmuanızda bereketlere vesile olur, birçok insanların uyanmasına vesile olur. Allah kolaylıklar versin, Allah yar ve yardımcınız olsun.

Bir Peygamber

Hız. Nuh (Aleyhisselâm)

Nurullah SADIK
nurullahsadik@hotmail.com

Artık Tûfan kopmuş, gemi, dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu. Nûh (Aleyhisselâm), bir kenara çekilip gemiye binmemekte ısrar eden oğlu (Kenan)'a; "Yavrucuğum bizimle beraber sen de bin, inkârcılarla birlikte olma" diye seslendi. O; "Ben, kendimi sudan koruyacak bir dağa sığınacağım" dedi. Nûh (Aleyhisselâm); "Bugün Allah'ın rahmet ettikleri hariç, O'nun azabından korunacak hiç kimse yoktur" dedi. Derken aralarına dalga girdi ve oğlu da diğer inkâr edenlerle birlikte boğuldu gitti.

Gazaba uğrayan bu kavim için Cenâb-ı Hak şöyle buyurmuştur:

"Âyetlerimizi yalanlayanları da suda boğduk. Çünkü onlar (vicdanları hakka kapalı) kör bir kavim idiler."

Tûfan hâdisesi, Allâh-ü Teâlâ'nın takdir ettiği süre kadar devam etti. Taberî'nin rivâyetine göre Tûfan altı ay sürmüştür. Receb ayının ilk günlerinde başlayan Tûfan, muharrem ayının onuncu gününde (Âşûra günü) son bulmuş ve gemi Cûdî Dağına oturmuştur. Nûh (Aleyhisselâm) da, şükür için oruç tutmalarını herkese emretmiştir².

Bu muazzam Tûfan'ın bitmesi ancak Allah'ın kudretiyle olmuştur. Cenâb-ı Allah, irâde-i ilâhisinin nüfûzunu âyet-i kerîme ile şöylece ilan etmiştir:

"Ey yeryüzü! Yut suyunu. Ey gök! Tut suyunu" denildi. Su çekildi, iş bitirildi. Gemi de Cûdî'ye oturdu ve 'zâlimler topluluğu Allah'ın rahmetinden uzak olsun!' denildi.³

Tûfan'dan kurtulan gemi halkının sayısı hakkında değişik rivayetler vardır. Bunlar "sekiz kişidir" diyenler olduğu gibi, "onların sayısı; kırkı erkek, kırkı kadın olmak üzere seksen kişiden ibaretti." diyenler de olmuştur. Bu kişiler Nûh (Aleyhisselâm)ı iman edip, hak dine bağlı kaldıkları için tufandan kurtulup selâmete erdiler.

Böylece insanlar, Nûh (Aleyhisselâm) ümmetinden türeyip yeniden yeryüzüne dağılmışlardır. Rivâyete göre Hz. Nûh (Aleyhisselâm)'ın oğlu **Sam**; Arabların, Parsların (Farsların), Rumların. **Ham**; Hindistan, Habeş, Sudan

ve diğer Afrika kavimlerinin, **Yafes** de; Türklerin, Berberîlerin ve diğer Asya kavimlerinin ilk babasıdır.

Bu hususta Allâh-u Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **"Ancak Onun soyunu sürekli kıldık."**⁴ Resûlullah (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) bu âyeti okuduğu zaman, sürekli kılınarlardan kastın; Ham, Sam ve Yafes olduğunu söylemiştir.⁵

Nûh (Aleyhisselâm)'ın en seçkin oğlu Hazret-i Sam'dır. Çünkü **"Nûr-u Muhammedî"** onun alınına intikal etmiştir. Peygamberler silsilesi onun soyundan devam etmiştir.

Nûh (Aleyhisselâm)'ın, Tûfan'dan sonra altmış sene veya üç yüz elli sene daha yaşamış olduğuna dair rivâyetler vardır. Onun Tûfan'a kadar dokuz yüz elli yıl yaşadığını Ankebut Sûresi - 14. Âyet-i Kerimeye dayanarak kesin olarak biliyoruz ancak, Tûfan'dan sonra ne kadar yaşadığı hakkında kesin bir bilgi yoktur. İbn-i Abbas (Radiyallahü Anhüma)'dan yapılan rivâyete göre, Nûh (Aleyhisselâm) bin yedi yüz seksen sene yaşamış ve öldüğünde de Mescid-i Haram'a yakın bir yere defnedilmiştir⁶.

Nûh Tûfanı sebebiyle meydana gelmiş önemli bir olay da Beyt-ül-Ma'mur'un yeryüzünden kaldırılması olayıdır:

Beyt-ül-Ma'mur, Firdevs Cenneti'nde kırmızı yâkuttan yüksek bir kubbenin adıdır. Hak Teâlâ, Âdem (Aleyhisselâm)'ı Cennetten yeryüzüne indirdiğinde, tevbesini kabul ettiği vakit, Ona ikram olarak Beyt-ül-Ma'muru Cennetten yeryüzüne indirip, bugün Kâbe'nin bulunduğu yere koymuş. Tâ ki bu, Âdem (Aleyhisselâm) için Cennet'in bir yadigârı olup, tavaf ve ziyaret etsin ve onunla asıl vatanına olan hasretini gidersin.

Beyt-ül-Ma'mur, Hazret-i Âdem (Aleyhisselâm)'dan sonra Hazret-i Nûh (Aleyhisselâm)'ın zamanına kadar yeryüzünde kalmış ve Tûfandan önce dünya semâsına çıkarılmıştır.

Nûh Kavminin taptığı putlara gelince; onlar da sonradan Araplara intikal etmiştir. Şöyle ki: Vedd adındaki put Devmetu'l-Cendel'de idi ve Kelb Kabilesine aitti. Suvâ' adındaki put Hüzeyl'in idi. Yeğus adındaki put Murad kabilesine aitti. Sonra Benü Gutayf'ın oldu, Sebe'ye yakın Curf nam mevkiideydi. Ye'ûk, Hamedan'a aitti. Nesr, Himyer'in, Al-i Zi'l-Kela'nın idi.⁷

Hz. Peygamber (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) buyurdular ki: "(Kıyamet günü) Nûh (Aleyhisselâm) ve ümmeti gelir. Cenâb-ı Hakk ona: 'Tebliğ ettin mi, dinimi duyurdun mu?' diye sorar. O da: 'Evet, ey Rabbim' diye cevap verir. Allâh-u Teâlâ bu sefer ümmetine sorar: 'Nûh size tebliğ etmiş miydi?' Onlar da: "Hayır! Bize peygamber gelmedi. Bize ne bir korkutucu, ne de başka biri gelmedi" diye inkar ederler. Allâh-u Teâlâ, Nûh (Aleyhisselâm)'a: 'Söylediğin şey hususunda sana kim şahitlik edecek?' diye sorar. Nûh (Aleyhisselâm): 'Muhammed (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem) ve ümmeti!' der ve Muhammed (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem)'in ümmeti de: 'Nûh tebligatta bulundu.' diye (Kur'an-ı Kerimdeki, Nûh (Aleyhisselâm)'ın ümmetine tebliğ ve davette bulunduğunu beyan eden ayetleri okuyarak) şهادette bulunur."⁸

* * *

Nûh (Aleyhisselâm)'ın gemisinin kalıntılarını bulmak ve Tûfan hakkında bilgi elde edebilmek için yapılan arkeolojik araştırmaların gerekliliğini şöylece açıklayabiliriz; Cenâb-ı Allah buyuruyor ki: "**Andolsun, biz onu (Tûfan olayını) bir ibret olarak bıraktık. Var mı düşünüp öğüt alan? Benim azabım ve uyarılarım nasılmış (görsünler)!"**⁹ ayeti kerimede geçen "**Bir ibret olarak bıraktık**" sözünden, Tûfan izlerinin muhafaza edildiği ve görüp ibret alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Tûfan hâdisesinin oluş zamanı kesin olarak bilinmemekle beraber, Peygamber Efendimiz (Sallallâhü Aleyhi ve Sellem), hadîs-i şeriflerinde; "**Âdem (Aleyhisselâm) ile Hazret-i Nûh arasında 10 karn** (kuşak, asır, dönem...) **geçmiştir**" buyurmuşlardır. Arkeolojik kazılarda ortaya çıkan tabletlerde Tûfan'dan önce 10 kral yönetici olmuştur. 10. kral döneminde de Nûh Tûfanı gerçekleştirmiştir.

Tûfan olayına, Kur'ân-ı Kerîm'de ve Tevrat'ta yer verilmiş, geminin üzerine oturduğu dağın ismi bile verilmiştir. Bâbilonya kayıtlarına göre gemi, Nisir Dağına, Tevrat'a göre Ararat dağları üzerine, Kur'ân-ı Kerîm'in buyurduğu şekliyle de Cûdî Dağına oturmuştur. Kurtuluş anlamına gelen Nisir, Asur topraklarının doğusunda bulunan bir bölgedir ki; Musul şehrinin kuzeyinde yer almaktadır. Tevrat'ta geçen Ararat; Urartu kelimesinin İbranîcedeki söyleniş şeklidir ve MÖ. 1.000 yıllarında Van bölgesinde hâkim olan Asya menşeli Urartuların yaşadığı topraklar için kullanılmaktadır. Asurlular bu bölgeye Uruadri adını vermişlerdir, mânâsı ise yüksek dağlar ülkesi veya yüksek ülkedir. Tevrat'a göre gemi; Ağrı

dağına değil, "yüksek ülke"ye, yani Ararat - Uruadri - Urartu bölgesinde bir dağın üzerine oturmuştur. Yine Tevrat'ta geminin, suların (Fırat-Dicle) doğduğu bölgeye yürüdüğü bildirilmektedir. Bu bilgiler de Ağrı dağından çok daha aşağı bölgeleri işaret etmektedir.

Katade'den gelen bir habere göre Ashâb-ı Kiram, gemi enkazını görmüşler, demek ki geminin kalıntılarını Arap Yarımadasına en yakın yükseltilerde aramak gerekmektedir.

İslâm tarihçilerine göre Cizre, Tûfan'dan sonra kurulan ikinci şehirdir. Mu'cemul Buldan; Cûdî dağında Nûh (Aleyhisselâm)'ın mescidinin, Herevî ise; evinin bulunduğunu yazmıştır. Halen Cizre'de, Nûh (Aleyhisselâm)'a nisbet edilen bir türbe vardır. Anadolu'nun en eski kavimlerinden olan Gutiler'e ait olan ve hâlen Londra'da bulunan tabletlerde de, Nûh (Aleyhisselâm)'ın mezarının "Rayat" bölgesinde olduğu yazılıdır. Rayat, Dicle nehrinden itibaren, Cizre ovasının Silopi'ye kavuştuğu bölgenin adıdır ki, bu noktada Cûdî Dağı bulunmaktadır. Daha eski bir kaynak ise Bâbil'de yaşamış rahip Berossus'un MÖ. 250 yıllarında yazdığı Tûfan kayıtlarıdır. Buna göre gemi, Cordiyan (Cûdî) dağlarındadır ve o zamanın yöre halkı, geminin dışını kaplayan katranı kazıyıp muska şeklinde kullanmıştır.

1972 yılında Cûdî dağında bazı antik tahta parçaları ve katrana benzer bir madde bulunduğu iddia edilmiş. Bu parçalar analiz ettirilmiş ve sonuçta katranımsı maddenin 50 bin, tahta parçalarının ise; 6630 yıllık olduğu açıklanmıştır.

Eğer Tûfan'la ilgili bütün belge ve deliller ehil kişiler tarafından; Kur'ân-ı Kerîm, hadîs-i şerifler ve bunları yorumlayan İslâm âlimlerinin değerli nakilleri ışığında incelemeye alınırsa, sağlıklı bir neticeye varılacağını ümit ediyoruz.

Allah-u Teâlâ bizlere, geçmiş kavimlerin başına gelen azaplardan ibret almayı nasip eylesin.

- DİPNOT -

- 1 - A'râf Sûresi 64. âyet meâlî
- 2 - Taberî, a.g.e., 1,190
- 3 - Hûd Sûresi 44. âyet meâlî
- 4 - Saffat Sûresi, 77. âyet meâlî
- 5 - Taberî, a.g.e., I, 192
- 6 - Sabûnî, a.g.e., 154
- 7 - Kütüb-ü Sitte
- 8 - Kütüb-ü Sitte
- 9 - Kamer Sûresi 15,16. âyet meâlleri

Merkezî Sistemle Ezan Va'z ve Namaz...

İslâm'ın şîârı/alâmeti olan ezan, vâcib derecesinde kuvvetli bir sünnettir. Ezan hakkında, fıkıh kitaplarımızda ayrı bahis var. Ezan okunmasıyla ilgili bazı şartlar var. Şartlardan biri de ezanı cansız/teknolojik âletlerin değil, insanların okumasıdır. Usulüne göre okunmayan ezanın yeniden okunması icap ediyor.

Ali EREN
alieren_vakit@mynet.com

Şu anda net söyleyemeyeceğim. Ama 5-6 sene önceydi diyebilirim. 6-7 sene de olabilir. Arşivimde ne zaman olduğunun notu var, bulabilirim ama hangi sene olduğu o kadar mühim değil. Çünkü, -aşağıda da okuyacağınız gibi- mühim olan bahsedeceğim meselenin senesi değil, kendisi.

Evet!... Hangi sene idiye, işte o seneki Ramazan ayında, **“Ezanların bundan böyle merkezî sistemle okunacağı”** haberi duyulmuştu. Hatta cemâatin hassasiyetini yoklama babında ilk tatbikatı yapıldı da. Bunun üzerine, ilk önce İstanbul Fâtih'te olmak üzere câmi cemaati tarafından derhal itirazlar başladı...

Bunun üzerine, bu tatbikattan hemen vazgeçildi. Hatta o günün Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı tarafından derhal bir açıklama yapılarak, Diyanet'in böyle bir

planı, projesi ve düşüncesi olmadığı ilan edildi. Açıklamaya göre, bu tatbikat Diyanet'e ait değildi, Diyanet'e mal edilemezdi. Ama bakın sonra ne oldu?

Bu açıklama üzerine, câmi cemaatinin itirazları kesildi ve ezanlar eskisi gibi okunmaya başlandı. O gündür bu gündür de İstanbul'da ezanlar bilindiği şekilde okunmaya devam ediyor. O senelerde Türkiye genelinde de durum aynıydı. Yani her câminin ezanını o câminin müezzini okuyordu.

Devam edelim.

Yukarıda da söylediğimiz gibi, başkan yardımcısı seviyesinde yapılan bir açıklamayla, önce cemâatin itirazı kesildi. İstanbullular artık işlerine güçlerine bakmaya başladılar. Tabii ki Türkiye'nin diğer kısımlarında neler olduğunu takip edecek değillerdi, etmediler de...

Etmediler ama diğer yerlerde durum nasıldı ve nasıl oldu?

Şöyle oldu: İlk itirazlar kesildikten sonra, ezanın merkezî sistemle okun-

ması, fincancı katırlarını ürkütmeden, sessiz sedsiz tatbik edilmeye başlandı.

Ama nerede?

Tabii ki İstanbul'da değil. Anadolu'da...

Acaba, İstanbul halkı diğer yerlerdekilere göre daha hassas gözüktüğü için mi İstanbul'da bu tatbikata geçilmedi? Onu bilmiyoruz. Ama bildiğimiz şu:

O gündür bu gündür, senelerdir ezanlar Anadolu'da merkezî sistemle okunup duruyor.

Bu noktada, **"Ezanların merkezî sistemle okunmasının doğru olup olmadığı"** meselesini ve bu tatbikata niçin böyle bir usulle girildiğini sormuyorum. Ama hakkım varsa şunu soruyorum:

Diyanet İşleri Başkan Yardımcısına o açıklama niçin yaptırılmıştı?

O açıklama nerede kaldı?

Hani Diyanet'in böyle bir projesi yoktu?..

Bu soruyu soran tek kişi elbette ben değilim. Onun için bunun cevabının verilmesi icap eder.

Merkezî sistemle ezan okutma işi şöyle yapılıyor:

Vilâyet ve kazâlarda câmil hoparlör sistemiyle birbirine bağlanmış, tek bir yerde okunan ezan bütün minârelerden verilerek tek müezzinin okuduğu ezanla, ezan meselesi halledilmiş oluyor...

Oluyor diyoruz, ama acaba oluyor mu? İşte esas mesele bu...

İslâm'ın şîârı/alâmeti olan ezan, vâcib derecesinde kuvvetli bir sünnettir. Ezan hakkında, fıkıh kitaplarımızda ayrı bahis var. Ezan okunmasıyla ilgili bazı şartlar var. Şartlardan biri de ezanı cansız/teknolojik âletlerin değil, insanların okumasıdır. Usulüne göre okunmayan ezanın yeniden okunması icap ediyor.

Tam bu noktada ortaya şöyle bir soru çıkıyor: Hoparlörle başka mekânlara duyurulan ezan, merkezdeki müezzinin okuduğu ezan mıdır, yoksa âletin çıkardığı bir ses midir?

Buna cevap verecek olanlar elbette ki meselenin teknik mütehassıslarıdır. Onların verdikleri bilgi de şöyle:

Hoparlörle duyurulan ses, müezzinin sesi değil, mikrofon vasıtasıyla meydana gelen elektromanyetik dalganın, iletici kabloyla hoparlöre vardktan sonra, ondaki ses çıkaran parçayı titreterek meydana gelen yeni başka bir sestir. Asıl sese çok benzemesine rağmen, müezzinin sesi değil, âletin çıkardığı bir sestir.

Çünkü bu ses, elektromanyetik dalganın, alıcıda, aynı frekansla oluşturduğu bir rezonanstır. Rezo-

nans, bir dalganın alıcıyı titreterek harekete geçirmesidir.

Radyo, televizyon gibi telsiz elektronik cihazlarda, verici mikrofondan havaya yayılan elektromanyetik dalga alınarak aynı frekansta bir ses hâsil olmaktadır. Bu ses, müezzinin sesi olmayıp hoparlörün madenî levhasından titreşim neticesinde meydana gelmektedir. Önceki sese tıpatıp benzemektedir fakat tamamen ayrı bir sestir.

Ses iletişim sisteminin çalışması özet olarak şöyle tarif edilebilir:

Bu iş için üç âlet kullanılır: Mikrofon, Amplifikatör (Yükseltici), Hoparlör.

Duyulması zor olan veya büyük topluluklara ulaştırılması gereken yerlerde kullanılan sistemin çalışması için önce mikrofonu ihtiyaç vardır. Bahsettiğimiz bu âlet, içerisinde kondansatör plaka diye tabir ettiğimiz iki plakanın, gelen sesin şiddetine göre titreşimi neticesi meydana gelen sesin elektrik enerjisine dönüşmesiyle görevini tamamlar. Daha sonra elektrik enerjisine dönüşen ses, amplifikatör (yükseltici) dediğimiz âlet tarafından yükseltilerek, dinleyiciye ulaştırılmak üzere hoparlöre gönderilir.

Mikrofonun aksi istikametinde bir çalışmaya sahip olan hoparlör ise, elektrik enerjisinin içerisinde mabrem diye tabir ettiğimiz iki kâğıt levhanın titreşimi ile sese dönüşür.

Bunların hepsi aynı anda ve çok kısa zamanda

elektrik hızıyla meydana gelir.

Buradaki mabremlerin titreşimi, gelen ses şiddetine göre değişir. Hatta kapasitesinin üzerinde gelen enerji, âletin bozulmasına sebebiyet verebilir.

İlk yani orijinal sesin, doğrudan veya değişik ve dolaylı şekilde duyulup duyulmadığı sorusunun cevabı ise şu sıralamadır:

Önce konuşulan ses, sonra enerjiye dönüşen ses, sonra duyulan ses...

Görüldüğü gibi, ilk ses, hoparlörden duyulduğunda aynen aslı gibiyse de, aynı ses değildir. Önce değişip enerjiye dönüşmektedir.

Fıkıh kitaplarımızda, aks-i sadâdan bahsedilir. Aks-i sadâya Türkçede **sesin yankı yapması**, veya **ses yankılanması** diyoruz. Yankı, sesin uzaktaki bir yere çarparak geri dönmesidir. Ses, çarptığı yeri titreterek, benzer bir ses olarak geri döner ve tekrar duyulur.

İşte bu ses, asıl ses değildir. Sadece, ses dalgası çarpıp geri dönmüştür.

Fıkıh kitaplarımıza göre, aks-i sadânın/ses yankılanmasının bir hükmü yoktur. Dolayısıyla o yolla işitilen bir secde âyeti için secde yapmak icap etmez.

Âletlerle meydana getirilen yukarıda bahsettiğimiz şekildeki ses, yani hoparlörden duyulan ezan, aks-i sadâ gibi kabul edildiği takdirde bu sese itibar olunmaması icap ediyor. Yani bu şekilde okunan ezanlar okunmamış oluyor. Âletlerle merkezî sistem olarak verilen ezan sesi, yukarıda izaha çalıştığımızın aksine, sesin âlet vasıtasıyla orijinal haliyle

nakli ise mesele yok. Fakat, uzmanların söylediğine bakacak olursak, bunun bir ses nakli olarak kabul edilmesi oldukça zor gözükmektedir...

İşi başka bir cihetten ele alalım:

Teknolojik âletler sesi değiştirmiyor da aynısını aktarırsa, o zaman bu âletlerin muhafaza ettiği sesler de orijinal sesin aynısı olur. Öyleyse gelin meseleye biraz karikatürize ederek bakalım:

Merkezî ezan için gerekçe şu: **"Bütün müezzinlerin sesleri güzel olmadığı için, sesi güzel olan müezzinlere ezanı merkezî sistemle okutturuyoruz."** Öyleyse, en güzel sesli müezzinin sesi âlete bir defa kaydedilip, her zaman banttan millete o duyurulsun. Nasıl olsa orijinal ses ya...

Efendim bunun bir de merkezî va'z boyutu var. Bir câmiden yapılan va'z, -ezan gibi minarelere değil- bütün câmilere verilerek bütün câmilerde dinletiriliyor. Vâizlerden tasarruf...

Câmiye giriyorsunuz. Bir va'z sesi var. Oraya bakıyorsunuz, buraya bakıyorsunuz, konuşan şahıs yok. Duvarlara bakarak dinliyorsunuz. Aynen bir teyp dinler gibi...

O zaman va'z da önceden hazırlanabilir. Hoca efendi önce teybe konuşur, teyp de merkezden bütün câmilere konuşur. Ezanda müezzinden, va'zda da vâizden tasarruf. Ne alâ ne güzel.

Namazları zaten hoparlörlerle kılıyoruz. Yavaştan yavaştan gelin onu da merkezîleştiririm...

Öyle ya! Ezan merkezî, va'z merkezî olduktan sonra namaz niçin merkezî olmasın ki!..

Nasıl mı olacak? Malum ilâhiyatçılarımız ona da bir çözüm getirirler. Meselâ şöyle olabilir:

Haritada gördüğünüz gibi, Türkiye'nin güneydeki en uç yeri Hatay. Zaten Kâbe de güneyde. Ezanı âletle duyurduğumuz gibi yapılabilir. Hatay'da bir imam vazifelendirilir. Bütün Türkiye kibleye dönerek teknolojiyle o imama uyup namazını kılar... Ezan oluyor da namaz niçin olmasın?

Bu söylediğim çok uçuk gelmesin size. Şu anda zaten bunu kendi başına yapan ilâhiyatçılar var. Bazı televizyonlar Kâbe'de kılınan namazları naklen veriyor ya. Hocamız, İstanbul'dan televizyon vasıtasıyla Mekke'deki imama uyuyor... Olmaz olmaz demeyin; olmaz olmaz...

Bir Sahabi...

Ömer B. Hattab (Radıyallahü Anh)

Ahmet MEDENİ
bilgi@arifandergisi.com

Hz. Ömer (Radıyallahü Anh)'ın fazileti ve üstünlüğü hakkında çok sayıda sahih hadis bulunmaktadır. Hz. Ömer (Radıyallahü Anh) din konusunda son derece tavizsizdi. Karakter yapısı itibarı ile de gayet celadetliydi. Öyle ki, şeytanlar bile yolda onunla karşılaşmaktan çekinirlerdi. Hatta Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bununla alakalı olarak Hz. Ömer (Radıyallahü Anh)a şöyle buyurmuştu: "Nefsim yed-i Kudretinde olan Allah'a yemin olsun ki, şeytan sana bir yolda rastlamış olsa, mutlaka yolunu değiştirirdi."

Başka bir rivâyette de şöyle buyurmuştu: **"Gökte bir melek bulunmasın ki Ömer'e saygı duymasın. Yeryüzünde ise bir şeytan bulunmasın ki Ömer'den kaçmasın."**

Hz. Ömer, inandığı şeyi yerine getirme hususunda celadetli davranmakla tanınır. Doğruların uygulanması ve hakkın elde edilmesi konusunda titiz davranmaya ve en ufak ayrıntıları bile bizzat takip etmeye çok dikkat etmiştir. O, bir şeyi emrettiği veya yasakladığı zaman ilk önce kendi ailesinden başlardı. Aile fertlerini bir araya toplayarak onlara şöyle derdi: "Şunu ve şunu yasakladım. İnsanlar sizi, yırtıcı kuşun eti gözetlediği gibi gözetlerler. Allah'a yemin ederim ki, her hangi biriniz bu yasaklara uymazsa onu daha fazlasıyla cezalandırırım."

Hz. Ömer (Radıyallahü Anh); o günün süper güçleri olan Bizans ve İran'a karşı büyük ordular sevk etmiş ve onları tarihlerinde pek tatmadıkları sürekli yenilgilerle mağlup ederek perişan etmiş, güçlü ve muktedir bir İslâm Halifesiydi. İslam Devletinin böylesine büyümesine ve zenginleşmesine rağmen, Hz. Ömer yaşantısını hiç değiştirmemiş, gösteriş ve şatafattan uzak, sade bir hayat yaşamaya devam etmişti. Sert bir mizaca sahip olmasına rağmen insanlara karşı oldukça mütevâzî davranırdı. Geniş toprakları, güçlü orduları olan bir devletin başkanı olması, onu diğer insanlar gibi mütevâzı ve sade bir hayat yaşamaktan alıkoyamamıştır. Pahalı elbiseler giymekten kaçınır, diğer insanlar gibi gerektiğinde alelâde işlerle uğraşmaktan çekinmezdi. Tanımayan kimse onun Müslümanların

halifesi olduğunu asla anlayamazdı. Hatta rivayet edilir ki; halifeliğinden önce ihtiyar bir kadının koyunlarını Allah rızası için sağardı, halife olduktan sonra da bu yaptığı işi bırakmayıp devam ettirdi.

O, diğer devlet reisleri gibi maiyetiyle, tantanayla ve pek çok muhafızlarla beraber değil, sıradan insanlar gibi dolaşırdı, korumasız ve muhafızsız bir vaziyette mescidde öğle uykusu uyurdu. Medine'den Mekke'ye çok kereler yolculuk yapmış olduğu halde, hiç bir zaman yanına çadır almaz ve yolda, bir çarşafı dalların üzerine gererek gölgelik yapar ve onun altında mütevâzı bir şekilde dinlenmeyi tercih ederdi.

Bir gün, Ahnef b. Kays (Radıyallahü Anh), yanında Arapların ileri gelenlerinden bazı kimselerle birlikte Hz. Ömer (Radıyallahü Anh)'ı ziyarete gitmişti. Onu, elbisesinin eteklerini beline sıkıştırmış olduğu halde koşar bir vaziyette buldular. Ömer (Radıyallahü Anh), Ahnef b. Kays'ı görünce ona seslenerek: "Gel de kovalamaya katıl. Beytülmâl'e ait bir deve kaçtı. Bu malda kaç kişinin hakkı olduğunu biliyorsun" dedi.

Bunun üzerine ona; "neden kendini bu kadar hırpaladığını, deveyi yakalamak için bir köleyi görevlendirmediyi" sorduklarında o; "Benden daha iyi köle kimmış?" diyerek karşılık verdi.

Hz. Ömer (Radıyallahü Anh)'ın hayatında, onun günlük yaşayışındaki sadeliği gösteren pek çok misaller vardır. Onun bu ibret dolu hayatı; ümmetin sorumluluğunu üstlenen kimselerin yüklenmiş oldukları görevleri ne şekilde yerine getirmeleri ve makamlarının cazibesine kapılmadan, ewelki yaşayış tarzından kopmadan nasıl hareket etmeleri gerektiği konusunda örnek olmalıdır. Bir devlet reisi ancak bu şekilde halkıyla iç içe olup, onların günlük yaşamlarına vakıf olarak âdil bir yönetim kurabilir.

Hayber'in fethini müteakip burada ele geçirilen ganimet arazileri, gaziler arasında taksim edilmişti. Hz. Ömer (Radıyallahü Anh) kendi payına düşen araziyi vakfetmiş ve bir vakıf şartnamesi düzenlemişti: "Bu arazi satılamaz, hibe edilemez ve miras yolu ile sahip olunamaz. Buradan elde edilecek gelir ise; fakirlere, kölelere, yolcu ve misafirlere harcanacaktır. Vakfı yöneten kişinin ölçülü olarak yemesinde ve yedirmesinde bir sakınca yoktur."

Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*) geçimini ticaretle temin ederdi. Halife olduktan sonra, devlet işleriyle uğraşmaktan kendi geçimini kazanmaya vakti kalmadı. Bunun için Ashâb-ı Kiram'a müracaat etti. Yapılan istişâre sonunda Hız. Ali (*Radyallâhü Anh*)'ın içtihadına uyularak ona ve ailesine normal ölçülerde, geçime yetecek miktarda Beyt-ül mâl'den maaş bağlandı. Onun günlük gideri çok mütevâzı bir meblağdı. Ömer (*Radyallâhü Anh*), yemek olarak genellikle; arpa ekmeği, bazen de kepekli buğday ekmeği, süt, sebze, sirke ve bazen de et yerdı.

Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*) ibâdet ederken bütün benliğiyle Rabbine yönelirdi. Halife olduktan sonra gündüz işlerinin yoğun olmasından dolayı nafıle namazlarını gece kılar, ev halkını sabah namazına; "ve namazı ailene emret" (Tâhâ, 20/132) meâlindeki âyeti okuyarak uyandırırđı. Rabbine karşı duyduğu sorumluluğın altında öylesine ezilirdi ki, kıyamet günü hesaptan, cezasız kurtulmayı başarabilirse sevineceğini söylerdi.

Her sene haccetmeyi asla ihmal etmez ve hac farızasını yerine getirmek için Mekke'ye gelen hacılara bizzat riyâset ederdi.

Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*) güçlü bir hitabet kudretine sahipti ve konuşurken belıg bir üslûpla konuşurdu. Onun üstün kabiliyeti yazı için de geçerliydi. Öyle ki; valilerine yazmış olduğu talimatları ve mektupları, Arap dili için birer numûne olarak kabul edilmişti.

Sesi gayet gür ve etkileyici idi. Abdullah İbn-i Abbas (*Radyallâhü Anhüma*) onun konuşmalarını hiç kaçırmazdı. Hele hele Suriye gezisinde, çeşitli dinden ve ırktan insanlara yaptığı ve Suriye başpiskoposunun da dinleyiciler arasında bulunduğu bir hitabesi çok meşhurdur. Bu konuşmanın bazı bölümleri uzun yıllar halk ve fakihler tarafından anlatılmış, bu konuşmadan birçok fikhî esaslar çıkartılmıştı. Edebiyatçılar, bu güzel ve belıg sözlerin sanat yönündeki kıymetini açıklamış, pedagoğlar ve mutasavvıflar bu konuşmada kendilerini ilgilendirecek yönler bulmuşlardı.

Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*), şiire de meraklıydı, güzel bir şiir duyunca onu ezberleyinceye kadar tekrar ederdi. Üç şairi çok beğenirdi; "Züheyr, İmr-ül Kays ve Nabığa" Bunlar içinde de en çok Züheyr'i beğenir ve sebebini şöyle açıklardı; "Züheyr bayağı sözler kullanmaz, muğlak söz söylemez, bilmediğini anlatmaya kalkmaz, övdüğü zaman hakiki sıfatlarla över" demişti. İmr-ül Kays'ı da şairlerin üstadı kabul eder ve "İmr-ül Kays, şairler için şiirin kaynağını açmış, kör manalara göz vermiştir" demişti.

Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*)'ın şehid edilişi:

Resûlüllâh (*Sallallâhü Aleyhi ve Sellem*), Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*)'ı göstererek şöyle dediği rivâyet edilir: "Bu aranızda yaşadığı sürece, sizinle fitne arasında kuvvetlice kapanmış bir kapı bulunacaktır."

Ve gün gelecek, Hız. Ömer'de her fani gibi, dar-ı bekaya irtihal edecekti. Böylece fitneyi engelleyen muhkem kapı kırılınca fitneler yavaş yavaş baş gösterecekti.

Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*)ın hilafetinde İran fethedilmişti ve İran orduları dağılıyordu. Ordu komutanı Hürmüzan esir edilmiş ve Halife Ömer'in yanına, Medine'ye getirilmişti. Güya o Müslüman oluyordu, fakat onun bu Müslüman oluşu samimi bir inanca dayanmıyordu. Çünkü ordusunun yenilgisini bir türlü unutamıyor ve Müminlerin Halife'sini öldürmek için fırsat kolluyordu. Hürmüzan bir gece, Muğire'nin İranlı kölesi Ebu Lü'lü ile gizlice görüşüp konuşarak Hız. Ömer'i öldürmeyi planladılar. Ve Hürmüzan, Ebu Lü'lü'e O'nu öldürmesi için iki uçlu zehirli bir hançer verdi.

Bir gün, Medine Çarşısında gezerken, Muğire b. Şû'be'nin (*Radyallâhü Anh*) Hıristiyan kölesi Ebû Lü'lü, Halife'yle karşılaştı.

Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*) bir gün Medine çarşısında dolaşırken, Muğire b. Şu'be'nin kölesi Ebu Lü'lü onun huzuruna çıkıp; kendisinin el işçiliğiyle üretim yaptığını, bundan dolayı efendisine günde iki dirhem haraç ödediğini, fakat bu miktarın yüksek olduğunu şikâyet etti. Hız. Ömer (*Radyallâhü Anh*) sordu:

- Sanatın nedir?

- Tüccarım, nakkaşım, demirciyim.

- Bu sanatlara göre haracını çok görmüyorum. Hem duyduğuma göre, sen 'Yel değirmeni yapabilirim' demişsin.

İranlı köle "Evet" diye onu doğruladı. Fakat haracı hafifletilmediği için kızmıştı. Bu kızgınlıkla Halife'ye (belkide Hürmüzanla yaptığı planı ağzından kaçırarak) dedi ki:

- Senin için öyle bir değirmen yapacağım ki bu, doğuda ve batıda herkes tarafından konuşulacak!

Hız. Ömer İranlı kölenin bu son cümlesinin tehdit olduğunu anladı ve orada bulunanlara:

- Bu kâfir beni katl etmek istediğini söylüyor, dedi.

- Eğer böyle demek istiyor ise, emredin onu ortadan kaldıralım, dediler. Buyurdu ki:

- Katilden evvel kısâs olmaz.

DEVAM EDECEK...

Anne'den Çocuklara Yansıyan Şiddet

Çocuklar en çok annelerinden etkilenirler. Anne ise, babadan! Baba bilmeli ki, hanımına nasıl davranıyor ve onda hangi ruh halinin oluşmasına sebep oluyorsa, çocukları da o yönde etkilenecektir. Erkeğin, kadına yüklediği duygular aynen çocuklara yansır. Mutlu bir anne, mutlu ve başarılı çocuklar; mutsuz bir anne de, mutsuz ve ruh sağlığı bozulmuş çocuklar demektir.

Psikolog Dr. Hamdi KALYONCU
www.hamdikalyoncu.com

Aile içi şiddette, kocalarını döven kadınlar da söz konusu olabilir. Ancak kadından erkeğe yansıyan şiddet pek ender görülmesine karşılık, anneden çocuklara şiddet uygulanması hiç de ihmal edilecek kadar az değildir.

1) Şiddeti, Terbiye Yöntemi Olarak Kullanan Anneler

Çocuklarının annelerinden fiziksel şiddet görmesi oldukça sık rastlanan bir durumdur. Ve kız çocuklarında erkek çocuklardan daha fazladır.

Kızların anneleri ile yakınlığı yanında, onları hem ahlâkî yönden terbiye etme düşüncesi, hem de ev işlerini öğretip yardımcı olmalarını sağlamak üzere baskı ve şiddet uygulayabilirler.

2) İstenmeyen Çocuk

Herhangi bir şekilde meydana gelen istenmeyen gebelik, erkeğe karşı duyulan nefret hissi, kadının çocuğa karşı tepkili olmasına sebeptir. Böyle durumlarda kadın, karnında taşıdığı çocuğu da istemez olabilir.

"İstenmeden doğan çocuğa yönelik şiddet de, özellikle anne tarafından sürdürülmekte ve ona anne sevgisi verilmemektedir." (Prof. Dr. Mahmut Tezcan, Sosyolojiye giriş, 4. Baskı, Ankara, 1995, s.136)

3) Eşine Olan Hıncını Çocuklardan Çıkarmak

Eşinden aşağılama gören anneler, çocuklarına soğuk davranır; onlara anne şefkati ve sevgisini yeterince veremezler.

Kocasının davranışları sebebiyle hayatından bıkan anne, çocuklarına karşı da soğuktur.

"Soğuk anne, çocuğun hiçbir yaramazlığını bağışlamaz. Her şeyi görür, abartır ve başına kakar. Onu başkası

ile karşılaştırır ve aşağı bulur. Olumlu davranışlarını ise ödüllendirmek şöyle dursun, görmezden gelir. Çocuğa doğuştan kötüyümüş duygusu aşılar. Aslında bu anne ya da baba, kendi içindeki olumsuz duyguları çocuğa yansıtmakta ve ondan kaynaklanıyormuş gibi göstermektedir." (Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu, Çocuk Ruh Sağlığı, Özgür yay. 2002, İst. S.189)

Eşinden gelen acımasızlığı çocuklarına yönelten kadın, onlara kötü davranarak bir anlamda kocasından intikam almaktadır. Bu ise çocukları perişan eder.

4) Şiddeti Gelecek Nesillere Aktarmak

Kavga eden eşlerin, aşağılanan ve dayak yiyen annenin yanında yetişen çocukların hayatı kararır.

Kocasından ihmal edilmiş, aşağılanmış ve şiddete maruz kalmış annenin, hırpalayarak yetiştirdiği çocukların kendileri de şiddete meyilli hale gelir. Bu, onların ileriki hayatlarında, eş ve çocuklarına karşı hırçın davranışlarının zeminini oluşturan önemli bir sebeptir.

Hır gür ortamında yetişen bireylerde gelişen psikolojik bozukluklar, "şiddetin" bir kısır döngü şeklinde gelecek kuşaklara aktarılmasına sebep olur.

Anneler Eşlerinden, Çocuklar Anneden Etkilenir

Çocukların başarı, ruh sağlığı ve kişiliklerinin sağlamlığı büyük ölçüde anneye bağlıdır. Onlar, en çok annelerinden etkilenirler. Anne ise, babadan!

Baba bilmeli ki, hanımına nasıl davranıyor ve onda hangi ruh halinin oluşmasına sebep oluyorsa, çocukları da o yönde etkilenecektir. Erkeğin, kadına yüklediği duygular aynen çocuklara yansır. Mutlu bir anne, mutlu ve başarılı çocuklar; mutsuz bir anne de, mutsuz ve ruh sağlığı bozulmuş çocuklar demektir.

Çocuklar için; tedirgin, huzursuz, sıkıntılı, yüzü asık, gözü yaşlı, hayata küskün, yaptığından zevk almayan, doğduğuna pişman, öfkeli, sürekli kocasından ve evliliğinden şikâyetçi, hulâsa, mutsuz olan bir annenin yanında yetişmekten daha büyük bir felaket olamaz.

Hanımını mutsuz eden bir erkeğin; "Ben çocuklarım için çalışıyorum" demesinin hemen hemen hiç bir anlamı yoktur.

"Annemi hiç anlamadım, sürekli şikâyet ederdi. Babamla hep kavgalıydılar. Kendimi bildim bileli bu böyle! Babam bağırır, çağırır, kapıyı çarpar çeker giderdi. Küçük kardeşim bir yanda, ben bir yanda korkudan tir tir titredik. Akşam babamdan hakaret işiten, dayak yiyen annem de ertesi gün bize bağırır, çoğu zaman dayak atar, döverken de babama lanet okurdu.

Büyüyüp genç kız olmamız da, hatta üniversiteyi kazanmamız da pek bir şey değiştirmede. Bence asıl hasta olan annem. Ama babam mı onu hasta etti, yoksa annem babamla evlenmeden önce de hasta mıydı bilemem! Bildiğim bir şey varsa, o da bizi mahvettikleridir. Ben hep itiraz ederdim. Kardeşim de kafasına yorganı çeker hıçkırığa hıçkırığa ağlardı. Annem az mı saçlarımı yoldu, kafamı duvarlara vurdu!

Erkek kardeşim de tedavi görüyor. Onun durumu benden çok ağır. Birkaç sefer psikiyatride yattı. Hiç yüzünün güldüğünü görmedim. Hiç arkadaşı yoktur. Çok içine kapanık. Bazen günlerce evden çıkmaz. Ben de bildiğiniz gibi işte! Biri gerçekten neden yaşamam gerektiğine beni inandırmazsa sonum iyi olmayacak diye korkuyorum.!"

Çocukta Duygusal Zekâyı Arttırmak için Öneriler.

Çocuğunuzun saygılı olması için öncelikle siz ebeveyn olarak birbirinize, diğer insanlara, hatta kendinize saygılı olmak zorundasınız. Özellikle anne - baba arasında saygıyı ortadan kaldıran kavga ve tartışmalar, çocukta saygılı olma duygusunu köreltir.

Şerife TORTOP
guliruh sarim@hotmail.com

Yüksek EQ'lu bir çocuk yetiştirmek istiyorsanız fazla katı olmanın, fazla yumuşak olmaktan daha iyi olduğunu unutmayın.

Ama yine de siz dengeli, kuralları sevgiyle uygulayan; disiplin tekniklerine başvurarak öz denetimli disiplini yerleştiren ebeveynliği tercih edin.

* Yüksek EQ'lu çocuk yetiştirmenin en büyük engeli tv'dir. Ancak duygusal zekâsı yüksek çocuklar yetiştirmeye ciddi olarak niyetliyseniz, çocuğunuzun televizyon izleme süresine katı sınırlar koymak zorundasınız.

* Çocuğu yanlışlardan caydırmada utanma ve suçluluk duygusunu kullanın.

"Utanma ve suçluluk" yerinde kullanılır; çocuğu rencide ederek öz benliğini sarsacak seviyeye getirilmezse, ahlaki değerleri öğretmede en güzel yöntemlerdir. Utanma ve suçluluk çocuk üzer-

inde oto kontrol görevi yapmaktadır.

Geçmiş dönemlerde Batıda, utanma ve suçluluk duygularının ruh sağlığını bozduğu yönündeki inanca rağmen, bugün bunun eksikleri görülmüş ve utanma, önemli bir ceza yöntemi olarak öne sürülmüştür.

Ancak bu ceza şeklinde asla öfkeyi tatmin etme veya oç alma duygusu değil, çocuğu kazanma asıl olmalıdır.

* Utanmayı geliştirmek için özürler üzerinde ısrarla durun. Bunun içten olmasına gayret edin.

Sekiz yaşındaki Tuğba, anne - babasının isteklerine hep kabalıkla cevap veriyordu. Danışmanlık merkezine müracaat eden babaya, çocuk bir daha kaba davrandığında ona "Anneme ve babama karşı saygılı olacağım." cümlesini yazdırmasını tavsiye ettiler. İkinci kez tekrarlandığında cümleyi

iki kere yazmalıydı. Sonra üç kez vb. Çocuk bunu yazarken, baba masanın arkasında kararlı bir şekilde duracak; her cümleyi tam ve okunaklı bir şekilde yazıncaya kadar bekleyecektir.

Tuğba tam on ayrı olaydan sonra bu cezaya karşı duygu belirtisi gösterdi. Sonuncusunda on cümlelerin yarısını yazdıktan sonra dayanamamış, ağlayarak babasının kollarına atılmıştı. Ama baba kendisine verilen öneri gereğince kızını teselliye kalkışmayıp, yazıyı tamamlamasını söyledi.

Bu olaydan sonra çocuğun davranışlarının köklü bir şekilde düzeldiği görüldü.

* Çocuğunuzun, duygularını düşünerek üretme ve kontrol etme yeteneğini geliştirin.

Bir talebe sınav öncesinde çok heyecanlı olduğunu fark ederse, kendini sakinleştirecek yöntemler bulabilir veya dersi anlamama sebebinin motivasyonsuzluk olduğunu görürse, dikkatini toplayacak, onu motive edebilecek şartlar oluşturmaya çalışır.

İnsanın kendini, duygularını tanıması çok önemlidir. Kendini, duygularını kontrol edebilmek, öncelikle kendini tanımayı gerektirir.

Yazık ki insanların çoğu hep kendilerini kandırarak yaşar ve kendilerini hiç tanımadan ölür giderler.

* Çocuğunuza duygularını tanıma, kendini keşfetme kabiliyetini kazandırabilmeniz, ona yapabileceğiniz en büyük iyiliklerdendir.

* Kendini kandıran insanın savunma mekanizmaları çok güçlüdür. Çocuğunuzun hatalarında, başarısızlıklarında savunma mekanizmalarına sığınmasına izin vermeyin. Dürüst olmaya yönlendirin.

* Çocuğunuzun, hayatın katı gerçeklerinden korumaya çalışmayın ki, gerçekçi düşünce tarzı gelişsin. Yani dünyayı olduğu gibi görüp, uygun karar ve davranışlarla tepki vermeyi öğrensin.

Çocukları hayatın sorunlarından uzak tutmak yerine, onlarla mücadele etmeyi göstermek ve öğretmek en güzelidir.

* Çocuğunuzun gerçekçi bir düşünme modeli geliştirmesine yardımcı olmak için, öncelikle sizin doğru ve dürüst olmanızın ve onunla konuşmaya zaman ayırmanızın şart olduğunu unutmayın.

* Çocuğa, düşüncede gerçekçi bakış açısı kazandır-

mada öykülerin rolü büyüktür. Çünkü öyküler insanların sorunlarını gerçekçi bir şekilde nasıl çözdüklerini gösterir; iyi davranış sahiplerini över, kötülük yapanları yerler.

Çocuğunuza olumlu örnek oluşturan öyküler okuyun veya anlatın. Özellikle âyet-i kerimede üsve-i hasene (güzel örnek) olarak geçen Peygamber Efendimiz (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem)'in eşsiz hayatından kısa kesitlerle, uyku öncesi "arkası yarın"lı okumalar yapın.

* Çocuğunuzun kendi durumunu andıran, onun gibi birini ele alan öyküler yazın ve anlatın. Böylece çocuk o öyküdeki kahramanlarla özdeşleşsin ve sorun çözmeyi öğrensin. (Bu teknik, çocukların öykü dinlemeyi sevdiği dönem olan üç ile on yaş arasında daha çok kullanılır.)

* Çocuğunuza iyimser bakış açısı kazandırmaya çalışın. Depresyon ve başarısızlığın yegâne ilacının iyimserlik olduğunu unutmayın.

İyimserlik, çekici bir kişilik özelliğinden öte bir şeydir. Aslında, hayatın getirdiği bir dizi soruna karşı bir tür psikolojik bağışıklık bile olabilir. Psikolog Martin Seligman, yarım milyon çocuk ve yetişkini içeren 1.000'i aşkın incelemesinde; iyimser kişilerin daha az bunalımlı, okulda ve işinde daha başarılı ve şaşırtıcı bir şekilde kötümser kişilerden fiziksel olarak daha sağlıklı göründüklerini yazıyor. Belki de en önemlisi, bir çocuk iyimser yaratılışlı doğmuş olmasa bile, iyimserliğin öğrenebilecek bir EQ becerisi olmasıdır.

Olumsuz düşünme tarzı olan kötümserlik, günümüz çocukları için en büyük sağlık tehditlerinden biridir ve depresyon belirtisidir. Kötümser kişilerin, olayları felakete dönüştüren ve herkesi suçlayıcı bir bakış açısı vardır.

Çocuğunuzun kötümser bakış açılı davranışlarına tepki vermeniz sadece kötümserliğin pekişmesine yardım eder. Onun için mantıksal bakış açılı davranışlara daha çok tepki (veya ilgi) göstermek gerekir.

Meselâ ufak bir isteği yerine gelmedi diye surat asan, mutsuz pozisyonlara bürünen çocuğun bu hâli görmezden gelmeye çalışılmalıdır. Çünkü çocuğa yapılan tepkiler bile bazen ilgi konumuna geçer.

* Çocuğun iyimser bir düşünce yapısına sahip olması için öncelikle anne - babanın iyimser olması gerekir.

Hayata hep siyah gözlüklerle, karamsar kaygılı mı bakıyoruz? Yoksa tamamen tersi, pembe gözlüklerle bakıp hayal dünyasında mı yaşıyoruz?

Asıl olan bu ikisinin ortasını bulup dünyaya gerçekçi

gözle ve iyimser bir bakış açısıyla bakabilmektir.

* Çocuğunuza yaptığınız eleştiri ve azarların olumlu, iyimser olmasına mutlaka dikkat edin. Eleştirme tarzınız çocuğun iyimser ya da kötümser olmasını çok etkiler.

Sekiz yaşındaki Ayşe, salonda oyun oynamış, eşyaları çok dağıtmıştır. Gelecek misafirler için mutfakta pasta - börek yapmakta olan annesinden, bahçede arkadaşlarıyla oyun oynamak için izin ister. Anne, dağıttığı eşyaları toplama şartıyla gidebileceğini söyler.

Ama Ayşe salonu toplamadan bahçeye kaçır. Durumu gören anne çok sinirlenir. Misafir de gelmek üzere olduğu için acele salonu toplar.

Nihayet misafirler gider. Eve dönen Ayşe, annesinin azar ve eleştirilerine maruz kalır.

Bu eleştirileri iki ayrı üslûpta inceleyelim.
İyimser, Olumlu Eleştiri:

- Ayşe, beni gerçekten üzen bir şey yaptın, çok öfkeliyim... (Burada annenin eleştirisi net ve duyguları ifade var.)

- Salonu toplamanı söylediğim halde geçiştirdin. Mutfaktaki o kadar işimin arasında bir de salonla uğraşmak bana hayli yorucu oldu. Hem dağıttığın eşyaları toparlamak senin sorumluluğun, benim değil.

- Şimdi on beş dakika odanda kalıp söylediklerimi düşünsen iyi olur. Sonra, bir daha böyle bir sorunun olmaması için çözüm yolları bulup yazmanı istiyorum.

Kötümser Eleştiri:

- Neden her zaman bu kadar düşüncesizsin? Bu hareketin beni çok kızdırdı.

- Neden sözümü hiç dinlemiyorsun. Senin derdin nedir?

- Bugün salon tam bir felaketti. Misafirler o dağınlığı görseler ne düşünürlerdi?

- Şimdi odana gidip yaptıklarını değerlendirmeni istiyorum.

(Burada "her zaman", "hiç" gibi ifadeler genel-

leme yapmakta, bir yerde Ayşe'yi etiketlemektedir. Ayrıca çocuğun odasında sadece yaptıklarını düşünmesi açık bir ceza değil. Hâlbuki birinci örnekte çocuk, odasına gönderilirken çözüm bulması isteniyor.)

*Asla asık suratlı olmayın; gülümseyin. Çatık kaşla sorununu getiren çocuğunuza:

- Sen önce bir gülümse... Göreceksin her şey daha iyi olacak, deyin.

Stresle baş etmede en etkin kimyasal olan serotonin, gülümsemeyle beraber beyin tarafından üretilmeye başlar. Onun için stres ve depresyona karşı en kolay ve koruyucu güç gülümsemedir.

* Yaşadığımız hayatın acı ve stresleriyle baş edebilmesi için çocuğa gevşeme ve hayal kurma tekniklerini öğretin.

"Bu teknikler hem çocukların ilgisini fiziksel açıdan uzaklaştırır; hem de vücutlarını doğal bir ağrı-kesici üretmesi için uyarırlar."

* Çocuğunuzun saygılı olması için öncelikle siz ebeveyn olarak birbirinize, diğer insanlara, hatta kendinize saygılı olmak zorundasınız. Özellikle anne - baba arasında saygıyı ortadan kaldıran kavgaya ve tartışmalar, çocukta saygılı olma duygusunu köreltir.

Çocuklar yaşarken öğrenir. Öğrendiklerini de geri bildirim olarak bize iletirler.

* Önce siz çocuğunuza saygı duyun; saygı duyduğunuzu gösterin.*

Bunun için de:

• Hatalı olduğunuzda özür dileyin.

• Onu iyi dinleyin.

• Başkalarıyla kıyaslamayın.

• Kişiliğini ve duygularını değil, davranışlarını eleştirin.

• Duygu ve düşüncelerini dile getirmesine imkân tanıyın.

• Emek harcayarak yaptığı ürünlere değer verin, asın. Altına "Emeğine saygı duyuyorum" diye not düşün.

• İzin almadan özel eşyalarını karıştırmayın, mektuplarını açmayın; telefonlarını dinlemeyin.

• Düşüncelerine ve tercihlerine değer verin.

• Onunla ilgili kararlar alırken mutlaka ona danışın. Ailenizde istişare ile iş yapma alışkanlığı geliştirin.

Altın Silsile

EBU'L HASEN-İ HARKÂNÎ

Ebu'l Hasen-i Harkânî (*Kuddise Sirruhû*) şeyhinin kabrini ziyarette bulunduğu müddetçe Bayezid-i Bistâmî (*Kuddise Sirruhû*)'nun mânevî emri ile Fatiha'dan başlayarak Kur'an-ı Azimüşşan'ı tefsir ederek hatim etmiş, zâhir ve bâtin ilimlerin cümlesinin kapıları kendisine açılmıştır.

Rivâyet edilir ki:

Sultan Mahmut Gaznevî yaptığı bir gazada mağlup olmak üzere idi. Ebu'l Hasen-i Harkânî hazretlerinin kendisine hediye ettiği hırkayı eline alıp; **“Yâ Rabbi! Bu hırkanın sahibinin hürmetine, şu kâfir ordusuna karşı bizi muzaffer eyle!”** diye duâ ederek, elde edeceği ganimeti de onun dervişlerine vereceğini adadı. Yaptığı bu nezirle birlikte savaşın gidişatı değişti ve ordusu mağlup olmaktan kurtulup, Allah'ın yardımıyla galip geldi.

Ebu'l Hasen-i Harkânî hazretlerinin himmeti âli, nefesi keskin, şifası mücerrebtî. Hayatında ve me-matında kendisinden bahsedildikçe himmeti erişir ve tesiri görünür bir Allah dostuydu.

Demiştir ki: **“Kalblerin en nurlusu, içinde mahlûk tasası olmayandır. Nimetlerin en hayırlısı, çalışarak kazanılandır. Arkadaşların en hayırlısı ise Allâh-ü Teâlâ'yı hatırlatandır.”**

Yine demiştir ki; **“Siz 'Allah' derken kendisi başka bir söz eden kimse ile, kesin olarak sohbet etmeyiniz.”**

“Şu iki kişinin çıkardığı fitneyi, şeytan bile çıkaramaz: Dünyaya düşkün âlim ve ilimsiz sofu.”

Ona sordular: **“İhlâs ve riya nedir?”** Cevap verdi: **“Hak için yaptığın her şey ihlâstır. Halk için yaptığın her şey ise riya’dır.”**

“Sûfî kimdir?” diye soranlara şöyle cevap verdi: **“Hırka ve seccade ile sûfî olunmaz, merasim ve âdetlerle tasavvufa yol bulunmaz. Sûfî, mahv ve fena ile benlikten geçendir. Zira abası ve hırkası**

olan pek çoktur. Lâzım olan kalp safiyetidir. Elbisenin ne faydası var? Çul giymekle ve arpa yemekle adam olunsaydı, eşeklerin de adam olması gerekirdi. Çünkü onlar da çul giyer, arpa yerler.”

Müridlerinden biri Ebü'l Hasan-ı Harkânî hazretlerine gelip:

- Efendi hazretleri bu zamanın Kutbu kimdir, onu nasıl görebilirim? diye sordu.

Şeyhi ona:

- Evladım, onu Lübnan Dağında bulursun! diye cevap verdi.

O kimse, izin alıp zamanın Kutbunu görmek için Lübnan Dağına doğru yola çıktı. Oraya varınca baktı ki, bir cemaat yüzleri kibleye dönük vaziyette oturmuşlar ve öylece bekliyorlar. Önlerinde de bir cenâze duruyor ama, henüz cenâze namazını kılmamışlardı. Onlara sordu:

- Niçin cenâzenin namazını kılmıyorsunuz, birini mi bekliyorsunuz? Oradakiler:

- Evet! Kutb-u'z-Zaman gelecek onu bekliyoruz. O mübarek zat her gün buraya beş kere gelir ve bize imâmlık yapar, diye cevap verdiler.

O mürid bunu duyunca çok sevindi ve onlarla beraber beklemeye başladı. Bir süre sonra herkes ayağa kalkarak yol açtılar. Belli ki zamanın Kutbu olan zat geliyordu. Merakla insanların arasından o büyük veliyi görmek için bakarken, şeyhi Ebü'l Hasan-ı Harkânî'nin geldiğini gördü. Demek zamanın Kutbu kendi şeyhiymiş de haberi yokmuş. Bu durum onu son derece hayretler içinde bıraktı ve dehşete düşürdü. Kendinden geçip bayıldı ve olduğu yere yığılıp kaldı.

Kendine geldiğinde, cenaze namazı kılınmış ve defin işlemi bitmişti. Şeyhi de gitmişti. Hemen oradakilere sordu.

- Zamanın Kutbu olan zat bir daha ne zaman gelir?

- Önümüzdeki namaz vakti, diye cevap verdiler.

Bir dahaki namaz vakti girince Ebü'l Hasan-ı Harkânî hazretleri, tekrar namaz kıldırmak için oraya gelmişti. Müridi ona doğru yaklaşıp, elini ona doğru uzatınca tekrar bayıldı. Ayıldığı vakit Harkan yakınlarında bir yerdedi. Kendine gelir gelmez derhal Harkan'a Şeyhinin huzuruna çıktı. Daha o bir şey söylemeden Ebü'l Hasan-i Harkânî hazretleri ona:

- Gördüklerini kimseye anlatma, buyurdu.

Vaktiyle Bistâm şehrine bir çekirge sürüsü hücum etti. Bütün ekinleri ve sebzeleri yediler. Halk bu durumdan son derece bizar kaldı. Çekirgelerden kurtulmak ve bu beladan afiyet bulmak için herkes yalvara yakara duâ ediyordu. Fakat bu musîbet bir türlü açılmadı. Halkın telâşını ve üzüntüsünü gören Ebü'l Hasan-ı Harkânî hazretleri sordu:

- Bu halkın derdi, sıkıntısı nedir, feryadı niçindir? Dediler ki:

- Efendim, çekirge istilâsı sebebiyle bütün ekinler perişan oldu ve halk çaresizlik içinde kaldı.

Ebü'l Hasan-i Harkânî hazretleri bunun üzerine, evinin damına çıkarak etrafa şöyle bir nazar etti. Çok geçmeden o bölgeyi istila eden çekirge sürüsü toplanıp oradan uzaklaştılar. Ve o günden itibaren o bölgede bir tek çekirge dahi kalmadı.

Ebü'l Hasan-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*) vefatı yaklaştığında, "Kabrimi derin kazın, zira yatacağım yer mürşidim Bayezid-i Bistâmî (*Kuddise Sirruhü*)'nun cism-i pâk'inden yukarda olursa edepsizlik olur" buyurmuş, kendi nâşının aşağıda olmasını vasiyet etmiştir. İşte o gece Hicri 425 yılında 10 Muharrem Aşure gününde (1033 Aralık'ta) Harkan'da vefat etmiştir.

Her kim Kabri Şerifi'nin üzerine elini sürerek, Cenab-ı Hak'tan maksadının hâsil olmasını istese, Allah (*Celle Celâlihü*)'un izni ile duâsının kabul edildiği çok kereler tecrübe edilmiştir.

Bir rivâyete göre Ebü'l Hasan-i Harkânî, Kars'ın fethine katılmış ve kale önlerinde şehit düşmüştür. Kabrinin bulunmasıyla ilgili olarak Evliya Çelebi Seyahatname'sinde bir rivâyeti şöyle nakletmektedir:

"Kars kalesi Osmanlılar tarafından Üçüncü Murad devrinde geri alınınca, kale tamirâtı Lala Mustafa Paşa'ya verilmişti. Tamirat yapılırken, asker içerisinde bulunan Hafız Osman isimli fazilet sahibi, hal ehli

bir asker, rüyasında Ebü'l Hasan-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*)'yu gördü. Ona:

- Oğlum! Paşa'na haber et de kabrimi açığa çıkar-sın, okunacak Fatiha'lardan nasıpdar olayım, dedi.

Fakat gördüğü bu rüyayı cesaret edip paşaya söyleyemedi. Ertesi gece Hafız Osman, aynı rüyayı tekrar gördü. Yine cesaret edemeyince, üçüncü gece Ebü'l Hasan-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*) tekrar rüyasında te-bessümle buyurdu ki:

- Yavrum Hafız Osman! Bu gördüklerin sâdik rüyalar-dır. Şimdi sana yerimi de tarif edeceğim. Cesaret-sizlik edip sakın paşana söylememelik etmeyesin. Şimdi beni dikkatlice dinle, tarif ediyorum. Yarın da paşaya çık ve durumu anlat, diyerek, bulunduğu yeri nişanlarıyla söyledi ve sandukasını çıkarıp nereye gömmeleri gerektiğini de inceden inceye tarif etti. Başucuna da bir cami yapmalarını vasiyet etti. Hafız Osman ertesi gün, ayan beyan gördü-ğü bu rüyasını paşaya heyecanla anlattı. Paşa bunu dinledikten sonra bu askerini kucakladı ve:

- Ey evladım! Demek bu rüyayı sen de gördün. Ben bu hususu defalarca rüyamda gördüm. Lakin senin gibi tafsilatlı görmediğim için tereddüt ve endişelerim vardı. Şimdi tereddüt kalmadı, dedi.

Hemen askerlere emir verdi. Rüyada tarif edilen yere geldiler. Kazı tamamlanıp tabut çıkınca, ule-manın müsaadesiyle açtılar ki, ne görsünler! Ebü'l Hasan-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*) hazretlerinin bedeni şerifleri hiç bozulmamış, arkasındaki yaş hırka bile henüz çürümemişti. Hatta savaş esnasında yara-lanan sağ bacağı ile sol koluna bağlanan çaputtan hala kan damlamaktaydı. Etrafa çok hoş kokular yayılmıştı. Bu durum, Üçüncü Murad'a bildirildi. Sultan derhal oraya bir türbe ile yanına cami yapıl-masını emretti."

Silsile'de emaneti Bayezid-i Bistâmî (*Kuddise Sirruhü*)'dan mânen devralmıştır. "Zat-ı Pak" diye anı-lan Ebü'l Hasan-i Harkânî (*Kuddise Sirruhü*)'nun asıl tür-besi Harkan'da bulunmaktadır.

* Mustafa Özgingşekler Hocaefendi'nin Altın Silsile isimli kitabından alınmıştır.

ŞİFA KAYNAĞI BAL

Bal, bitkilerin nektarlarından elde edildiği için, onların şifaya vesile olan pek çok özelliğini taşımaktadır. Ayet-i kerime ve pek çok hadis-i şeriflerde dikkat çekildiği gibi, bal "insanlara şifa" kaynağıdır. Gelişmiş ülkelerde, balın insan sağlığı yönünden ne kadar önemli olduğu bilindiğinden, arıcılık ve ürünleri başlı başına bir araştırma dalı olmuştur.

Yunus ERSİN
info@herbaltedavi.com

Rabbin bal arısına şöyle vahyetti (ilham etti): "Dağlar(ın mağaraların)dan, ağaçlar(ın kovuklarının)dan ve insanların yaptıkları çardaklar (kovanlar)dan kendine evler edin. Sonra meyvelerin hepsinden ye de, Rabbinin sana kolaylaştırdığı (uçuş rotası) yollarına gir. Onların karınlarından çeşitli renklerde bal çıkar. Onda insanlar için şifa vardır. Şüphesiz bunda düşünen (bir toplum) için bir ibret vardır." (Nahl Sûresi 68, 69. Âyetler)

Bal ile ilgili hadîsi şerifler:

"İki şifa kaynağını elden bırakmayın; bal ve Kur'ân." (İbni Mace)

"Faydalı tedavilerden biri de bal şerbeti içmektir." (Buharî)

"Her ay, 3 sabah aç karnına bal yiyene, büyük bir hastalık isabet etmez." (Beyhakî)

"Helal para ile alınan bal, yağmur suyu ile şerbet yapıp içilirse her derde deva olur." (Deylemî)

"Böğür sancısının ilâcı sıcak bal şerbetidir." (Hâkim)

Bal, yukarıdaki ayet ve hadislerde dikkat çekildiği gibi, "insanlara şifa" kaynağıdır. Gelişmiş ülkelerde, balın insan sağlığı yönünden ne kadar önemli olduğu bilindiğinden, arıcılık ve ürünleri başlı başına bir araştırma dalı olmuştur.

Balın İçeriği: Bal, magnezyum, potasyum, kalsiyum, sodyum klorür, kükürt, iyot ve fosfor gibi mineralleri içerir. Nektar ve polen kaynaklarının niteliklerine göre değişmekle birlikte, balda B1, B2, B3, B5, B6 ve C vitaminleri ve aminoasitler bulunmaktadır. Ayrıca bakır, demir ve çinko gibi vücut için gerekli, faydalı başkaca pek çok elementi ve bunların yanı sıra az miktarda bir takım hormonları da ihtiva eder.

Balı bildiğimiz şekerden ayıran çok önemli bir fark vardır. Şeker ancak sin-

dirim sisteminde değişime uğradıktan sonra kana karışırken, balın içindeki früktoz ve glikoz gibi şekerler, sindirime gerek olmadan çok süratli bir şekilde kana karışır. Bal ılık suyla karıştırıldığında 7 dakika içinde kana karışıp vücuda enerji veren hızlı bir enerji kaynağıdır. Demek ki bal, bünyemizin en yüksek derecede ve en hızlı biçimde faydalanacağı bir formülle Allah tarafından yaratılıp, bize sunulmuş büyük bir nimettir.

Arılar, 1 gram bal için 4.000'den fazla çiçeğin nektarını toplarlar. Bal, bitkilerin nektarlarından elde edildiği için, onların şifaya vesile olan pek çok özelliğini taşımaktadır. Balda şimdiye kadar on iki değişik enzim olduğu saptanmıştır. Enzimler, Cenâb-ı Allah'ın bünyemize yerleştirdiği vazgeçilmez unsurlardır. Enzimler, canlı yaşamındaki bütün kimyevî faaliyetleri organize eder, yönetir, düzene koyar ve hızlandırır, hastalıkların iyileşmesinde görev yapar.

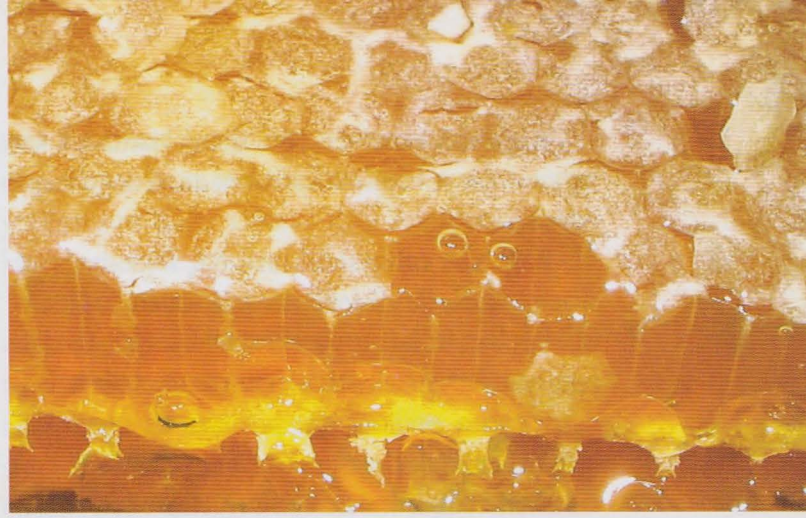
Bal, kişinin beslenme ve enerji ihtiyacına büyük ölçüde katkı sağlar. 100 gram balda yaklaşık 304 kalori (k.cal.) vardır. Ayrıca bal, antioksidan (kansere neden olan maddelere karşı vücudu savunmada kullanılan) ve antimikrobik (üzerinde mikrop üreyemeyen) özelliğiyle, vücudun direncini güçlendirir. Sağlığı korumaya yardımcı olur.

Antioksidanlar, hücrelerde meydana gelen yapım ve yıkım faaliyetleri esnasında oluşan zararlı yan ürünleri temizleyen bileşenlerdir. Uzmanlar, antioksidan bakımından zengin besinlerin kalp hastalıkları ve kanser gibi hastalıkları önleyebileceğine inanmaktadır.

Baldaki antimikrobik özellik, belirli bakterilerin, mayanın ve küfün büyümesine engel olur. Balın antimikrobik olmasını sağlayan pek çok sebep vardır. Bunların arasında en çok bilineni şudur; mikroorganizmalar büyümek için suya ihtiyaç duyarlar, baldaki yüksek şeker karışımı ise su miktarını sınırlandırıp onlara yaşam ortamı bırakmaz, ayrıca balda bulunan antioksidanlar da mikroorganizmaların çoğalmasına engel olur.

İçindeki şekerlerin bir başka cins şekere (fruktozun glikoza) dönüşebilme özelliği sayesinde bal, yüksek miktarda asit içermesine rağmen, en hassas mideler tarafından bile kolaylıkla sindirilir.

Günümüz sanayi toplumunda sağlıklı ve doğru beslenme, sağlıklı bir yaşam için şarttır. Bal ise, hem besin değeri, hem insan sağlığına katkıları ba-

kimından doğal gıdaların önde gelenidir ve emsalsizdir. Sağlıklı ve doğru beslenmenin, günlük enerji ve vitamin ihtiyacını doğal biçimde karşılamanın en iyi yollarından biri, her gün yeterli miktarda bal yemekle olur.

Gerçek bal bozulmaz, kristalleşebilir: Yaygın inancın aksine, gerçek bal 14°C'nin altında bir sıcaklıkta tutulduğu takdirde birkaç ayda kristalleşir. Bu, bozulduğu anlamına gelmez. Kristalleştiği haliyle bile yenebilir; besin değerini kaybetmez. Balı kristalleşme öncesindeki kıvamına getirmek mümkündür: 45°C'yi geçmeyen sıcaklıkta su dolu bir kabin içinde, suyla doğrudan temas ettirmeden ısıtmak, kristalleşmenin çözülmesi için yeterlidir. Sahte bal ise kristalleşmez; çünkü içinde doğal özler bulunmaz.

Bal, özelliğini kaybetmemesi için metal kaşıkla yenilmemelidir. Bal yerken özellikle tahta kaşık kullanmak gerekir. Eğer tahta kaşık yoksa plastik kaşık kullanılabilir.

Balın, tedavide etkili olduğu hastalıklardan bazıları şöyle sıralanabilir:

- **Akciğer rahatsızlıkları:** Akciğeri temizler.

- **Alaca hastalığı:** Alaca hastası olanlar en az iki-üç ay her sabah aç karnına bir su bardağı bal şerbeti içerse şifa görür.

- **Alerji:** Alerjik hastalıklarda pahalı ve zahmetli tedavilerin yerine uygulanabilecek farklı bir yöntemdir. Özellikle bahar alerjisine yakalanan kişiler hangi koku ve tozun kendilerinde alerji yaptığını bilir veya bulursa o çiçek balını ya da bal şerbetini yerlerse alerjiyi giderir. Bal, bağışıklık sistemini kuvvetlendirmede de faydalıdır.

- **Bademcik rahatsızlıkları:** Bal, bademciklerin doğal ilacıdır. Kaynatılmış ada çayına biraz sirke biraz bal karıştırılıp önce gargara yapıp sonra yudum yudum içilirse boğaz içindeki ağrılar geçer, bademcik iltihaplarında iyileşme görülür.

- **Bağırsak kurtları:** Süte bol miktarda bal karıştırılıp içilirse bağırsak kurtlarını düşürdüğü tespit edilmiştir.

- **Bağırsak rahatsızlıkları:** Bal, mide-bağırsak sistemi üzerinde düzenleyici etki yapar, bağırsaklara has hareketleri artırarak rahatlık sağlar. Baldaki potasyum, bağırsak adalelerinin faaliyetini hızlandırır. Ayrıca sindirim için polenler de önemlidir, ince bağırsaktaki dolaşımı hareketlendirir. Bağırsak cidarının bağışıklık sistemini kuvvetlendiren ve besinler yoluyla alınan zararlıların etkisinden koruyan maddeler vardır; bal yedikten 20 dakika sonra bu koruyucu maddeler bağırsağa salınmaya başlar.

- **Balgam:** Bal, normal şekilde kullanıldığında balgamı keser vücudun pis rutubetini giderir. Bir miktar tuzla karıştırılıp devamlı içilirse balgam söktürür.

- **Bebek ve çocuklar için:** Vitamin, besin ve enerji değerleriyle bal, çocuklar için önemli bir gıdadır. İçeriğindeki vitamin, mineral, enzim ve aminoasitler çocukların bedensel gelişimine önemli ölçüde katkı sağlar, enerji ihtiyaçlarını karşılar ve vücut dirençlerini artırır. Beslenme yetersizliğinden kaynaklanan ve çocuklarda ve hatta büyüklerde bile görülebilen kemikle ilgili hastalıkların tedavisi için çok faydalıdır. Altını ıslatan çocuklara 1-2 ay devamlı bal yedirildiğinde, çocukların büyük çoğunluğunun bu huylarından vazgeçtiği tespit edilmiştir, çünkü balın sinirler üzerine olumlu etkileri vardır. Anne ve inek sütünün demir eksikliğini tamamlar. Büyüme çağındaki çocukların zekâ gelişimine

küçümsenmeyecek derecede olumlu etkisi vardır. Ancak uzmanlar, bir yaşından küçük çocuklara bal yedirilmemesini önermektedirler.

- **Bunama ve düşünce bozukluğu:** Bal, früktoz ve glikoz gibi basit şekerlerin doğal bir karışımı olduğu için ihtiva ettiği serbest şekerlerden dolayı; sıcak içildiği zaman 7, soğuk içildiği zaman 20 dakikada kana karışır, beynin çalışmasını kolaylaştırır. Düşünceye mükemmellik kazandırmaya vesile olur.

- **Diş rahatsızlıkları:** Diğer tatlı ve meyvelerin zıttı bal, dişleri ve diş etlerini temizleyip parlatan bir macundur. Dişleri ve diş etlerini mikroplardan korur, ağızdaki yaraların tedavisinde yardımcı olur.

- **Göğüs hastalıkları:** Bal, öksürük, bronşit gibi hastalıklarda kaynatılmış arpa suyu ile içilirse hastalık tedavi edilir.

- **Göz rahatsızlıklarında:** Gözün görme gücünü artırır. Nar suyu ile karıştırılıp göze sürme gibi çekilirse gözün keskin görmesini sağlar. Bal zararlı bakterilerin su kaybedip kuruyarak ölmelelerini sağlar. Bu özelliği sebebiyle bal, göz ağrılarını gidermek için de kullanılır.

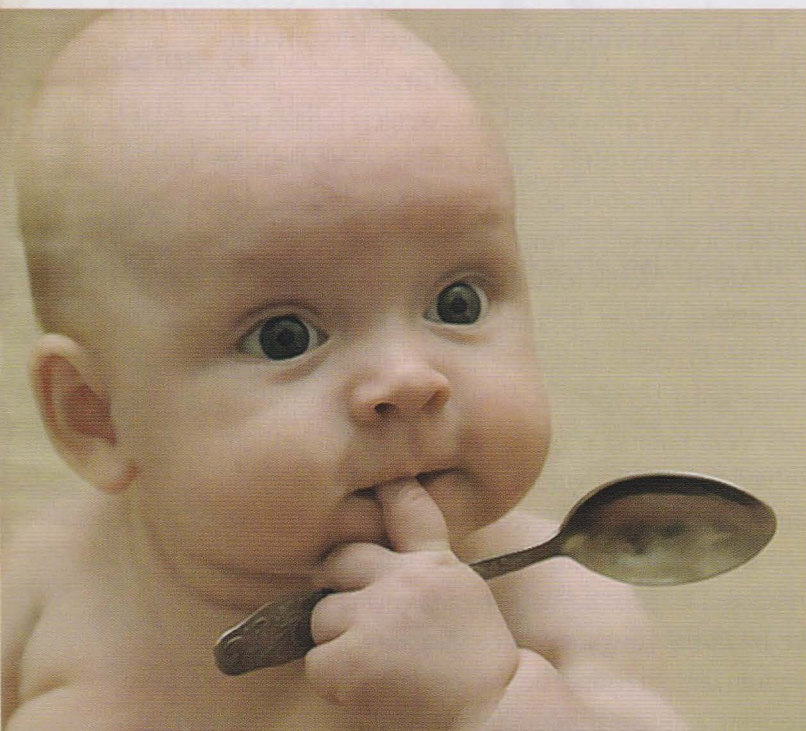
- **Grip:** Bal, limon suyu ile birlikte bir bardak sıcak su katılıp içildiğinde gribe yakalanmış kişileri rahatlatır.

- **İltihap kurutma:** Bal, mikrop ve bakterileri öldürücü ve iltihap önleyici özelliklere sahip olduğu bilinmektedir. Yaralardaki iltihabın ve bu bölgedeki ölü hücrelerin ağrısız olarak ve hızla temizlenmesinde ve yeni dokuların gelişmesinde son derece etkilidir. Antimikrobik etkisinden ötürü iltihap oluşmasını önleyen koruyucu bir engel oluşturur. Bakterilerin antibiyotik dirençli özelliklerine karşı bile etkilidir. Antiseptiklerin ve antibiyotiklerin tersine, yaradaki dokuların üzerinde olumsuz etki yapmaz. Dikkat; eğer bal 45°C'nin üzerinde sıcaklıkta ısıtılırsa mikrop öldürücü özelliği yok olur.

- **İshal:** Soğuk bal şerbeti ishale çok faydalıdır. Kısa sürede durdurur.

- **Kabızlık:** Bilhassa sıcak bal şerbeti kabızlığı kısa sürede geçirir.

- **Kalp - damar hastalıkları:** Diğer şekerlerin aksine oksijen ile etkileşime girdiğinde tam yanma meydana geldiği için kanda daha az atık madde bırakır. Kalp adalesine faaliyet ve zindelik vermesiyle kalp hastalarına faydalıdır. Kalp çarpıntısında

son derece yararlı bir besindir. Kalp ve damar sertliklerini giderir. Damar sertliğine karşı önemli bir koruyucudur. Damarları açar.

- **Kan ile ilgili rahatsızlıklar:** Bal, kan yapımı için vücudun gereksinim duyduğu enerjinin önemli bir bölümünü karşılar, kan yapımını hızlandırıp kan ihtiyacını giderir. Kanın temizlenmesine yardımcı olur, kan dolaşımını hem düzenler, hem de kolaylaştırır. Damarlardaki sinirlere olumlu etki özelliğinden dolayı damar sertliğine karşı faydalıdır. Balın içerdiği magnezyum damarlarda kanın pıhtılaşmasını önler, kansızlığı giderir. Kan yapıcı özelliğinin yanında, hastalıktan yeni kalkmışlara kuvvet verir.

- **Kanser:** Özellikle mide, safra kesesi, prostat ve akciğer kanserini önleyici etkiye sahiptir.

- **Karaciğer:** Bal, karaciğer ve göğsü temizler. Baldaki ciholin, karaciğerin görevlerini yerine getirmesine destek olur ve hücrelerinde toplanan yağın giderilmesi için harekete geçirir.

- **Kemik hastalıkları:** Vücutta kemik ve dişlerin oluşumunda önemli rol oynayan minerallerin balda mevcut oluşu sebebiyle; kansız kalmış şahıslar, büyüme ve gelişme çağındaki gençler ve her yaşta insanların beslenmelerinde bal önemli yer tutmaktadır.

- **Kolesterol:** Kolesterolü düşürür.

- **Mide rahatsızlıkları:** Bal karın ağrılarını keser, mideye ferahlık verir. Mide ve bağırsaktaki yaraları tedavi eder. Ülserli bir hasta 1 haftada 4 kg. bal yerse ve buna 1 ay devam ederse ülserden kesinlikle eser kalmadığı tespit edilmiştir. Baldaki şeker, emilimi en kolay olan şeker olması ve hazmı gerektirmediğinden kolayca kana geçer ve midedeki fazlalıkları dışarı atar. Mideye kuvvet verir. İhtiva ettiği A, B, C ve diğer vitaminler ve mineraller insana zindelik verir, iştah açar, karın ağrısını geçirir, mideye ferahlık verir. Bal şerbeti de karın ağrılarını çok kısa bir sürede dindirir. Bal muhtevastındaki serbest asitler dolayısıyla yağın hazmını kolaylaştırır, iştah açar.

- **Nezle:** Bal, limonla veya sütle içilirse nezle için çok faydalıdır.

- **Öksürük:** Bal, limon suyu ile birlikte bir bardak sıcak su katılıp içildiğinde boğaz ağrısını ve öksürüğünü giderir.

- **Prostat rahatsızlıkları:** İdrar söktürür. Mesane yollarını temizler, iltihabı giderir.

- **Sarılık:** Bal, hem sabah hem akşam devamlı

yedirilirse sarılığın çok kısa zamanda tedavi edilmesinde yardımcı olur. Balla salatalık rendelenerek yenirse susuzluğu giderir. Kanı temizler. Sarılığı kısa sürede iyileştirir.

- **Sinir sistemi üzerindeki etkisi:** Sinir bozukluğundan yakınan uykusuz kişiler bal yiyerek rahatlayabilir; çünkü bal, uyumalarına yardımcı olmaktadır. Bal, kalp çarpıntısından ve yüksek tansiyondan şikâyetçi olanlar için de son derece faydalıdır. Balın içerdiği magnezyum stresin olumsuz etkilerinden korur.

- **Şişmanlık:** İçerdiği enzimler sebebiyle şişmanlığı önler. Bilhassa ılık bal şerbetinin zayıflatıcı özelliği vardır.

- **Tansiyon:** Bal, yüksek tansiyondan şikâyetçi olanlar için son derece yararlı bir besindir.

- **Verem:** Özellikle çiçek balı, gül ile karıştırılıp sabah akşam yenirse akciğer yaraları ve vereme çok faydalıdır.

- **Yaraların tedavisi:** Balın havadan nem çekebilme özelliği, iyileşmeyi hızlandırarak yara izi kalmasını önler. Çünkü bal, yaranın üzerini kaplayan, yeni deriyi oluşturan üst katman hücrelerin büyümesini hızlandırır. Böylece büyük yaralarda bile bal kullanıldığında doku nakli yapılması ihtiyacı ortadan kalkar. Bal, iyileşme sürecine dâhil olan dokuları yeniden büyümeleri için uyarır. Yeni kılcal damarların oluşumunu hızlandırır. Yaranın etrafındaki şişkinliği azaltan bir etkisi vardır. Bal, yaranın altındaki dokulara yapışmaz; bu nedenle pansuman sırasında yeni oluşan dokuların yırtılması ve acı söz konusu olmaz. Bugün modern tıpta ameliyat yaralarında bal kullanıldığı bilinmektedir. Bal, zeytinyağı ve gres yağıyla karıştırılıp yanan yerlere sürülürse acı, sızı çekilmez, yanık kısa sürede iyileşir, yanık izi kalmaz.

- **Yorgunluk:** Bal, früktoz ve glikoz gibi basit şekerlerin doğal bir karışımıdır, bu karışım yorgunluğun giderilmesinde en etkili yöntemdir ve atletik performansı artırmaktadır. Çabuk enerjeye dönüşen hazır gıda maddesi olması özelliğiyle sporla meşgul olan kişiler enerji almak ve yorgunluklarını hafifletmek için sade veya portakal suyuna karıştırarak içilebilir.

Bu bilgilerden de anlaşılacağı gibi bal, "şifa" yönü son derece güçlü bir besindir. Kuşkusuz bu da, sonsuz kudret sahibi Allah'ın mucizelerinden biridir.

İMÂM-I ÂZAM'IN BABASI

Mustafa Ramazan BURSEVİ
bilgi@arifandergisi.com

Hanefi Mezhebinin imamı olan İmâm-ı Âzam namıyla mâruf Numan b. Sabit'in babası Sabit hazretleri, henüz gençlik yıllarında daha evlenmemiş iken, günün birinde bir dere kenarında 'abdest alıyordu. O sırada derenin sularına kapılıp gelen irice, kıpkırmızı bir elma gördü. Elmayı canı çekti ve gayri ihtiyari olarak uzanıp elmayı aldı ve ısırıldı. Isırdığı anda kafası dank etti. Çünkü helâl yiyecek konusunda son derece hassas olan, yediğine ve içtiğine azami derecede dikkat eden Sabit hazretleri; nereden geldiğini, kime ait olduğunu bilmeden, sahibinden izinsiz olarak bu elmayı ısırılmıştı. Fevri hareket ettiği için hata ettiğini anladı, elmanın sahibini bulup helâlleşmesi gerektiğini düşündü. Zira o ısırıkla beraber az da olsa elmanın suyunu yutmuştu.

Hemen elmanın sahibini bulmak için harekete geçti. **"Bu elmayı dere getirdiğine göre, belli ki derenin kenarındaki bir bahçede bulunan elma ağacından düşmüştür"** diye düşündü. Ve suyun geldiği yöne doğru yürüdü. Elma elinde olduğu halde araya araya, elmanın düştüğü meyve bahçesini buldu. Baktı ki orada nur yüzlü bir ihtiyar çalışıp durmakta, yanına gidip selâm verdi ve bahçenin sahibini sordu. Tarla sahibinin, o nur yüzlü zâtın kendisi olduğunu öğrenince, meseleyi başından itibaren anlattı ve hakkını helâl etmesini istedi.

Sabit hazretlerinin helâl yiyecek ve kul hakkı konusundaki bu hassasiyeti, bahçe sahibinin dikkatini çekti. Bu delikanlının haram-helâl noktasındaki bu titizliği çok hoşuna gitti. Onun, yanında kalmasını arzu ettiğinden, hakkını helâl edemeyeceğini, helâl etmesi için bazı şartları olduğunu ileri sürdü. Şayet o şartları yerine getirirse o zaman helâl ede-

ceğini söyledi. Sabit hazretleri ise, hakkını helâl ettirebilmek için ne yapması gerekiyorsa yapacağını bildirdi.

Bahçe sahibi bu duruma çok memnun olmuştu. Şartlarından biri şuydu; burada bir müddet yanında kalacak, bu süre zarfında da, bağ-bahçe işlerinde kendisine yardımcı olacaktı. Aksi takdirde kesinlikle hakkını helâl etmeyeceğini söyledi.

Sabit hazretleri ihtiyarın bu teklifine çok şaşırılmıştı, elmanın tamamının bedeli neydi ki, bir ısırık için uzun bir müddet çalışmasını şart koşuyordu. Ama ihtiyar Nuh diyor peygamber demiyor, "yanımda kalıp bana yardım etmezsen kesinlikle hakkımı helâl etmem." diye diretiyordu. Böyle aksi bir ihtiyarla âhirette hesaplaşmaktansa, bu dünyadayken hesabı kesmek gerekiyordu. Ayrıca bu işe kendisi gönüllü olmuş, şartları kabul edeceğine dair söz vermişti.

Ve neticede Sabit hazretleri sözünde durmuş ve ihtiyarın dediği müddet onun yanında kalıp, işlerinde ona yardımcı olmuş ve canla başla çalışmıştı. Zamanla anladı ki, aslında bu yaşlı zat hiç de öyle aksi ve inatçı biri değildi. Gayet tecrübeli, görmüş geçirmiş, son derece olgun ve yumuşak huylu sâlih bir zât idi. Kendisine son derece iyi davranmış, evindeymiş gibi rahat ettirmişti. Demek ki, yardım edecek birine çok ihtiyacı olduğundan, Sabit hazretlerinin yanında kalması için ısrarcı olmuştu.

Böylece günler geçti ve yanlışlıkla ısırıldığı bir elmanın hakkını helâl ettirebilmek için hizmet etmesi gereken süre dolu. Yaşlı adamın huzuruna gelerek, artık süresi dolduğunu helâlleşip ayrılmak istediğini bildirince yaşlı adam:

- Bir şartım daha var, onu da yerine getirdiğin takdirde hakkımı helâl edeceğim. Ondan sonra artık serbestsin, istersen ayrılıp başka yere yerleşirsin, istersen yanımda kalabilirsin, dedi. Sabit hazretleri:

- Peki bu şart nedir? diye sordu. Yaşlı adam:

- Benim bir kızım var. Şayet onunla evlenirsen o zaman hakkım sana helâl olsun. Fakat kızımın bazı kusurları var, bunu da bilmeni isterim. Kızımın eli çolaktır, gözleri kördür, ayakları topaldır, dilsizdir, kulağı da sağırdır.

Yaşlı adam kızı hakkında öyle bir tarif yapmıştı ki, bu bir insan mı yoksa kütük müydü? Ne görür, ne konuşur, ne de duyar; kolu-bacağı olmayan çolak-topal bir hilkat garibesesi...

Sabit hazretleri şimdi ne yapacaktı? Tam helâlleşmeyi beklerken teklif edilen bu şart da neyin nesiydi. Kendisi gibi her yönden dört dörtlük bir delikanlıya, böyle birini nasıl teklif edebiliyordu. Bu şartları baştan söylese belki kabul etmeyebilirdi. Ama bu kadar zaman burada çalıştıktan sonra, şimdi bu teklifi kabul etmese, tüm çalıştığı boşa gidecekti. Kabul etse, böyle bir insanla hayat sürmek nasıl mümkün olacaktı?

Düşündü, taşındı... Mesuliyet duygusu, Allah'a hesap verme korkusu ağır bastı. Üç günlük dünya hayatı keyifle, zevkle geçse ne olur, geçmese ne olurdu; önemli olan âhiret hayatıydı. Bu dünyada böyle bir kadınla yaşamak, âhirette azap çekmekten daha zor değildi ya...

Ve evlenmeyi kabul etti. Düğün yapıldı, nikâh kıyıldı ve zifaf gecesi Sabit hazretleri'ne gelinin bulunduğu odayı gösterdiler. Sabit hazretleri zifaf odasına girmesiyle çıkması bir oldu. Çünkü içeride kendisine anlatılan vasıfta birini görememişti. Büyük bir yanlışlık olmalıydı. Çünkü kayınpederinin "gözü kör, ayağı topal, kolu çolak" diye anlattığının aksine, zifaf odasında; tüm uzuvları yerli yerinde, boyu, pos ve endamıyla güzeller güzeli, ay parçası bir hatun vardı.

Sabit hazretleri neler olup bittiğini anlamak için kayınpederi olacak o bilge ihtiyarın yanına gitti. Ve şaşırılmış bir halde olanları kendisine anlattı. Kayınpederi tebessüm ederek durumu şöyle anlattı:

- Evladım! Sana kızım kördür dedim, bu doğrudur. Ama gözü zahiren kör değil, o harama karşı kördür. Bir kere olsun harama göz atmamış ve bakmamıştır!

Sağırdır dedim. Aslında kulağı çok iyi duyar,

ama o harama karşı sağırdır. Haram olan şeylere kulak verip dinlemez.

Dilsizdir dedim. Harama karşı dilsizdir, haram olanı konuşmaktan kaçınır!

Ayağı topal, kolu çolak dedim. Evet, öyledir benim kızım. Ayağı harama gitmez, eli harama uzanmaz! Yoksa eli de, kolu da, tüm uzuvları da sağlam ve mütenasiptir.

Evladım uzun lafın kısası, zannettiğin gibi hiçbir yanlışlık yok. İçeride zifaf odasında bekleyen benim öz kızım, senin ise helâlin ve zevcendir. Allâh-ü Teâlâ ikinizi de mesut ve bahtiyar etsin, sulbünüzden hayırlı nesiller halk etsin!

Durum şimdi çok iyi anlaşılıyordu. Meğerse adam, Sabit hazretlerini ilk gördüğü anda çok beğenmiş, ayrıca ondaki uhrevî hassasiyeti ve Allah korkusunu da görünce, kızını ona nikâhlamayı kafasına koymuş. Fakat bu arada kızının biraz daha büyümesini beklemiş ki, tam evlenecek yaşa gelsin...

İşte bu izdivaçtan nur topu gibi bir evlat dünyaya geliyor. Adını Numân koyuyorlar. Yani, Numan b. Sabit. Ve gün geliyor o yavru büyüüp İmâm-ı Âzâm oluyor. İşte İmâm-ı Âzâm (Rahmetullâhi Aleyh), böyle bir anne ve babadan doğuyor.

İmâm-ı Âzâm daha çocuk yaşlarda, okuması için hocaya teslim edildi. Müthiş zekâsı ve hafızası ile arkadaşlarını fersah fersah geride bıraktı. Hâfızlığını da üç günde bitirdi.

Rivâyet edilir ki:

İmâm-ı Âzâm'ın üç günde hâfızlığını bitirmesiyle alakalı olarak, muhtereme annesi oğluna şöyle dermiş:

- Ah oğlum! Şayet baban o elmayı ısırmasaydı, sen bir günde bile hâfız olurdu!

Bu kıssa; çocuklarının büyük adam olmasını isteyen anne ve babalar için, çocuk eğitiminin nereden başladığını bilmeleri açısından çok önemli bir ibret vesikasıdır. Bu durumda anne ve babaların, özel yaşantı ve tutumlarının çocuklarına ne derece sirayet ettiğini anlayıp, bu konuda daha dikkatli ve titiz davranmaları gerekmektedir.

YEDİĞİNİZ İÇTİĞİNİZ ŞEYLERİ ARAŞTIRIN

Hüseyin Kâmi Büyüközer

www.gimdes.org

Çok enteresan bir olay patladı, belki gazetelerden takip ettiniz: Bir pizza lokantasına vatandaş girmiş, pizza yemek için garsonu çağırmış ve demiş ki; "Bu pizzada hangi hayvanın eti kullanılıyor?" Garson demiş; "Domuz eti" tabi adam feveran ederek oradan kalkmış. Gazetelere intikal etti bu olay.

Burada devletin büyük bir vebali var, tüketicinin daha büyük vebali var. Araştırın, neden araştırmıyorsunuz? Bakın o firmanın genel koordinatörünü gazeteciler konuşturmuşlar, adam diyor ki; "Bugüne kadar bu pizzaları yiyenlerden böyle bir tepki gelmedi ki. Böyle bir soru gelmedi bize." diyor. "Böyle bir soru gelseydi biz ona göre durumumuzu düzeltirdik veya ona göre düzen alırdık." diyor. Çok enteresandır bu, tabi hem suçlu hem güçlü adam. Yani esasında sen ne hakla Müslüman mahallesinde salyangoz satmaya kalkıyorsun? Bile bile sen domuzu koyuyorsun, ondan sonra da; "Sormadılar!.." diyor-sun. Etiketinde belirtmek zorundasın.

Dolayısıyla biz bir kampanya başlattık. Belki sitemize girenler görecekler, bu olayı zikrettikten sonra, Tarım Bakanlığına biz bir yazı gönderdik. GİMDES olarak dedik ki:

"Açık satılan, hemen açık olarak paketlenilip gönderilen, müşteriye verilen gıda maddelerinde kullanılan katkı maddeleri, tüketicinin rahatlıkla görebileceği şekilde lokantalarda yazılması için yeni bir yönetmelik çıkartmamız gerekmektedir, biz tüketiciler olarak talep ediyoruz."

O yazı metnini de, Tarım Bakanlığına gönderilecek elektronik postanın adresini de siteye koydum mümkün merteye çok kişi, yüzlerce binlerce duyarlı Müslüman, eğer Tarım Bakanlığına bu konudaki isteklerini bildirirse zannediyorum bir ses gelir. Yani Tarım Bakanlığı da oturup düşü-

nür; "Yahu, bu kadar insanlar bunu talep ediyor!" En azından Tarım Bakanı seçime dayalı bir sistemle orada oturuyor, seçim zamanında seçmenlerine gittiği zaman sorulan bir soruya cevap veremez duruma gelebilir. Onun için bunu düşünerek belki de talimat verecek bürokratlarına. Hâlbuki bu yeni icat edilmiş bir olay değil. Batıda, Avrupa'da, Amerika'da Yahudilerden kaynaklanan bir baskıyla bütün lokantalara gidin; açıkta satılan yemeklerin, gıda maddelerinin önünde etiketleri vardır ve içinde hangi katkı maddeleri kullanılmıştır yazar. Yahudilerin Koşer inancına uygun bütün bilgiler orada tam yazılır. Hatta vejetaryenler var dünyada, yani etyemezler. Etyemezlerin hakları da korunuyor Avrupa'da. Ama Türkiye'ye geliyorsunuz, Müslümanların kendi ülkelerinde hakları korunamıyor.

• Geçen temmuz ayında Amerika'ya gittim. Bir Alman firmasının uçağına bindim. İkram yaparlarken; "Ben Müslüman'ım." dedim, hostes şaşkın şaşkın baktı, içeri gitti. Geldi; "Maalesef Müslüman menüsü yok bizde." dedi. "Ne var?" dedim. "Koşer var." dedi. Koşer de benim için helâl değil, izah ettim. Benim için muteber değil. O zaman vejetaryen istedim. Çünkü vejetaryen en azından bitkisel kökenli. Ondan da ancak yüzde yüz güvenilebilir bir şeyler yemeye çalıştım o kadar. Dolayısıyla, hakikaten şuurlu bir Müslüman'ın uçakla seyahatinde her zaman bu sıkıntı var, bu sıkıntıyı yenebilmemiz için; bu seyahatleri yapan herkes şikâyet mektubu yazıp uçak firmasına vermesi lazım. Ne kadar şikâyet giderse (bu firmalar neticede ekonomi ve ticaretini düşüneceği için) buna hassasiyet göstereceklerdir. Ama ilgi gösterilmezse adam işini yürütüyor zaten.